

Slova nepřátel Kristových.

Dle Jana Em. Veitha
volně upravil Fr. Kunovský.

V Brně 1911.

Tiskem a nákladem Papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských.

Křesťanská cvičení nebo Výklad velkého katechismu pro dospělé a věřící. Napsal Jan Novák. Stran 2127. Cena 16 K.

Láska za lásku. Řeči postní. Napsal Fr. Herzog. Stran 90. Cena 80 h.

Marnotratný syn. Obraz hříchu a pravého pokání. Sedmero postních řečí. Napsal Fr. Herzog. Stran 128. Cena 70 h.

Obrazy z umučení Páně v rámci století dvacátého. Připojeno kázání na Velký pátek. Napsal Fr. Jirásko. Stran 98. Cena 70 h.

Památky postních pátků. Patero exhort postních. Promluvil B. K. Stran 35. Cena 40 h.

Pán Ježíš na hoře Kalvarii. Šestero postních kázání. Napsal Frant. Janovský. Stran 70. Cena 80 h.

Paraklytus. Kázání na dobu svatodušní. Napsal Fr. Janovský. Stran 242. Cena 2 K 40 h.

Perly posvátného řečnictví. Dle kázání B. Geisslera. Vyšlo VI. dílů po 3 20 K.

Pastýřský list Josefa Jiřího Strossmayera. Přeložil Jan Hudeček. Stran 50. Cena 30 h.

Petr hřešící a kající. Šestero řečí postních. Napsal J. Ježek. Stran 42. Cena 40 h.

Ranní kázání na neděle doby vánoční. Napsal J. B. Stran 78. Cena 80 h.

Růže červené, jež v čase svatopostním u věnec svinul a ctitelům nebes Královny napsal Dr. Karel L. Řehák. Stran 110. Cena 1 K.

Řeči liturgické čili výklady o posvátných obřadech v církvi katolické. Napsal Fr. X. Vohnout. Stran 307. Cena 4 K.

Řeč slavnostní při kněžských druhotinách P. Fr. Eisenfesta. Napsal Dr. Karel Beránek. Stran 15. Cena 20 h.

Sedmero hlavních hříchů. Postní kázání. Napsal J. H. Stran 58. Cena 60 h.

Snubní promluvy. V. Tomáš Coufal. 44 promluv ke snoubencům v kostele. Stran 86. Cena 60 h.

Sváteční kázání. Dle P. Matěje Fabra T. J. Sestavil Fr. Janovský. Stran 278. Cena 3 K.

Slova nepřátel Kristových.

Dle Jana Em. Veitha
volně upravil Fr. Kunovský.

V Brně 1911.

Tiskem a nákladem Papežské knihtiskárny
benediktinů rajhradských. ::

Cena 1 K 80 hal.

Benediktinská knihtiskárna vydala svým nákladem a doporučuje:

Homilie na evangelia roku církevního. Napsal Antonín Mart. S l o m š e k, biskup Labutský. Stran 268. Cena 3 K 40 h.

Hvězda jitřní. Kázání marianská. Napsal Fr. J a n o v s k ý. Str. 122. Cena 1 K 20 h.

Immaculata. Kázání marianská. Napsal Fr. J a n o v s k ý. Stran 87. Cena 70 h.

Ježíš na cestě k hoře Kalvarii. Kázání postní. Napsal Fr. H e r z o g. Stran 92. Cena 80 h.

Kázání na neděle a svátky Páně. Stran 478. Cena 4 K.

Kázání na všechny neděle a zasvěcené svátky církevního roku, jakož i na Velký pátek a den dušiček. Napsal Klem. M a r k r á b. Stran 556. Cena 4 K 20 h.

Kázání na slavnosti některých svatých a světic Božích. Napsal Antonín Mart. S l o m š e k. Stran 59. Cena 60 h.

Kázání postní. O tajemstvích bolestného sv. růžence a pohřbu Páně, s připojeným kázáním na Zvěstování Panny Marie a Boží hod velikonoční. Napsal Dr. Fr. K o l í s e k. Stran 64. Cena 60 h.

Kázání postní. Sedm obrázků nakreslených z vypravování sv. evangelistů o umučení Páně s připojeným obrázkem na Boží hod velikonoční. Napsal Dr. Fr. K o l í s e k. Stran 57. Cena 30 h.

Kázání postních cyklus III. „Kázání christologická“, která sepsal a v chrámu Páně sv. Tomáše v Brně r. 1908 kázal Dr. Robert N e u s c h l, professor katol. mravovědy a kanonického práva na ústavě theologickém v Brně. Stran III. Cena 1 K 40 h.

Kam jdeš? Nejpalčivější ze všech životních otázek zodpovídána v šesti postních kázáních o tajemství našeho vyvolení ve světle kříže. Napsal Frant. S t i n g e d e r. Stran 102. Cena 70 h.

Kříž Kristův či rudý prapor socialismu? Třicet májových kázání o sociální otázce. Napsal Jan D v o r e c k ý. Stran 244. Cena 1 K 20 h.

Povoleno n. a. konsistoří v Olomouci 16. března 1910.

Připomenutí.

Obsahem díla tohoto, jak titulní list sám naznačuje, jsou úvahy a rozjímání o oněch slovech nepřátel Kristových, která v dějinách jeho utrpení zvláštního významu došla; uvedena jsou v pořadu chronologickém.

Úvahy tyto vydal Jan Emanuel Veith ve Vídni roku 1829 jako kněz kongregace nejsvětějšího Vykupitele a nadepsal je: „Die Worte der Feinde Christi.“

Jsou však i dnes ještě eminentně časové, poněvadž slova tehdejších nepřátel Kristových jsou do dneška zbraněmi nepřítelů, jimiž v duších lidských veden boj proti Kristu. Proto snad jsem nepodnikl práce marné, upraviv je pro české obecnstvo.

V Rejharticích, v den sv. Matěje apoštola 1910.

Fr. Kunovský.

I.

„Jest užitečné vám, aby jeden člověk umřel za lid a ne aby všecken národ zahynul.“ (Slova Kaifášova; Jan 11, 50.)

Slova nepřátel Kristových! Co záleží na lidském slově a zvláště na slovech nepřátel Slova, na slovech nepřátel Kristových? To vysvětluje jasně z dějin církve svaté i z jejího zevnějšího zřízení, jakož i z jejího vnitřního života

Církev sv. na zemi jest církví bojující a její údové jsou též bojujícími, ne ovšem mezi sebou a proti sobě, nýbrž proti nepříteli všem nám společnému, v boji ducha proti smyslnosti a pravdy proti lži. Proto pravil Pán Ježíš: „Nepřišel jsem, abych přinesl pokoj, nýbrž meč, přišel jsem, abych oheň zapálil na zemi a co chci, než aby hořel.“ Mečem jest slovo Boží, vnikající až tam, kde se život smyslný a duševní dělí, jest ohněm, neb „řeč Hospodinova jest ohněm zkušena“ (Př. 30) svítící, zahřívající a očišťující. Proti komu brojil tento meč? Proti lži! Lživé slovo jest mečem, o němž se praví v žalmu: Jazyky své nabrousili jako meče. Lživé slovo je ohněm, „ohněm jest jazyk“ souhrn všeho zla, „roznícený jsa od ohně pekelného“ (Jak. 3, 6.) „Mýlí se,“ praví sv. Valerián, „kteří si myslí, že nic není mocnějšího než železo a účinnějšího než jed, neb nic není tak nebezpečného, co by se jazyku vyrovnalo, když jednou popuzen začne se pohybovat. A kde se to jasněji potvrdilo, než v utrpení Ježíše Krista? Neb tu se utkalo v boji Slovo Boží proti lži slovy spravedlnosti a lásky, tu brojila lež proti Slovu Božímu slovy lži a nenávisti a to jsou ta slova, jež Krista až na kříž přivedla. Co je tedy závažného v těch slovech? Čemu se můžeme z těch slov přiučit a jaký prospěch z nich máme? Jsou do dneška zbraněmi nepřítele, jimiž v duších lidských proti Kristu boj vede; jest nutno slovy těmi se zabývat, bychom jimi nebyli poraženi, a poněvadž jsou to slova lživá, podávají vysvět-

lení pravdy. poněvadž z vnitřních důvodů není lži, která by buď pravdy nepředpokládala, neb jí ve své temnotě neskrývala. Celá tato vlastnost lži vysvítá z oněch slov, která jsou úvodem či předehtou utrpení Ježíše Krista ze slov, která Kaiáš pronesl: „Jest užitečné vám, aby jeden člověk zemřel, a ne aby všecken národ zahynul.“

Nikdy nebyla pravda u větší lež vpředena, nikdy žádná lež pravdivěji pověděna, což se nám ukáže, když i nejprve o lži uvažujeme, kterou pravda tato jest zastíněna a pak o pravdě, která v těch slovech se skrývá!

Polem a krásnými nivami vesele si vykračuje jinoch, neb má ještě dalekou cestu. V rukou má pastýřskou hůl, na zádech těžký ranec, jeho krásnou postavu zdobí nový oděv, ale ještě krásněji než oděv zdobí jeho tvář panická краса. Jest miláčkem svého otce, který mu tento šat dal a na jeho rozkaz bere se z Hebronu, by vzdálené své bratry s jejich stády vyhledal a donesl jim potravu na zotavenou. Nebudou mít radost, až uzří svého bratra? Nebudou mu chvátat s radostí vstříc? Ach nemá tušení, jak zuřiví tygři ho čekají! Vidí ho přicházet, než jejich zraky se chmuří a ani jeho nevinnost ani veselá nálada je nedojímá, už dávno ďábelská nenávist zachvátila srdce jejich. „Hleďte,“ volali, „snář přichází, pojdte a zabijme ho a hoďme ho do staré studny — pak se ukáže, co mu jeho sny prospějí.“

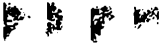
Nekonečně krásnější a velebnější než Josef, přišel Ježíš Kristus od svého nebeského Otce poslaný, oděvem neposkvrněné lidské přirozenosti vyzdobený na zemi, vyhledal svých zbloudilých bratrů a jim vůli Otce, slova spásy, pokrm života přinesl, a ač jasně věděl, s jakou nenávistí nevděčníci tito jemu vyjdou vstříc, přece v pozemské pouti pokračoval, prokazuje nesčetná dobrodiní s neskonalou láskou. Než čím zřejměji jeho božská láska se jevila, tím větším hněvem oni nešťastníci proti němu pláli. Aby trpělivost jeho zkusili, odsoudili ho k nejpotupnější smrti, chtěli vidět, jak to s ním dopadne, než zmýlili se, „neb jejich zlost je oslepila, neznali tajemství Božích“. (Moudr. 2.)

Uražená ctižádost jim klidu nedoprávala, oni totiž kněží a fariseové chtěli míti největší úctu a vážnost u lidu, jak to jejich závisti plná slova jasně prozrazují: „Vidíte, že nic nepořídíme, veškeren lid jde za ním“ (Jan 12); neb čím více lid k Ježíši Kristu lnul, tím malomocnější byla jejich slova, bezvýznamnější jejich vážnost a obřady!

Tak zuřili pohanští kněží proti hlasatelům evangelia. a tak zuří i vůdcové racionalismu, když musejí uznat, že jejich báčorky nedocházejí vážného pojmání a hlas Kristus stále a stále slyšán jest!

Ale snad ještě více než uražená ctižádost, zaslepila je lakota. Ještě dnes jest prý mezi rabíny ústní podání, že při příchodu Mesiáše vše, co penězi se nazývá, s povrchu zemského úplně zmizí. Byly-li jim peníze tehdy jediným těшитelem, vykupitelem při všem zármutku a největším statkem jak mě jim jiný vykupitel vítán býti?

Čím mocněji a určitěji Ježíš z Nazareta se jako skutečný Vykupitel poznávati dával, a čím mocněji jeho zázraky pravost božského poslání dokazovaly, tím větší a nesmiřitelnější byla jejich zášť a nenávist a dostoupila nejvyššího stupně, když Ježíš Kristus zázraky veřejně konal a se zjevil jako pán nad životem a smrtí, časem i věčností a hrob na jeho rozkaz svou kořist vrátil a tělo, které už rozkladu propadlo, jako nové stvoření v květu života se objevilo a Lazar, z mrtvých vstavší, se slzami v očích, pln radosti svým sestrám a božskému Mistru k nohám padl. Jak zachoval se zástup lidí, kteří tomuto zázraku jako diváci přítomni byli? Všichni se zhrozili, podivi i, mnozí velebili Pána Ježíše a oslavovali Pravdu, mnozí jako ostríži letěli do blízkého Jerusalema, povědět fariseům a starším lidu strašnou tu novinu. Tito jsouce zvěstí tou skoro bez sebe, neprodleně shromáždili vysokou radu a pravili: „Co učiníme, neb tento člověk činí mnohé divy?“ (Jan 11, 47.) Jaká odpověď na tuto otázku se hodí, pozná každý snadně svým rozumem!

Poněvadž člověk ten mnohé divy činí, poněvadž na něm vše se vyplňuje, co proroci o budoucím Vykupiteli předpovídali, co učiníme? Půjdeme k němu a pokloníme se jemu, svému Pánu a Dobrodinci! Nemocné uzdravuje, mrtvé křísí, co učiníme? Půjdeme k němu, bychom si svou spásu a život věčný pojistili! Poněvadž On jediný pravdě učí a zároveň síly dává ji následovati, poněvadž volá: „Poďte ke mně všichni“ — co učiníme? — „Půjdeme k němu a staneme se jeho žáky!“ Ach, tak to nemyslili oni úhlavní nepřátelé, neb nenávist zaslepila jejich srdce, jejich porada měla úplně jiný účel. „Myšlenky spravedlivých soudové, ale rady bezbožných jsou lstivé.“ (Př. 12, 5.)

Když Carok, král Vandalů, se svým vojskem celé Německo prošel a už v úmyslu měl do Francie vniknouti, dala mu jeho barbarská matka radu, která zde místa zasluhuje! „Můj synu“ — pravila — hodláš vtrhnouti do velmi slavné a kvetoucí země! Chceš-li jméno svoje proslavit, zboř všechny krásné budovy, jež králové tam postavili a odstraň všechny muže, nějakou důstojnost či hodnost mající, neb nikdy se ti nepodaří krásnějších budov postaviti a ony hodnostáře svými vlastnostmi nezastíniš!“ — Carok poslechl této pošetilé rady, cti ovšem tím nedošel; a tak se také stalo s radou, kterou fariseové a představení synagogy

od své matky — temnosti lži — si vyžádali ! „Co učiníme, když ten člověk tak mnohé divy činí?“ Oni si však navzájem už rozuměli, co tím míní! My takové divy činiti nemůžeme, jak ten člověk, nemůžeme mrtvé křísit, nemůžeme ani jeho nevinnost ani moudrost svou prázdnou nadutostí zastíniti, nuže zničme, co postavil a odstraňme ho z cesty, neb nebudeme více v očích lidu ani moudřími ani svatými! Necháme-li ho dále tak působit, uvěří všichni v něho jako Mesiáše a krále, to popudí Římany, že přijdou a naše město, chrám a veškeren lid zničí. Jaký to nesmyslný nápad!

Kdyby byli v Ježíše Krista uvěřili, byli by poznali, že není světským, nýbrž nebeským Pánem, jehož říše není z tohoto světa, byli by se naučili Římanův poslouchat a jim daně platit a nebylo by to nastalo, před čím se strachovali. Chtěli Krista ukřižovat, aby Římané Jerusalem neztroskotali, a hle, Římané Jerusalem ztroskotali, poněvadž Ježíše Krista ukřižovali!

Než ovšem tento úradek by nebyl býval vykonán, kdyby velekněz — mistr lži — jemuž Římané na dobu téhož roku hodnost velekněžskou propůjčili, Josef nazvaný Kaifáš, hlava synagogy, luciferem vyvolený služebník, nebyl povstal s veškerou jemu vlastní nadutostí a pohrdlivě, jako mistr dokonalý na ubohé učně, jako obr na přestrašené trpaslíky pohlížeje, pravil: „Vy nic nevíte, ani na to nemyslíte a to právě neprovedete! Já, jenž jsem veleknězem s hůry osvěceným, rozhodnu celou záležitost jediným slovem: „Jest užitečné vám, aby jeden člověk zemřel za lid, a ne aby všecken národ zahynul.“

Tato slova, plná zloby, tak krásně zahalena do pláště moudré a láskyplné starosti o lid a dobro obecné, co praví, co znamenají ve skutečnosti? Jest vám dovoleno něco zlého učiniti, by něco dobrého z toho povstalo! Jest to zásada správná? Neprotiví se zákonům přirozeným, jež sami pohané už ctili?

Jedenkrát stál Themistokles před senátem Athenským a prohlásil, že chce učiniti návrh, který by státu veliký užitek přinesl, ale že ho nechce učiniti veřejně, nýbrž tajně jednomu senatorovi, který k tomu bude určen. Byl zvolen Aristides příjímím Spravedlivý. Themistokles se s ním vzdálil a sdělil mu prostředky i cesty, jimiž by námořní moc Spartanů, kteří s Athenskými v nepřátelství žili, úskočným způsobem zničil. Když Aristides se do senátu vrátil, nesdělil tam sice, co slyšel, nýbrž pravil, že rada Themistoklova je sice výhodná, ale ne poctivá! Cože? Výhodná a ne poctivá? Co není poctivého, není výhodným. Tak smýšleli — jak Tullius vykládá — pohané! Totéž věděli z písma sv. a zjevení daleko určitěji ti, kteří zjevení vykládali.

Jaká tu tedy dvojnásobná pohana pro senát Jerusalemský! Kaifáš určil smrt Ježíše Krista a přidal: „Jest užitečné vám“ — a jeho návrh nedošel odporu, ač obsahuje dvojnásobnou lež; neboť pokrytci oni byli toho daleko, vážně si myslit, že hrozí státu nebezpečí se strany Ježíše Krista, na nich tu právě vyplnilo se slovo prorocké: „Nepravost selhala sobě“ (Ž. 26) staví lež do popředí, by svou zášť a sobeckost před vlastníma očima skryli.

Je to možné, aby kdo sebe sama v takové míře obelhal? Než kdo by změřil labyrint, do něhož pokrytec sám sebe zavádí?

Sv. B e r n a r d i n, apoštol Italie, dlel jednou několik týdnů v Miláně, kde kázával buď o pravdách sv. víry, neb o ctnostech mravních. Tehdy docházel velmi pilně k němu jakýsi kupec, který jemu rady a pokyny dával, kam by v kázání zvláště zřetel obrátiti měl. Zvláště ale na srdce mu kladl, proti l chvě vystoupit a její ohavnost bez ohledu vylíčit, že v městě vedle jiných neřestí jest tato nejrozšířenější a nejzlobnější.

Světec, jemuž nechyběl dar lidí poznávat, nechtěl této rady uposlechnout, dokud se u počestných lidí o mravech a životě svého rádce důkladně nepřesvědčí a co se dověděl? Že právě onen kupec je nejnestydatější a nejnemilosrdnější lichvář, který neměl jiného zbožného přání, než aby všichni ostatní lichváři byli zastrašeni, on pak sám nerušeně své nekalé řemeslo provozovati mohl.

A něco podobného děje se tehdy, kdy sice křesťan některé své nepravosti na sebe žaluje, ve svaté zpovědi z hříchů se vyznává a při tom některé zamlčuje! Nejen že tu svátost pokání zlehčuje, obtěžuje zároveň duši svou hříchem novým, svatokrádeží!

Z hnusného úsudku Kaifášova, jenž na lživém podkladě spočívá, plyne další otázka. Když přece rozsudek smrti nad Ježíšem Kristem byl tak nespravedlivý, vylhaný i bezdůvodný, jak a proč byl vykonán?

„Jest užitečné vám,“ pravil Kaifáš k členům velerady „aby jeden člověk zemřel za lid, a ne aby všecken národ zahynul.“ — oni ale všichni velmi dobře věděli, že je to pouhá lež.

Jidáš jim ho zradil a vydal, ale brzy potom hořce naříkal: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.“ Vystoupili svědci proti Ježíši Kristu, mající proti němu žalobu vésti, ale jejich svědectví bylo od lháře Kaifáše předem zosnováno.

Pilát maje nad Ježíšem rozsudek pronést, prohlašuje veřejně: „Žádné viny na něm nenalézám.“ Herodes maje celou tu záležitost prozkoumat, prohlašuje ho za nevinna. Znova praví Pilát: „Vezměte ho a ukřižujte ..“ než představení synagogy namítají: „Nám není dovoleno nikoho usmrtit.“

A přece strašný ten rozsudek byl proveden, dle práva byl pronešen, dle práva vykonán. Kde hledat to právo? Kde jest pravda? V té lži! Neboť chtěl-li Kaifáš říci svými slovy: „Lépe, že jeden člověk zemře, než aby celý národ zahynul,“ jest vlastní smysl těch slov: *J e s t u ž i t e č n é v á m, ž e j e d e n č l o v ě k z e m ř e z a l i d.*“

A neobsahují tato slova základní učení náboženství křesťanského? Vždyť toť tajemství vykoupení, že hříšný člověk bohočlověkem vykoupen. Než jak přišel Kaifáš k tomu, aby tuto pravdu křesťanskou pronesl?

„Toto,“ praví sv. Jan, „neřekl sám ze sebe, ale jsa toho léta nejvyšším knězem, prorokoval, že Ježíš měl zemřít za lid, ale nejen za lid (Israelský), ale aby syny Boží, kteříž rozptýleni byli, v jedno (církev) shromáždil. (11 51—52.) Tato poslední slova Kaifášova byla tedy poslední pravdivá slova, která synagoga promluvila, a dar proroctví byl jemu propůjčen ne jako Kaifášovi, nýbrž j a k o p o s l e d n í m u v e l e k n ě z i. „Duch sv.“ — praví sv. Jan Chrysostomus — „nepohnul jeho srdcem, nýbrž jazykem.“

Když nevinně pronásledovaný a prodaný Josef, později jako pán a vládce jediné králi egyptskému podřízený, ve své slávě před užaslými svými bratry stanul a svrchovaným dobrodiním jejich zlobu odměnil, zdaž nemohli tito po šťastném obratu věcí říci: „Prospělo nám to, že jsme ho do otroctví prodali?“ Neboť z oběti jejich nenávisti stal se kníže, dobrodinec, ochránce!

Tak by byli mohli Kaifáš, Annáš, Pilát i Jidáš říci: „Je nám to prospěšné, že jsme ho prodali, odsoudili, ukřižovali, hle, z oběti naší nenávisti stal se král a Vykupitel, proto vrhněme se na kolena před ním a prosme ho, by nás tak laskavě přijal, jako Josef své pokorné bratry a svých nebeských darů nám neodepřel“

Ovšem to se nestalo. Což nepřijal Pán Ježíš z každého druhu hříšníků mnohé a neuvedl je do stanů věčných? Ze ziskuchtivých a lichvářů vyvolil Zachea a Matouše, z pronásledovatelů církve Pavla, z rozmařilých a hříšnic Marii Magdalenu, z lupičův a vrahů Dismasa, z pohanů setníka pod křížem — ale z e l h á ř ů a p o k r y t c ů ž á d n é h o. A proč? Poněvadž Pán Ježíš je cesta a pravda, a proto žádný hříšník nestojí v takovém odporu k němu, jako lhář a pokrytec, který vzdálen od Boha, s tím, jenž zove se otcem lži, duchovně zpřízněn jest. (Ž 50. „Hle, Tys zamiloval si pravdu, a skryté věci moudrosti své oznámil jsi mi.“

To jest právě ono tajemství moudrosti Tvé, že jsi se pro nás stal člověkem a pro nás zemřel. A vskutku prospělo nám to, že

Tys, jeden za všechny, Bůh člověk za lidstvo, zemřel, abychom my všichni ne zahynuli.

Než kdo se Tobě zalíbí a kdo nalezne milost Tvou ? Zdaž ne ten, kdo v pravdě chodí a Tebe opravdově vzývá:

Pohleď, Pane, na naše lkání a zbav nás hrozných vin a lží, nauč nás kráčet cestami Tvými; chceme Tobě po celý život věrně sloužit a spoléháme na Tvou pomoc, že dojdeme blaženosti věčné.

II.

„Co mi dáte a já vám ho zradím?“ Slova Jidáše Iškariotského; (Mat. 26, 15.)

Od předvečera neděle květné až do následující středy chodil zlosyn na světě politování nejhodnější v trapných myšlenkách. Jeho moudrá spořivost byla zamítnuta, dobře zosnované plány zmařeny, před zraky jeho ještě se třpytily střepy z rozbité nádherné nádoby od masti, kterou Magdalena rozbila, aby tím prokázala poctu Mistru, ještě stále cítil líbeznou vůni oné masti, která v tak nevhodnou chvíli rozplýtvána byla.

A onen mistr, který vždy rozmařilost odsuzoval, chudobu blahoslavlil, milosrdenství k trpícím doporučoval, schvaluje ono nerozumné jednání, ba chválí onu rozhazovačku a haní přísnými slovy spravedlivé napomenutí! Co si máme o něm myslit? Je prost veškeré výtky? Než k tomu nesměruje naše otázka, teď jedná se o to, jak by se škoda nahradila a jak by si za takovou ztrátu náhradu zjednal?

Takové myšlenky háraly nitrem lakomce onoho a jej trápily, že chodil sem a tam, až konečně se octl u dveří Kaifášových. Ti tam uvnitř právě ukončili svou schůzi a učinili rozhodnutí, ale provedení bylo velmi nesnadné, poněvadž podlost je bázlivá — dává si sama vysvědčení zatracení, proto volali všichni: „ne v den sváteční, aby snad nebyl rozbroj v lidu“ (Mat. 26.) a v tom se hlásí cizinec a žádá vstoupiti! Kdo jest to? Jeden ze 12 — Jidáš Iškariotský jeho jméno! Jaká to cizí, nemilá návštěva? Co chce? Co přináší? Přichází s padlými tahy ve tváři, plachým zrakem a třesoucím se hlasem praví: „Co mi dáte“ nejmenuje ho, nemůže ho ani jmenovat, nemusí ho ani jmenovat, neb ani vědí, koho tím myslí.

Jásej, Kaifáši, lucifer pomáhá ti v tvých plánech, teď dá se vše v tichosti spravít, až do té doby, kdy se toho veřejnost doví. Ale pravda, každý kus práce je záplaty hoden!

„Co mi dáte? .“ táže se Jidáš — jako by řekl, víte přec, kdo jest ten, jehož vám nabízím a jak vám mnoho na tom záleží, byste ho v tichosti dostali do své moci. „Co mi dáte? .“ Je to zvláštní otázka! Nepraví, co mi dáte, abych vám ho zradil, nýbrž, co mi dáte a já vám ho zradím! To jest: „Chci vám ho vydat a také vám ho vydám, ale co mi dáte?“

„Co mi dáte, a já vám ho vydám?“ otázka Jidášova.

„Co mi dáte, abych vám ho vydal?“ otázka křesťana.

Jak zajímavé jsou rozdíly stavu, věku a vloh učenníků Kristových! Než přece není tak snadno najít tak strašný rozdíl jako jest mezi Matoušem a Jidášem! Matouš jako boháč povolán, bez váhání opouští celnici, své peníze a statky a následuje Krista v dobrovolné chudobě, Jidáš z velké bídy povolaný odpadl od Kristovy chudoby a stal se pro svou lakotu nejbídnějším a nejsprostějším nepřítelem jeho! A máme-li příčinu se divit té náhlé změně sv. apoštola Matouše a jeho okamžité poslušnosti, — musíme žasnout nad tím hrozným obratem Jidáše! Jak mohl ďábel tak strašné moci nabýti nad Jidášem, který s Pravdou samou chodil? Jak mohl s výše apoštolské tak hluboko padnouti, že dopustil se skutku tak hanebného, který nemá na světě rovného?

A když už tak hluboko padl, jak mohl tak daleko se spustit, že od neméně lakomého Kaifáše dal se upokojit 30 stříbrnými? Proč nežádal aspoň 3000 neb 30.000? Než i taková otázka patřila by k smýšlení Jidášskému, neb u porovnání s nekonečným jest ničím tak málo, tak i mnoho! Kdo jest to ale onen Nekonečný, který ani sebe větším číslem nemůže býti určen? Jest to Bůh — bytost sama od sebe nekonečně dokonalá. Kdo nám dává nahlédnouti v toto tajemství? Víra! Kde? V Kristu! „Kdo mne vidí, vidí i Otce!“ Co vidíme ale na Ježíši Kristu bez víry? Obvyčejného člověka! Jakou tedy má cenu Ježíš Kristus, pokud je pozorován očima nevěry? Ne mnoho větší, než obyčejní lidé! A tak se také stalo, že Jidáš Ježíše Krista prodal jako pouhého člověka za tehdy obvyklou cenu otroka. Jak se to ale stalo, že Jidáš v Ježíši Kristu neviděl nic jiného, než obyčejného člověka? Jak odpadl tak od víry? Krásně nám to vysvětluje sv. apoštol národů: *Kořenem všech nepravostí je lakota*, ti, kteří jí zaslepeni jsou, odpadají od víry

a upadají do mnohých bolestí. „Vizte,“ volá sv. Lev, „jaké plody a ovoce z kořene tohoto roste!“ Zlo všeho druhu, než jen jedno jmenuje jako nejhorší ze všech: odpadnutí od víry.

Jest nevěra skutečně největším zlem? „Jest“ — jak sv. Tomáš Aq. dokazuje — „je sice každý hřích odchýlením se srdce od Boha, — dokonalým či úplným odvrácením se od Boha je nevěra.“ Jak právě lakota k tomuto odvrácení vede? Poněvadž sama sebou už je m o d l o s l u ŷ b o u. A skutečně pohané uctívali bohyni „Pecunia“, jak sv. Augustin sděluje, kterou vzývali, by se bohatými stali, ano i jméno Juppiter penězům přikládali — protože peníze všechno zmohou. Ale nač bychom se namáhali modlářství hledat mezi pohany, když je můžeme bohužel dnes každodenně mezi lidem spatřit!

Mluva lidu nás o tom přesvědčuje: „Můj Bůh a mé všecko!“ volával sv. František Seraf. v blaženém zanícení a oddanosti k Bohu, a ne s menším zanícením volají lidé k mamonu: „Kdo tebe má — má všecko!“

„Hledejte nejprve království Božího!“ — slyší přec lidé velmi často z kazatelen, než jim zamlouvají se daleko lépe slova: „Hledejte nejprve a jedině peníze, pak už vše ostatní samo sebou přijde.“ Už hodně dávno se Horác svým spoluobčanům vysmíval: Občané, hledáte nejprve peníze a po penězích následuje ctnost, tak se tomu učí jinoši i starci. Hlavním heslem lakomců, jak sv. Augustin poznamenává, je: „Kolik budeš míti, za tolik budeš platiti,“ a proto jako pohané z posvátné úcty a studu neosmělili se dotknout sochy bohyně Pecunie, tak i lakomci neosmělují se dotknouti svých peněz — ty jsou uschovány v jejich svatostánku. Co je tedy jistějšího, než tento výrok sv. Pavla, že lakota je modloslužbou, nebo jak Ježíš Kristus praví: „s'úžbou mamonu.“ Modlám byly obětovány ovce a býci, ale kdo v děl kdy obětovat duše? Prokletým je oltář lakoty! Pohlédneš-li na něj, uzříš tam lidskou krev, uvidíš oběti duší lidských, obět nejstrašnější! A skutečně vidíme li tolik zaslepenců kteří lákání ziskem opouštějí přikázání Boží, dávají se svěsti a tak obětují duši svou, tolik matek, které z lakoty obětují děti své, tolik pošetilců, kteří z lakoty spravedlnost opouštějí a ničeho si nevšímají, jen se táží: „Co mi dáte?“ Jak jinak to má vše člověk jmenovat, než strašným oběťmi na „o'táři lakoty“

Za krásného jarního večera r. 1618 — jak Balinghem ujišťuje — vstoupil m l a d ý p o l s k ý v o j á k do hostince v Poltavě, byl velmi vesel a zdálo se, že chce něco pro zábavu provést. Usmíval se na hostinského i jeho manželku a počínal si jako doma; postavil též těžký měšec s penězi na stůl, žádaje hostinského

by mu jej do rána uschoval. A když vesele povečeřel, šel do malé světničky spát. Mezi tím už ale dlouho hostinský pozoroval onen měsíc s penězi a otázka Jidášova: „Co mi dáš?“ Zlato? Stříbro? Měď? nenechala ho, dokud ho neotevřel a týž hned bleskem zlata odpověděl „Toto všechno tobě dám, pak-li majite' nebude nic proti tomu namítati.“ Vznikla žádost a po ní ukrutný skutek. „Hleď,“ pravil hostinský k své ženě, „jaké štěstí se tu na nás usmívá, jak by nám úplně v jediném okamžiku mohlo býti spo-moženo!“ Příležitost byla velmi lákavá a strašný úmysl uzrál brzo a čeho muž se neodvážil, toho odvážila se žena. Chladnokrevně vkročila, jsouc ozbrojena ostrým nožem, do světnice, kde mladý muž v hlubokém spánku odpočíval. Ach, mladý muži, tvá poslední hodinka se blíží! Nikde nemohl jsi větší bezpečnosti očekávat, nežli v tomto tvém srdci tak milém domě, nikde, než právě zde má tě smrt stihnout! Jak mnoho zbraní ze železa a ocele bylo proti tobě namířeno, ale neublížily ti, tys ale přinesl zlatou zbraň do domu ku vlastní své zkáze! Ne bez prolité krve jsi zlato své nashromáždil a ne bez proletí krve máš ho zase zbaven býti. A když nůž úlohu svou dohrál, rychle na dvore vykopána byla jáma a ubožák do ní zahrabán — temná noc zapůjčila k tomu svůj plášť. Ale sotva že počalo svítat, klepal kdosi rázně na dvěře. Loudavě a se strachem otevřela hospodská dvěře, radostně a s ásotem vrazí její dcera dovnitř. „Kde jest bratr?“ bylo její první slovo! Rodiče se diví, nemohou pochopit, co m ní, ale ona trvá na své otázce! „Žertujete jen“ praví, „včera jsem ho potkala a když se po vás vyptal, poznala jsem ho podle značky na pravé ruce, poněvadž jsem ale, jak sami víte, měla ve vesnici práci, nemohla jsem s ním jít, ale vydala jsem se v noci na cestu, abych zde co nejdříve byla.“ — „Co mluvíš?“ vzkřikli rodiče. „Jak tomu máme rozumět? Nepadl před několika lety v bitvě?“ — „Ne,“ zvolala dcera, „žije, zpráva ona byla nepravdivá, je to on jistě, což jste ho nepoznali?“ Popsala jeho postavu, šaty, zbroj! „Tak se těšil že uspořené peníze vám donese, a chtěl si udělat žert, zda ho poznáte. Kde je tedy? Spí?“ Ovšem že spal! Bledí a hrůzou trnouce stáli tu vrahové svého syna, pak vrhli se na zemi, rvali si vlasy, až dům se rozléhal nářkem! Otec odešel po chvíli ven a oběsil se a matka týmž nožem se zavraždila, jímž proklála svého syna. Jaká to věru s t r a š n á o b ě t n a o l t á ř i l a k o t y ! Jak se to mohlo státi, že tito lidé nepoznali svého syna, který tak důvěrně a laskavě se k nim choval? Lakota je zaslepila!

Ale jest též pravda, že děti s nedočkavostí a netrpělivostí čekají na smrt rodičů svých, aby bohatství jejich se zmocnili a

tytéž za rodiče své neuznávají a jak sv. Valerián učí, ve svém srdci otcovrahy jsou, jak mohli bychom se tomu diviti, že Jidáš lakotou zaslepen, svého Mistra, Otce, Boha, Ježíše Krista více neznal a považoval ho za obyčejného člověka a za obyčejnou cenu otroka ho prodal?

To je ona otázka: že kořenem všeho zla je lakota a ti, kteří jí zachvácení jsou, odpadli od víry a do velkých bolestí se zapletli.

Jidáš přinesl na oltář lakoty nejstrašnější obět, nejprve Ježíše Krista, pak svou duši a uvrhl se do trestů pekelných. Beda ctihodný praví: „Mnozí hrozí se před činem Jidášovým jako tím nejhroznějším, ale sami páchají totéž. Všichni, kteří za peníze prodávají pravdu, prodávají Boha, neb Bůh jest pravda.“ „Všichni ti — praví Origenes — kteří za světské požitky spravedlnost porušují, prodávají Toho, jenž jest spravedlnost sama.“ „A zlehčovali mne u lidu mého za kus chleba, za hrst ječmene. (Ezech. 13, 19.), aby zabíjeli duše, kteréž neumírají.“

Tedy skutečně má p r a v ý k ř e s ť a n, jenž pravdu znáti chce, otázku Jidášovu v pravém světle uvažovati a ji obrátiti: „C o m i d á t e, a b y c h v á m h o z r a d i l?“

Bychom na otázku tuto odpověděti mohli, musíme zodpovídat tři otázky.

C o m i d á t e? Kdo nám ty dary slibuje? P ř í r o d a, s v ě t d u c h z l ý!

Vy s m y s l o v é mého t ě l a, co mi můžete dáti? Mnohé chvilkové, klamné požitky, které nejbližší okamžik unáší a které zůstávají jen prázdnotu a trpkost v duši — podobné tomu mizernému pokrmu, za který Esau své prvorozenství prodal, podobné onomu hltu vody, za který Lysimachus, král Hellespontský, svou svobodu prodal. Byl totiž žízni trápen a proto vzdal se do moci krále thráckého, ale jakmile žízeň utišil, už nařikal a volal: „O bohové, za jak mizernou rozkoš vrhl jsem se, mocný král, do otroctví!“ „O věčný Bože,“ musí zvolati hříšník, „za jak mizernou rozkoš vrhl jsem se, dědic království nebeského, do otroctví ďábla!“

T a ž m e s e s v ě t a : „Co mi dáš?“ Snad nic většího, než trochu slávy a lichocení, které dlouho netrvají ani daleko nesa-
hají, aneb úplně v posměch či pohanu se obrátiti mohou!

T a ž m e s e t o h o, j e n ž ř í d í t e m n o s t i s v ě t a t o-
h o t o „Co mi dáš?“ A on rozvine kouzla a půvaby před zraky naše a praví: „Toto všecko, jestli padneš na kolena a budeš se mi klaněti a následovně toho zradíš a vydáš!“ Koho? „Ježíše Krista, pokud žijou vírou v naší duši bydlí. Je to skutečně správné za tak mizernou cenu Ježíše Krista vydati? Tu mnozí ujišťují: „My

milost Boží neprodáváme, ač jeho přikázání přestupujeme a tím milost Boží ztrácíme, není to ovšem náš plán, ani náš úmysl! Milost Boží dáváme jen do zástavy, abychom ji, až nám bude pohodlné a volno, zase si vykoupili upřímným pokáním.“ Oni si tu počínají tak, jako kterýsi malíř, o němž vypravuje A n e a š S y l v i u s, že byl hospodskému dlužen a jemu obrazy Ježíše Krista v zástavě nechával, ale ne jako záplatu, neb pravil: Nesluší se Ježíše Krista prodávat jako Jidáš!“ Ale jak těžký je to omyl těch křesťanů, kteří nevěrní Bohu za každou rozkoš, slávu, jeho milostí pohrdají a přece tvrdí, že od Boha odpadnouti nechtějí! Již jsou odpadlíky a nevěrci, neb kořenem všeho zla je žádostivost, a ti, kteří jí se oddávají, od víry odpadli a klesají až k úplné nevěře.

Jak daleko zabloudil Jidáš? Tak daleko, že na něm vyplnila se slova strašná: „Budiž dnů jeho málo a úřad jeho vezmi jiný, poněvadž miloval zlořečení, nechať přijde na něj, nechtěl požeňování a vzdálíť se od něho. Modlitba jeho budiž mu hříchem.“ (Ž. 108). Hříchem byla modlitba jeho, k zoufalství dohnalo ho jeho pokání, protože v pravý čas výstrahy jeho neposlechl.

Běda křesťanu, který svým vášním všechno obětuje a současně spoléhá se na milosrdenství Boží a na budoucí pokání. Jeho modlitba bude hříchem, neb taková modlitba v zatvrzelosti jest už hříchem, protože napomenutí Ježíše Krista neposlouchá, neb udušuje Ducha, jenž v jeho srdci mluví.

Hleďte nejprve království Božího a to ostatní bude vám přidáno. Jsou to snad jen prázdná slova? Slibuje nám jen svět něco a žádá od nás obětí ohromných za nicotné věci a Bůh za ty malé oběti, které od nás žádá, neslibuje nám ničeho? „Pane, co mi dáš, když tuto vášeň, tuto nespravedlnost, tuto zálibu ti vydám?“ Odpověď Ježíše Krista: „Stonásobnou odměnu a k tomu život věčný.“

Pane, co mi dáš, když budu spravedlnost Tvou vyhledávat a raději vše Tobě obětuji, než bych něco nespravedlivého vykonal, neb si podržel?“ Pokoj svůj dávám vám, ne jako svět dává, nýbrž pokoj, který převyšuje všechnu pojem.

Tato slova a jen skoro tato slova měl kterýsi řeholník na jazyku, když u dvora krále Ferdinanda Španělského, bez ohledu na stav a veličenství, rozmařilost křesťanů káral. Mnozí nemohli takovou přísnost snést a hledali záminku, jak by nemilého řečníka se zbavili. Šli ku králi, chválili kazatele jako muže zvláštních zásluh a podotkli, že nikdo nehodí se na uprázdňené místo preláta lépe jak on. Král se tomu smál a pravil, že to ví, ale že pochybuje, že by to místo přijal. Ihned se jeden z nich

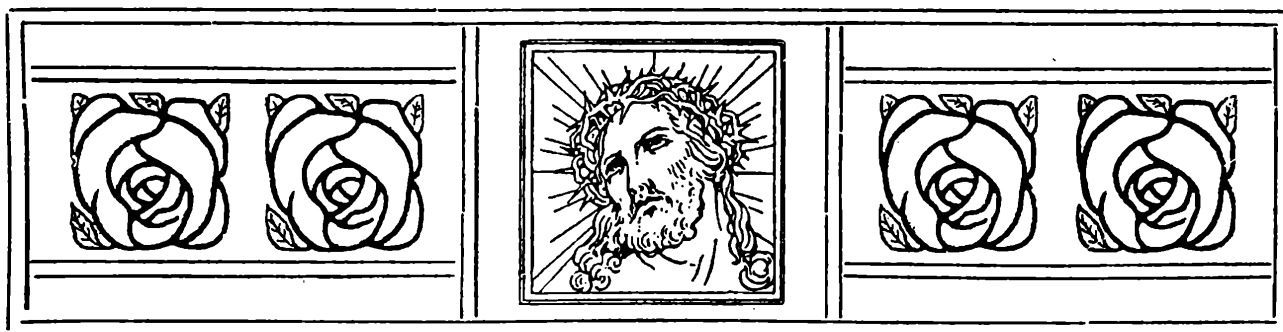
nabídnul, že ho k tomu pohne. Jeho nabídka byla přijata a on se ihned vydal na cestu k neoblíbenému kazateli a jemu lichotivými slovy namlouval, jaká že se mu skýtá příležitost pro čest Boží a spásu bližního ještě větší skutky konati než dosavad. On ale poznav pravou příčinu, odpověděl skromně, že se pro takovou hodnost nehodí; než šlechtic na něho doléhal, až se odvážil lest lstí překonati. „Podrobil bych se,“ pravil, „vůli králově, kdybych se neobával, že musím opustit zde klidný život a převzít velké starosti, a k tomu praelatura je zadlužena.“ — „Co se toho týká, buďte bez starosti,“ pravil šlechtic, „dříve než slunce zajde, pošlu vám 4000 cechínů.“ A skutečně, než slunce zašlo, byly peníze v jeho světnici, ale zároveň množství dělníků, kterým onen šlechtic zůstával dlužen a jež kazatel na onen den byl objednal a jménem dlužníka vyplatil. Dělníci plni radosti odešli. Druhého dne, když objevil se u krále, všichni mu blahopřáli, ale on zavedl šlechtice do vedlejší světnice a tam mu dal vyplacené účty a pravil: „Tu jsou vaše 4000 cechínů a já zůstanu, čím jsem dosud byl.“ Zůstal a kázal tatáž slova! Která? „Co pomůže člověku, kdyby celý svět získal, na své duši ale škodu trpěl?“

I kdybychom nespravedlivými cestami skutečně svých nekalých úmyslů byli dosáhli a svět nám dopřál všeho, co nám vůbec dáti mohl, když nespravedlivý na úkor jiných bohatne, rozmařilost plýtvá silami svými, ctižádostivec ve slávě se kochá — co mu to vše pomůže, až život jeho bude končit a přiblíží se onen okamžik, kdy čas u věčnost přechází?

Co bys za to dal, Jidášu, kdybys oněch 30 stříbrných nebyl přijal a Vykupitele nezradil? Co, Piláte? Kdybys ho židům nebyl vydal? Juliáne, kdybys jemu se nebyl rouhal? Ach, co bychom za to dali, kdybychom jemu byli vždy věrnými zůstali?

Lituji, Bože, že jsem Tě opustil, přijmi mne znovu za své dítě, slibuji Ti věnost, chci věnovat Ti srdce své a své smysly a své tužby. Nechť milost Tvá mne provází až ku hrobu!

III.

„Kteréhožkoli políbím, tenť jest, držte ho a veďte opatrně.“
Slova Jidáše Iškariot. (Mat. 26, 48. Mark. 14, 44.)

Ještě jednou, a to naposled poslechl Jidáš svého božského Mistra, když týž k němu při poslední večeři zdrcující slova byl pronesl: „Co činíš, učiň spěšně.“ A hned na to vyšel Jidáš ven a byla noc. (Jan 13.) Kdo může bez hrůzy to čísti? Odešel od světla do noci, noc byla v jeho srdci, noc byla vůkol něj; byl to právě čas, kdy divoká zvěř vychází na lup ze svých doupat a rovněž této chvíle použil Jidáš, že se vydal ke Kaiášovi, aby ho upozornil na příznivou chvíli a naléhal na něho, by kohorta hned vytáhla, nabízejí se jí za vůdce, neb ne nadarmo jemu Ježíš Kristus poručil: „Co činíš, učiň spěšně!“ Již berou zbraň služebníci Kaiášovi, pochodněmi jsou podělováni, nejudatnější a nejopatrnější na svá místa postaveni — již vojenská stráž Pilátova dala se na pochod a v uzavřených řadách se blíží, Jidáš již stojí v čele toho podivného zástupu a tak kráčejí k jedné z bran městských, jakoby se jednalo o nebezpečný noční vojenský výpad, pokračují údolím potoku Cedronu, zahýbají na výšiny hory Olivetské; třeskotem zbraní probouzí se osm učedníků, kteří tam pozadu zůstali a spěchají plni strachu k svému Mistru.

Týž právě zvedl se od své modlitby a vzbudil ostatní učedníky z hlubokého spánku. „Hodina přichází,“ pravil k nim, „již blízko jest, jenž mne zradí.“ A když ještě mluvil, přišel Jidáš s kohortou, pochodněmi a meči, před chvílí ještě přítel Kristův, učedník pravdy, nyní mistr lži, drzý padouch, dokonalý pokrytec.

Neb zrádce dal jim znamení: „Kteréhožkoliv políbím, tenť jest, toho se chopte a veďte opatrně.“ „Proč opatrně, Jidáš? “ Poněvadž znám, jakou moc má, poněvadž dobře vím, jak vždy uhádl nejtajnější plány, jak často nástrahám nepřátel uniknul

a jak ušel jejich středem, když ho chtěli kamenovat neb se skály shodit, a oni nemohli tomu zabránit. Proto držte ho pevně a vedte opatrně, aby vám kořist neunikla a mi záplata! V jeho slovech skryt je ještě hlubší smysl. Není to jen nahodilá a chvilková moc rozkazovací, kterou Jidáš na hoře Olivetské nad farisey, římskými vojáky a barbary měl, ne nadarmo místo: „Kterého políbím,“ řekl: „Kteréhokoliv políbím!“ Co tak ve všeobecných výrazech z hlubokosti jeho zatvrzelého srdce pronešeno bylo, je rčení záhadné a tajuplné — pojící v sobě všechny záhady onoho ducha lži, který jako kníže tohoto světa všechny farisey a barbary ve své moci má — ať již jsou z židovského nebo pohanského pokolení, ať vzdělaní či nevzdělaní.

Ty totiž, které do svých služeb jako pomocníky přijal, vyvádí do noci, aby nové kořisti se zmocnil, v y z b r o j u j e j e z b r a n ě m i s l e p é h o s t r a c h u — sám jest totiž, ať namítají moderní listy, co chtějí, hlavní terorista — dává jim pochodně svých svobodných a drzých názorů a uzly gordické svých polouznění — a opětuje rozkaz, „kohokoliv políbím, tenť jest, toho se chopte svažte a vedte, ale což hlavní jest, vedte opatrně.“

Před branou velikého paláce stojí mladý muž, krásného a majestátního vzrůstu, oděv v zlatoháv a purpur, jeho hladkou a veselou tvář věncí v nevídané bujnosti krásný vlas a jako není žádného v celé zemi, jenž by se mu krásou vyrovnal, není žádného, jenž by se mu rovnal původem, neb jest knížetem, synem královským, proto také padesát zbrojnošů v lesklém brnění stojí v řadách po jeho pravici i levici. Ač tak vznešený, přece si přivstal, by na stráži byl před palácem královským. A když z venkova i města mnozí lidé plni starosti tam přicházejí a na své záležitosti myslí, obhajovací řeč si skládají, odměřeným krokem se blíží, své sandály i šat si opatřují a s ustrašeným okem nádherný palác královský si prohlízejí, zrak jejich nutně padne na muže s bujným vlasem a sotva že mají čas se trochu vzpamatovat a si pošeptat, to je Absolon, A b s o l o n nejkrásnější z Israele, neb uvážil, jak by bez porušení úcty vedle něho branou projítí mohli, už jednoho po druhém volá k sobě, každému ruku podává, kdo k němu se blíží, drží ho, objímá, líbá s podivnou laskavostí. Viděl kdy svět tak lidumilného, laskavého prince? Každého zvlášť se vyptává na jeho záležitost a odpoví: „Tvá řeč je dobrá, tvá věc zdá se mi dobře odůvodněna, ale bohužel král nikoho neustanovil, který by tvou stížnost vyslyšel.“ Ach, vzdychají kolem lidé, „jak dobrý to člověk a jak prozíravý. Jak obratným bude soudcem, když už nyní tak obezřetným jest!“ Ale také Absolon vzdychá a nechá se slyšeti: „Ach,“ volá, „kdo mě ustanoví soudcem nad

touto zemí, aby všichni, kteří soudy mají, ke mně přišli — jak spravedlivě a přísně bych rozhodoval?“

Takovým způsobem, jak se v knihách královských vypráví, počínal si Absolon, aby si zjednal srdce nespokojenců a dostal celý národ do své moci, a byl by to skutečně provedl, kdyby jeho kadeř nebyla bývala příčinou jeho smrti. Vždyť byly to hlavně jen jeho bujně kadeře, které tvář jeho věnčily a jemu pomohly získat ty, kteří zevnějším dojmem zaslepeni, nebyli s to, aby prohlédli nitro jeho, a pro takové lidi je zde stále A b s o l o n, d u c h s v ě t a t o h o t o, který s tím stárnoucím světem přece nestárne, nýbrž stále mlád a vkusně, milostně i stepile vystupuje a na oko nejkrásnějšími vlastnostmi vyniká.

A až od Hospodina, kterého všichni dobří duchové chválí, jen knížetem tohoto světa nazýván jest, přece touží po tom, by zván byl králem nad všemi dětmi pýchy (Job 41.), a proto ve své pýše a nadutosti shromáždil skvostnou družinu kolem sebe, které za velitelkyni pýchu ustanovil, za praporečníka ducha smyslnosti bubeníka zastávají duchové drzé a svobodomyšlné žurnalistiky, mezi prostými, kteří jemu nezaplacitelné služby prokazují, vynikají: zlost, závist, nevěra, žerty, potupa, pomluva, pověra a jak se všichni jmenují, nejvíce do pestrobarevných starých kostymů zahalení. Takto chráněn a ozbrojen stojí před branami často obnovovaného paláce, který od pošetilých „pozemským světem“, od života a rozkoše lačných „velikým a krásným světem“ nazýván bývá. Ačkoli denně, ba co chvíle z venkova a vesnic rozmanití lidé přicházejí a to mladí či staří, chytrí i omezení, majíce rozličná přání, přece kníže tohoto světa není unaven, zve je přívětivě, rozmlouvá s nimi, že jeden všeho má hojnost, druhý dře bídu, že hodný a nadaný musí se plahočit, mezitím co hlupákovi daří se dobře, i ruku jim podává, by ji objal a políbil a na své bezcitné srdce přivinul, ale prve než tak učiní, obrací se k svým služebníkům s povelom: „Kohokoliv políbím, toho se chopte, svažte a v e d ě t e o p a t r n ě.“ A l e k a m ? Na tu otázku dává nám slavný dějepisec odpověď. Za oné doby, kdy slavný vojevůdce K a m i l l u s město Falisků v Tuscii obléhal, žil tam znamenitý muž, paedagog, přítel dítek, který všeobecné vážnosti požíval a vychovával všechny vznešenější dítky. Znaje tělocvik, vyváděl chlapce za město, by je obveselil, a od toho zvyku neustal ani v době války, činilť delší i kratší pochody, až jednou v žertech a úskocích zavedl chlapce do středu vojenského tábora římského a tam drze stanul před Kamilem, čekaje velikou odměnu, neb pravi „Tu předávám Falisky do rukou římských, otcové těchto chlapců jsou nejpřednější měšťané Falisků!“ Než onen bídný

zrádce šeredně se přepočítal. Kamillus neslýchanou drzostí rozhořčen, pokřikal ho přísnými slovy, dal mu ruce na zad svázati a chlapcům kázal, by ho bičíky a metlami hnali do obleženého města.

Ale onen chytrý ozbrojenec, který knížetem tohoto světa jest zván, není tak velkomyslným, ba naopak má své náhončí, by malé dítky i neopatrné špatnými zásadami a klamnou moudrostí ze vždy obleženého města Sionu — církve Boží — vylákal a na klamně cesty své opatrně až do propasti pekelné je zavedl.

A v čem pozůstávají ony klamně a přec lákavé zásady mistra lži a temností? Jsou všude, neb mnohá a rozmanitá je lež, ale jediná stálá je pravda.

Pokusíme-li se sestavit tu lež, najdeme nové *Desatero*, neb *Lucifer má též* svých *Desatero* přikázání. Jak zní první? Nebudeš míti cizích bohů před sebou! Ty sám sobě máš býti bohem, jako jsi sám sobě bližním. Nemáš ničemu věřit, než co očima svýma vidíš a rozumem chápeš, to je ten božský princip v tobě a jediný bůh, v něhož věriti musíš. Máš sebe sama milovati z celého srdce a všech sil, ale opatrně a s patřičným ohledem, abys aspoň stín dobroty a lidumilnosti podržel, neb to ti napomáhá ke cti. Druhé zní podobně: Nebudeš vzývat jména Božího nadarmo, neb to se pro vzdělaného člověka nesluší, je-li bytost nejvyšší, máš ji vzývat, než bezejmennému nebudeš jména dávat. Co ti ještě z křesťanství v paměti zbylo, to můžeš používat v důrazné řeči a klení, neb takové způsoby mluvy napomáhají k dosažení cíle. Za takových okolností můžeš i ďábla vzývat, ač ho neuznáváš, ale vše opatrně, bys nezavdal pohoršení a nenarazil, kdy vyšší vzdělání ukázati chceš. Třetí: Pokud se tebe týká, svět všecky dny týdne a nenech dne minulosti, bys něčeho neužil, neboť žiješ jen jednou, ale vždy opatrně, bys dobrý obchod nezameškal. Čtvrté: Cti otce svého i matku, pokud od nich dědictví očekáváš, svým představeným prokazuj zevně úctu k vůli postupu, kněze hanob, kde a jak můžeš a ukaž světu, že ti církev nemá co poroučet. Páté: Nezabiješ — proto budeš o své zdraví, jako o statek nejcennější vše možné pečovat, pohrdni půstem, modlitbou a jinými pobožnostmi, které by tě na zdraví ohrožovaly. Dospěl-li jsi do takové situace, že není ti možno vyváznouti, máš právo gordický uzel rozřít, neb tys pánem nad svým životem a dobrovolná smrt je hrdinstvím. Šesté: Ukojuj pudy, jež příroda, nejvyšší bytost, v tebe vložila, ale s dvojnásobnou opatrností, již vyžaduje tvé zdraví, čest a pokoj v domě. Sedmé: Nepokradeš — leč při všem budeš k vlastnímu prospěchu přihlížeti a použiješ rozumně každé příležitosti, bys bohatství své zvětšil a při tom zdál se přece

jen býti poctivcem. Osmé: Nepromluviš křivého svědectví proti bližnímu — leč za jeho nepřítomnosti, tu můžeš pustit uzdu své výmluvnosti. Deváté a desáté: Touhy srdce svého musíš často zkoumat, jimi se dnem i nocí zabývati a co se týká domu bližního, měj zásadu: Nestane se jeden boháčem dříve, dokud druhý nezchudne! „Mistře,“ pravil kdysi mládenec k Pánu Ježíši, „co mám dobrého činit, bych došel života věčného?“ A Pán Ježíš odpověděl: „Chceš-li do života vejíti, zachovávej přikázání.“ Tak také opačně je možno tázat se mistra lži: „Co mám zlého činit, bych život věčný ztratil?“ A kdyby týž chtěl s pravdou ven, musel by ovšem jen říci: „Chceš-li se dostat do pekla, zachovávej má přikázání. „Poněvadž ale on pravdu nemiluje, zakrývá zlobu svou v lesklé fráse: „Jeho řeči jsou lahodnější nad olej a onyť jsou jako střely.“ (Ž. 54.) Co může býti na světě příjemnějšího než přátelství, láska neb veselá společnost? A přece to vše jsou tenata zlého ducha, vypočítaná na smyslné a nízké rozkoše! Běda tomu, kdo do osidel ďáblových upadl! Světák, veliký sice ne ctnostmi, ale ukrutnostmi a sobectvím, zvaný H e r o d e s V e l., pořádal hostinu, při níž mladíku Aristobulovi, bratru své manželky Mariamny, poslednímu to knížeti z rodu Makkabejských, prokázal všemožnou úctu, takže to všem nápadným bylo. Po hostině zavedl celou společnost do svých zahrad a byl ochoten k vůli svému švagrovi i hry se účastnit. Pro velké vedro odešli k rozlehlým rybníkům, aby čerstvějšího vzduchu se nadýchali a pohlédli na mládež, jež tam se koupala a plovala. Herodes vybízel mladého knížete, by i v plování svou dovednost ukázal a Aristobulos dal se přemluvit. Někteří z dvořanů majíce tajný rozkaz Aristobula utopit, pluli s ním o závod, chtěli ho jako ze žertu pod vodu ponořit, ale ten žert provozovali docela vážně a drželi ho tak dlouho pod vodou, až se utopil. Tak zemřel Aristobulos, obět panovačnosti ve věku 18 let! Tak umírá i dnes mnohý mladický stařec a starý mládenec, jenž dlouho byl držán pod hladinou svých vášní a propadá věčné záhubě. Neboť ten nemilosrdný tyran všech pošetilých, kteří v jeho tenata padli, dal svým společníkům rozkaz: „Kteréhokoliv políbím. ten je to; držte ho svými společenskými svazky pevně a veďte opatrně, aby snad ještě zavčas se nevzpamatoval, své nebezpečení nepoznal a nepočal se modlit, nýbrž aby odhodlán byl své vášni obětovat své svědomí, náboženství i Boha. Snad chce se tu i tam ukázat zbožným, vejde do chladných prostor chrámových a modlí se! Nechte se ho modlit, ale opatrně, s nutnou roztržitostí! Snad musí jít při nějaké příležitosti ke sv. zpovědi! Nechte ho jít, ale opatrně, aby své největší hříchy zamlčel! A když se vám zdá, že svědomí jemu činí před-

hůzky, žertujte s ním, bavte se s ním, plovejte s ním o závod v oněch kalných vodách nepravostí a držte ho pevně až k oné chvíli, kdy už není obavy, že by se z hříchu vyprostil, an duševní život jeho už odumřel.“

„Kteréhokoliv políbím, tenť jest, toho se chopte a ved'te opatrně.“ Toť strašná zásada lháře od počátku. Této zásady použil Kain, když na oko přívětivě vylákal svého bratra na pole a tam ho zabil. Téže zásady použil Absolon, když svého bratra Amnona pozval k slavné hostině, by se na něm pomstil. Tutěž zásadu měl zatvrzelý Job, když vojevůdce Amasa objal a políbil, aby ho současně svým mečem proklál. Sv. Jan Chrysostomus praví: „Lichotníci s počátku jsou sama sladkost a potom teprve trpkost a odpornost.“ Kdo tuto zásadu s větší ďábelskostí provedl než Jidáš? Než ten, jenž nemůže býti oklamán, setkává se s ním vlídnými slovy: „Příteli, nač jsi přišel? Políbením zrazuješ Syna člověka?“ Lepší jsou rány od toho, kterýž miluje, než lstivé líbání toho, kterýž nenávidí. (Př. 27.) Lepší upřímná, napomínající, ba trestající slova přítele, i když naše srdce raní, než sladké lísání nepřitele! Kde jest jaký pokrytec, jenž by nebyl lichotníkem? J e n j e d i n ý j e s t n á š p ř í t e l, jenž nás zraňuje, by nás vyléčil, jenž nás trestá, by nám věčný život dal! Po jeho políbení touží duše lidská, neb toť počátek velepísně Šalomounovy: „Ať políbí mě políbením úst svých.“ Jeho příchod na zemi bylo toto svaté políbení pokoje, neb o tom právě mluví žalm: Spravedlnost a mír se políbili; a rovněž v tajemství své božské lásky podává duši políbení míru, aby ji udržel ve spojení svém, ji řídil a vedl. „Tys, Pane, držel pravici mou a vedl jsi mne ve svaté vůli své.“ Kam? „A přijal jsi mne do slávy své.“ A jak my za to všechno k němu lneme vírou a nadějí? Nechejme se od něho vésti — s velkou opatrností: Nuž, hleďte, ať opatrně chodíte, ne jako pošetilí, nýbrž jako moudří, vykupující čas, nebo dnové jsou zlí, nebuďte tedy nerozumní, nýbrž rozumní poznávající, která jest vůle Boží, děkující Otci za všechno — tedy také za odporné nám a protivné — ve jménu Ježíše. (Ef. 5.)

Nás volá Pán Ježíš s políbením míru a pokoje a chce nás vésti k blaženosti věčné. Nuž, družme se vezdy k němu a vymaňme se z počtu lidí pošetilých, o němž praví Šalomoun, že jest nekonečný.

IV

„Aj, nyní jste slyšeli rouhání, co se vám zdá?“ (Slova Kaifášova; Mat. 26, 65.)

V temné noci bylo slyšet klepání na bránu paláce velekněze Kaifáše. Dříme už a bude nutno ho ze spánku probudit? Ach nikoli! Jest ještě vzhůru čekaje jako lev v jeskyni na kořist a sedí právě na stoličce soudné, kolem něho v polokruhu kněží, zákoníci, knížata a nejstarší z lidu, čekajíce na služebníky, kteří s kořistí vcházejí. Tu stojí Pán pravdy před trůnem lži, Bohočlověk před netvorem, zakladatel nového zákona před posledním veleknězem zákona starého, pastýř dobrý před obrazem všech vlků!

O pastýři, a mod'lo, opouštějící stádo: „meč na rámě jeho a na oko pravé jeho: rámě jeho suchotinou uschne a oko jeho zatmívaje se zatmí.“ (Zach. 11, 17.)

O prabídny veleknězi Kaifáši, který jen sám o sebe se staráš a sám sebe paseš, předstíranou svatost na odiv stavěje, již hrozí ti rámě spravedlnosti, uschne a zmizí rámě tvé kněžské moci, za tmy úplné nevěry tvé oko oslepne! Neb když po mnohé falešné žalobě a po mnohém odporném týrání konečně povstal a onu památnou otázku vyslovil: „Zaklínám Tě skrze Boha živého, či-li Ty Kristus, Syn Boha požehnaného?“, a když Kristus Pán, jsa takto dle zákona pod přísahou slavně tázán, stejně slavně odpověděl: „Já jsem“, tu trhá pokrytec svůj šat a volá: „Rouhal se, aj, nyní jste slyšeli rouhání, co se vám zdá?“ Tváří se, jakoby pro urážku Boha, cítil nezměrnou bolest a skrývá jako nějaký herec svou radost, a trhaje svůj vrchní šat — což velekněžím dle zákona starého nikdy dovořeno nebylo — dosvědčuje proti své vůli, novým proroctvím, že od té chvíle synagoga a její kněžstvo

přestává, což také opona chrámová naznačila, když při smrti Kristově se ve dvě části roztrhla. Tak tedy soudil a zničil Kaifáš sám sebe, když popřel božství Ježíše Krista, a co činí křesťan, jenž rovněž božství Ježíše Krista popírá? Též i on trhá své křestní roucho když spojení s Ježíšem Kristem trhá a svou vlastní důstojnost ničí. A jaké důvody k tomu má křesťan, který božství Ježíše Krista popírá? Farisejsky prohlašuje, že jest pro čest Boží, ale víru v Ježíše Krista, jenž se vtělil, 33 let na světě žil a na kříži umřel, odmítá jako urážku nekonečného Boha, stojící v odporu s rozumem a pravdou! A z jakého důvodu? Z hlubokého přemýšlení či z povrchní domněnky? „Rouhal se,“ volá Kaifáš, „co se vám zdá?“ — „Co se vám zdá o Kristu?“ tázal se Kristus sám, „čí Synem jest?“

Trojím způsobem možno temnotu na světě osvětlit, a to světlem měsíce, slunce a lampou a tak také trojí možno rozeznat stupeň poznání: domněnka, vědění, víra.

Se světlem měsíce možno srovnat domněnky, neb ony jsou tak nejasné, jako světlo měsíční, při němž není možno přesně předměty rozeznat, a k tomu domněnky závislé jsou a náladě a tak proměnlivé, jako světlo měsíce, proto také „pošetilý jako měsíc změněn bude“ — S chemicky sestrojeným světlem možno srovnat rozum lidský a jeho vědomosti. Světlo takové jest nedokonalé, bezvýznamné pro vzdálenost a budoucnost. — Se světlem slunečním možno srovnat světlo duševní, jemuž nás víra učí, a které všechny lidi osvěcuje, přicházející na tento svět, a o němž se chvalná zmínka činí v žalmu: „Přikázání Hospodinovo jest jasné, ozařující oči.“ A proto slova Syrachovce: „Svatý člověk zůstává v moudrosti jako slunce, neboť blázen jako měsíc změněn bude.“ Svatým člověkem jest onen, který svou moudrost, t. j. vědění z pramenů věčných poznatků čerpá a neporušeno uchovává, bláznem, kdo v nejdůležitějších otázkách svého bytí a života spokojí se s domněnkami. Když už naše vědění veškero tak omezeno jest, není to člověka důstojno na pouhou domněnku spoléhat. Jak nejvýš nebezpečny jsou veškery naše úsudky o věcech, které týkají se našeho budoucího života, i když se spokojíme s jedinou otázkou: „co se vám zdá?“

Když Kaifáš tehda takto se tázal, učinil tak způsobem opatrně promyšleným. Neboť rychle povstav, roztrhl své roucho, aby tímto vášnivým pohybem ostatní členy velerady k rychlému výroku přiměl, proto netáزال se: „Co o tom soudíte?“, nýbrž: „Co se vám zdá?“ A poněvadž Pán Ježíš dle svého vlastního výkladu: „Kdo není se mnou, proti mně jest,“ na světě jen přátele neb

nepřátele, přívržence neb odpůrce má — není totiž nikoho, kdo by lhostejně uprostřed mezi oběma stál, je tedy oprávněna otázka přátel Kristových k jeho odpůrcům: „Co se vám zdá? Jest ten Ježíš, jemuž se klaníme my, od vás jen za pouhého člověka považován, a to za člověka nejnespravedlivějšího?“ Každý z nepřátel Kristových by se této otázky zhrozil! Mezi pohany mnohý vladař by vystoupil, který jako římský caesar Alexander veřejně obětmi ho uctival. Ariani a Sociniani velebí ho jako nejsvětějšího z tvorů všech, který i nejvyšší z andělů předčí. Mohamedáni nazývají ho prorokem a synem Panny, racionalisté, kteří nic nevěří, chválí ho jako přítele lidstva, nejvznešenějšího učitele, mudrce z Nazareta, ideál tvorstva všeho. A co více, i ti nejzarytější nepřátelé Kristovi, jsouce tázáni, nemohou bez bázně a jakés úcty o něm mluvit. Než to už nás vede příliš daleko! Nikdo jemu ani sebe menší výtky činit nemůže! A co z toho plyne? Že byl pravý Bůh a pravdivé jeho učení a božský jeho zákon, a nešťastní všichni, kteří ho neposlouchají!

Než „Co se vám zdá?“ — mohli by se nepřátelé Krista ptáti, není mezi nejhorší zlobou a nejvyšším dobrem žádného prostředí? Vzhledem na Ježíše Krista nikoliv! Neboť kam směřovaly všechny řeči a jeho skutky? Když nejvznešenější tajemství zjevoval, když zázraky konal, když trpěl, jaký účel při tom měl? Aby za Boha byl považován a ctěn! Nikoho také nevyznamenával více než toho, kdo tuto víru vyznal, jak to vidíme u sv. Petra, když k němu pravil: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ Nikoho tak přísnými slovy netrestal, jako toho, kdo o jeho božství pochyboval, jako to na Tomášovi vidíme. Každého, kdo tajemství ono zvědět chtěl, utvrzoval, jak se od Nathanaele přiučiti můžeme. A jeho nepřátelé co chvíli jemu předhazovali: že ty jsa člověk, děláš se Bohem (Jan 10, 33.) Konečně obřadně a slavnostně jsa od Kaifáše tázán: „Jsi Synem Božím?“ odpovídá: „Já jsem!“ A nemáme tu zvolat s Kaifášem: „Co se vám zdá? nerouhal se?“ Může býti kde větší domýšlivosti, než hodnost božskou si osobovati? Bylo v dobách dávných několik lidí, kteří k tomu se odvážili. Hannon, kníže Kartaginský, vycvičil vrány a straky, tak že mohly vyslovit: „Hannon jest bohem“, načež je vypustil, aby po lesích a nivách, v blízkosti i dáli jeho slávu šířily. Alexander Macedonský, Sapor Perský, římsští caesarové, Taycosama v Japonsku dali si božskou poctu prokazovat. Než tito všichni chtěli býti jen k ostatním bohům přičítáni a jako bohové jednotlivých národů se stkvíti, Kristus Pán zavrhnuv všechny bohy, jakožto ďábly nebo jako vynález nevěry, sám se be z a j e d i n é h o a p r a v é h o B o h a p r o h l á s i l a víru tuto jako nutnou podmínku k dosa-

žení věčného života vytknul. „Jeden jest,“ pravil, „Mistr váš Kristus.“ — „Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem, a to právem, neboť já jsem jím. Dříve než Abraham byl, já jsem. Já a Otec jedro jsme. Kdo ve mne nevěří, již jest odsouzen, neboť nevěří ve jméno jednorozeného Syna Božího!“ A také neposlal jako onen potřeštěný Hannon vycvičené ptáky do lesů, kteří brzo s'ovo Hannon zapomněli, nýbrž svých 12 apoštolů a 72 učedníků, k nimž pravil: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi, protož jdouce do celého světa, kažte evangelium všemu stvoření!“ Nebyl-li Pán Ježíš pravý Bůh, nýbrž pouhý člověk, pak z toho následuje, že Kaifáš měl pravdu, že onen, ježž odsoudil, musel býti nejprolhanější rouhač a podvodník. Než to ani nepřátelé Kristovi připustiti nechtějí, neb i oni přiznávají jeho dokonalou ctnost a nesvětější lásku k pravdě. Nezbyvá tedy než konečný výsledek: Kristus jest pravý člověk, ale také pravý Bůh.

Ale vzdor tomu odpůrci jeho nechtějí ho za Boha uznat, a aby nemuseli jemu se kořit, zaplétají se do nových rozporů, nazývajíce Krista buď nejmoudřejším nebo blouznílkem, přikládajíce slovům jeho docela jiný význam.

T ř i k r á t e n e p ř á t e l ů m s v ý m d a l K r i s t u s P á n o t á z k u „C o s e v á m z d á ?“, poněvadž viděl, že víra do temností jejich srdce nevnikla a oni jen klamným domněnkám věřili. Tak tázal se kdysi Fariseů: „C o s e v á m z d á o K r i s t u ? Č í s y n j e s t ?“ O n i o d p o v ě d ě l i : „D a v i d ů v.“ — „Jak ho tedy David nazývá pánem?“ — „Řekl Hospodin ku pánu mému: sed' na pravici mé.“ (Ž. 109.) — „Když ho tedy David svým pánem nazývá, jak může býti synem jeho?“ Na to nemohl jemu nikdo odpověděti, ani neodvážil se ho více tázati, neboť báli se přesily pravdy, neboť věděli dobře, že slíbený Messiáš bude potomkem Davidovým dle lidské přirozenosti, ale také jednorozeným Synem Božím: „Východové jeho od počátku, ode dnů věčnosti.“ (Mich. 5, 2.)

A nemohli mu činiti více předhůzky? Ovšem že ano! Roku 1614 začalo velké pronásledování křesťanů v Japonsku, a tu vystoupil muž, který ve chvalořeči velebil japonského bůžka Hacu, že týž nebe, zemi, moře, slunce a hvězdy učinil. A tehdy povstal jeden z posluchačů, křesťan, tázaje se: „Co se ti zdá, nežil H a k a před dávnou dobou zde na zemi jako člověk?“ Ovšem“ odpověděl tázaný, a to před 2500 lety dle našich letopisů. Co zdá se ti, pravil dále křesťan: když Haka na zemi žil, byla už země? Ovšem, jak by byl mohl na zemi žíti? Či bylo už tehdy nebe, slunce i hvězdy? Ovšem, vždyť jinak by nebyla mohla býti země. Když už tedy zde všechno bylo, kdy Haka žil, jak můžeš tvrditi. že

to všechno Haka utvořil? Na tuto otázku zůstal odpověď dlužen, a pln zlosti mrštil slunníkem po křesťanovi, lid ale vyhnal takového chvalořečníka z modlitebny. Ale co se vám zdá, nepřátelé Kristovi, o této pověsti? Nemáte vy tutéž pochybnost, jako onen křesťan o Hakovi, také o Ježíši Kristu? Když Ježíš z Nazareta na zemi dlel, bylo už nebe i země i hvězdy, ano vše bylo už dávno stvořeno, ba nejkrásnější města tehdy už stála, jak to tedy mohlo být od něho stvořeno? O té plýtké řeči! Od Ježíše jako člověka nikoli, neboť člověk Ježíš z pokolení Davidova byl také tvorem, ale člověk Ježíš byl zároveň Slovem Božím, skrze něž všechny věci učiněny jsou, který přijal na sebe lidskou přirozenost, t. j. duši a tělo, a tento vtělený Bůh jest Ježíš Kristus. A k čemu toto nepochopitelné tajemství?

To nám vysvětluje druhá otázka Ježíše Krista k fariseům „Co se vám zdá?“ Kdyby někdo měl sto ovec a zabloudila-li by jedna z nich, zdaliž nenechá 99 na horách a nejde hledati té, která zabloudila? „Takt' není vůle Otce vašeho, kterýž jest v nebesích, aby zahynulo jedno z maličkých pacholátek těchto. (Mat. 18, 14.) Tu uvádí dobrý pastýř účel svého vtělení: všechny zbloudilé a ztracené vyhledat, oživit, k věčné lásce přivést, a skrz co? Skrze církev svatou! Proto tázal se opět fariseů: „Co se vám zdá? Člověk jeden měl dva syny a přistoupiv k prvnímu, řekl: Synu, jdi dnes, dělej na vinici mé. A on odpověděv řekl: Nechci! Potom pak hnut sa lítostí, šel. I přistoupiv k druhému, řekl mu též: A on odpověděv řekl: Půjdu, pane; a nešel. Který z těch dvou učinil vůli otcovu? Řekli jemu: První. Dí jim Ježíš: „Amen pravím vám, že publikáni a nevěstky předejdou vás do království božího“. Jest zřejmo, koho tito dva synové představují. Ten, jenž vzdorovitě odpověděl: Nechci, ale lítostí pohnut, poslechl, představuje nám ony šťastné, kteří pokáním k Ježíši Kristu se vracejí; ti ale, kteří slavně slibují a ujišťují: „Pane, půjdu!“ a přece ani nohou nehnou, jsou pokrytci, kteří Bohu toliko ústy slouží. Jest ale ještě třetí třída lidí, a to za dnešních poměrů počtem nejhojnější, těch totiž, kteří praví: Nepůjdu, a také skutečně nejdu, kteří od církve se odvracejí neb odpadají a v odpadu vytrvávají. Co by k nim moh o se říci? Jste si tak jisti své věci? Ztratil Ježíš veškeru moc nad vámi, protože vy ho zapíráte? Nepotřebujete ho poslouchat jen proto, že jste mu poslušnost vypověděli? Co se vám zdá? Je to vše domněnkou či zdáním odčiněno? Co se týká pravd nadpřirozených, jest vědění naše nedostatečno, a tu třeba světla vyššího, víry, a tito praví: My nevěříme v nic! — Což není všechno zázraky dokázáno? A oni praví: „To je to pravé, ukaž nám zázrak,

pak chceme věřit!“ Stalo se sice mnoho zázraků, kde jest ale jaký, jehož by možno bylo k důkazu použití.

Za času, kdy zuřivý H o g u n s a m a kvetoucí církev v Japonsku pronásledoval, byl jeden muž, jenž byl správcem jmění státního, vybídnut, by víru v Krista zapřel a hned modlám se klaněl. Onen muž prohlásil, že jest srozuměn, ale s tou podmínkou, že nejučenější mužové k němu přijdou a jeho z bludů usvědčí a jeho námitkám odolají, pakli se jim to ale nepodaří. že mu má býti neobmezená svoboda zajištěna. Hogunsama vešel na tuto podmínku, a do bytu křesťana shromáždilo se veliké množství kněží pohanských, kterým týž dokazoval jasně, jednoduše a prostě pravost víry křesťanské, tak že tito umlknouti museli a soudcové prohlásili rozsudek, že křesťan zvítězil. A tu vzkřikli pohanští kněží: Dosud to byla jen slovní půtka, chceš-li pravost své víry dokázati, učin zázrak, a to před těmito soudci, pak teprve se vzdáme. Nuže, pravil křesťan, chcete-li vidět zázrak, tedy vám ho před zraky vašimi vykonám, ale ne jeden, nýbrž dva. Nejprve se táži: „Nemyslíte, že mi na blahobytu mého domu a rodiny tolik záleží, jako Hogunsamovi na blahobytu svých poddaných?“ — „To uznáváme!“ — „Nuže,“ pokračoval křesťan, „jsem ochoten celý blahobyt a veškeru štěstí obětovati a tuto nesmírnou ztrátu pro Krista a jeho víru klidně, ba s radostí snést. Toť první zázrak. Jestli vy totéž učiniti hodláte pro vaše bůžky Hacu, Chamise a Amidu, tedy to za zázrak nepovažuji. Druhý zázrak je ten. že bez zdráhání a odporu jsem ochoten a rozhodnut pro víru svou i život obětovati. Co se vám zdá? Troufáte si tvrditi, že totéž učiníte k vůli vašim bůžkům? Mně se zdá, že nikoliv, a tu jest druhý zázrak.“ Protivníci nemohli na tato slova odpověděti a museli s hanbou odejít, vítěz byl ale přece proto, že byl křesťanem, ze země vypovězen.

Tento statečný obhájce víry Kristovy má hojně následovníků i v Evropě. A ač to u nás na poli náboženském dosti smutně vypadá, přece jsou ještě mužové, kteří slovem i skutkem k víře Kristově se hlásí a právě proto napadání i pranýřování jsou. Čemu mají věřit? Tomu, čemu jiní, kteří si titul vzdělaných přikládají, totiž ničemu, nebo oddat se zdánlivě filosofickým domněnkám, které srdce ukojiti nemohou? Dobře vzdělaný křesťan může důkazy z dějin pravost víry Kristovy dokázat, když odvolá se na hlubokost, jasnost, moudrost, jednotnost Písma sv. i zjevení, na praktickou moudrost všech filosofů katolických, od Justina a Řehoře Naziánského až po Maistrea, na zázračné rozšíření křesťanství, na svědectví dějin světových, na církev učící a její ustavičné trvání.

Jak si má ale počínati křesťan, který tak učeným není? Ať odvolá se na učení církve. Vykládá se o sv. mučedníku R o m á - n o v i, že pravil k prefektovi Asklepiadovi, v jehož přítomnosti byl mučen: „Když mým slovům a pravdě, kterou ti hlásám, věřiti nechceš, ptej se tam toho nemluvněte, které šalby je prosto, a uslyšíš z jeho úst tutéž pravdu.“ Při tom ukázal na jakéhosi kojence, jehož mezi kolemstojícími křesťany křesťanská matka na rukou držela. A ihned potvrzujíc slova žalmu: „Z úst kojenců připravil jsi sobě chválu, abys nepřítele zničil,“ zvolalo dítě: „Kristus je pravý Bůh.“ Prefekt událostí touto překvapen, ptal se hněvivě: „Kdo ti to řekl?“ A dítě odpovědělo: „Mně matka, matce Bůh.“ Je-li tedy někdo tázán, odkud tajemství víry zná, nemůže na to moudřeji odpověděti, než jak ono dítě! Kdo naučil tě, křesťane, že Kristus je Bohem, který nás smrtí svou na kříži vysvobodil, z mrtvých vstal a že zase přijde jako soudce? Mne o tom poučila matka má, církev svatá, a církev Bůh. Kristus zjevil to apoštolům, apoštolové církvi a církev nám. A není výrok onoho nemluvněte, jež sv. Románu svědectví vydalo, zároveň zázrakem? Činí to na nevěrce nějaký dojem? Ti hned řeknou: Nevykládej nám o zázracích, ale sám učiň zázrak a ukaž nám nějaký čin silou své víry, který přirozené síly převyšuje! A tu bychom měli tak odpověděti, jako onen správce japonský, jenž tak své poklady nebeské opatrovati dovedl. Ten není křesťanem, učil sv. Cyrill Jerus., který se bojí pro pravdu zemřítí.

V

„Prorokuj nám, Kriste, kdo jest, jenž Tebe udeřil?“ (Slova služebníka Kaifášova; Mat. 26, 68.)

Dvojí řád jeví se nám v tomto pozemském světě, kde přirozené i duševní síly, svoboda a nutnost se proplétají, oba tyto řády vycházejí z jediného, božského původu a oba se navzájem doplňují, než přece jen ne tak, že by to oku našemu bylo patrné.

Nebo jaké zločiny bývají často páčány proti mravnímu řádu, proti právu i povinnosti, aniž po nich následují ony veliké změny a hrůzy ve fysickém řádu světa, jako kdysi při Sodomě a Gomorhe a před tím při potopě?

Tajuplná je všudypřítomnost Boží, jež všude skrytě působí, všem věcem život a trvání dává, než tajuplnější jest jeho skrytost a mlčení k zlořádům v řádě mravním.

Kde byl Bůh podstatněji, pravdivěji, osobněji přítomen, než v Ježíši Kristu? A hle v oné strašné noci, kterou strávil v domě Kaifášově, bylo s ním tak hanebně nakládáno, jak si to bezuzdná drzost a ďábelská zloba vymysleti mohla, že sv. Jan Chrysostomus troufá si říci: „Za té noci otevřela se brána pekelná a Lucifér sám se svými pekelnými mocnostmi vyšel na svět, aby si svůj d'ouho tajený vztek k prot Kristu vylil, pek'u podobnějš by 'ům Kaifášův, jeho služebníci a stranníci ďáblům rovni.“ Sotva že Kaifáš roztrhl svůj šat, sotva že zvolali: „Hoden je smrti,“ hned se na něho zběsile vrhli, jej bili, v tvář mu plivali, nohama ho kopali, a aby ďábelskou zlobu s ďábel'skými vtopy spojili, akryli mu oči šákem, ždouchali do něho a volali posměšně: „Hádej nám, Kriste, kdo jest, jenž tebe udeřil?“

A blesky nebes nebily do země, aby domy těchto bezbožníků v prach rozmetaly, země se nerozevřela, aby město pohlti a, ž vly neprolomily svých mezí, aby zemi obrátily v prvotný chaos?

„Skutečně, o Bože, volá Isaiáš, „Tys skrytý Bůh“ — skrytý ve fysickém, skrytý v duchovním světě, skrytý ve svých cestách a soudech, skrytý v dobrovolné temnotě pošetilých a zbloudilých. „Zhřešil jsem,“ chlubí se rouhač, „a co se mi za to smutného přihodilo?“ (Sirach. 5, 4.) „Prorokuj nám, Kriste, . kdo tebe udeřil?“ Prorokuj nám, koho bítí budeš, koho už jsi právě udeřil? „Ranění byli také slepotou,“ jako ti v Sodomě, „když náhlou tmou přikryti byli.“ (Moudr. 19, 16.)

Bylo to v prvním roce úřadu jeho učitelského, kdy Pán Ježíš do svého města Nazareta se vrátil, by tam svým spoluobčanům kázal. A oni jeho vlídnými slovy byli ku vzteku dohnáni, Pána Ježíše vlekli ven za město na vrchol skály, by ho odtamtud dolů svrhli. Pán Ježíš ale kráčeje jejich středem odešel do Kafarnaum. Jak se to stalo, že svou láskyplnou řečí popudil proti sobě ony nešťastníky, kteří přec měli se těšit ze slávy, že jsou jeho spoluobčany? Poněvadž, jak Pán Ježíš sám jim pravil, „není vzácný žádný prorok ve své vlasti,“ a poněvadž týž prorok jim pravdu pověděl.

Toho obojího použil jistý občan města Comarino v Itálii, jenž z města ušel, když jeho hospodářství octlo se v úpadku, a odebral se do města jiného, aby se po novém výdělků a způsobu života ohlédl.

Po několika týdnech octl se v městě cizinec, který dle tamějšího zvyku bídáka pečlivě zabaleného na vozíku přivezl. Vozík i s nákladem strčil do tmavého přístěnku kostela, sám pak postavil se k bráně chrámové, aby všechny, již vcházeli i vycházeli, k dobročinnosti nabádal: „Vy dobří křesťané,“ pravil, „dejte přec, pro milosrdenství Boží, tam tomu nemocnému malou almužnu! Je to veliký světec, zbožný, osvěcený muž, který mnohým lidem z bídy pomohl, budoucí věci předpověděl, sám ale musí v bídě a nemoci žít, poněvadž tak je to vůle Boží.“ A chodily k němu dobročinné ženy, z nichž s každou něco pěkného, útěchy plného, smutného neb veselého promluvil; mnohou i jménem jmenovati dovedl a od každé nějaký dárek přijal. I přišla též jedna, která jemu almužnu dala, ale kteréž on větší službu za to prokázal. „O ctihodná paní Giulietto,“ pravil k ní, „nebuďte tak smutná, neboť váš muž, o něhož tolik naříkáte, brzy se vrátí; zanechal též doma peníze, ale ve spěchu zapomněl vám to říci, hledejte doma v zelené skříni vedle dveří, najdete 15 lir.“ Paní ona spěchala domů a našla všechno, jak jí to onen muž byl předpověděl a rozhlásila to po celém městě. A od té chvíle hnali se staří i mladí k němu, dary ho obsypali, takže v několika dnech stal se boháčem.

Takovým způsobem byl skutečně tento chytrý občan z Comarina prorokem ve své vlasti a k tomu svým spoluobčanům

milým a vzácným, ale jen proto, že z chytrácké opatrnosti si hlavu i obličej šatem zahalil, a poněvadž lidem nic neřekl, než příjemné, lichotivé a potěšitelné věci a poněvadž oni nedbali na výstrahu Kristovu, by se varovali falešných proroků!

Jsou-li tito lehkověrní lidé k politování, jsou ale politování hodnější oni nevěrci, kteří Ježíši Kristu nevěří, jedině proto, že jest prorokem v jejich vlasti, že se stal jejich spoluobčanem, že se stal člověkem a jako člověk na zemi žil. Podobně jako obyvatelé Nazareta vyhánějí jej a jeho božské pravdy ze svých synagog, škol a přednášek, jako pacholci Kaifášovi zahalují ho, popírají jeho božské pravdy a důstojnost, ano s tváří zastřenou zastrčí ho, jako onoho občana z Comarina na vozíku starých bájí a mythů do temného přístěnku kostelního, ponechávající úctu jeho jen prostému lidu, jenže týž už jejich nevěru až příliš jasně poznává.

Podobně jako ona slepá H a r p a s t e, služka mudrce Seneky, jež naříkala nad tmou dne a temnotou domu, poněvadž nevěděla, že slepou se stala, tak i oni slepci duchem naříkají nad tmářstvím víry naší a nad temnotou, jež v církvi katolické panuje a tu daří se jim jako onomu kouzelníkovi E l y m a s o v i na ostrově Cypru, kterého Bůh ranil slepotou, poněvadž protivil se učení sv. Pavla. Mezi tím, co vlastní jejich oko zahaleno jest a světlu Kristovu uzavřeno, radují se z klamného poblouzení a zdánlivého úspěchu, že Ježíše Krista zapudili do říše bájí, tam že ho mohou políčkovat, jak se jim za dobré uzdá a při tom se se smíchem tázat: „Kdo jest, jenž Tebe udeřil?“

„Kdy prorocství zahyne, rozptýlen bude lid; blahoslavený jest, jenž ostríhá zákona.“ (Př. 29.) Co tento výrok značí, co slovem: „prorocství“ nám řečeno býti má, učí sv. Jan: „Duch prorocství jest svědectví o Ježíši Kristu.“ (Zj. 19.)

Toto veliké tajemství spojení Boha s člověkem víří všemi časy a národy, toto svědectví o Ježíši Kristu je duchem všech knih písma sv., duch a střed a ohnisko dějin světových. Až toto prorocství pozbude významu, až slovo Boží, zjevení Ježíše Krista, nebude více posloucháno, pak klesnou lidé v bezuzdnost a blud, budou hluchí a slepí proti hlasu pravdy, proti povinnosti a svědomí, nebudou dbát toho, by se poučili a polepšili a rozmluvu, již v té době úpadku povedou, vyličil už prorok Isaiáš: Rozkaž, opět rozkaž, rozkaž, opět rozkaž, počkej, opět počkej, počkej, opět počkej, maličko tu, maličko tam. (Isai. 28, 13.) Co znamená tato zvláštní řeč?

Vysmívají se jako nezvedené děti slovům proroka a zároveň slovům Ježíše Krista, jeho apoštolů a kazatelů. Poroučej a po-

roučej znova, my přece neposlechneme, hroz a hroz znova, my se přece nebojíme, neboť Ty čekáš, jak psáno jest, s trpělivostí, že se snad obrátíme, čekej tedy a čekej dále, teď trochu a potom trochu. Ale nesmíme opomenout hned zvláštních slov, jež prorok Isaiáš hned připojuje: Slyšte, rouhači, poslechněte slovo Hospodinovo! Jste skutečně pak jisti? Uzavřeli jsme, pravíte, smlouvu se smrtí, s peklem jsme se smluvili, až přijde pomsta, nás už více nezastihne, neboť jsme položili lež za nadějí naši a lží jsme chránění. Jak trpký to výsměch a jak ostře zraňuje všechny lehkomyslné rouhače! Jak takoví lidé představují si smrt a peklo? Žertovně mluví o smrti, jako by to byl starý Saturn s kosou, představují si peklo jako Styx a Acheron či báji o Plutonovi a Cerberovi; on tak o těchto věcech jistě mluví, jako by byli se Saturnem neb Plutonem smlouvu uzavřeli a ač tak hrozně strašně věci prorokové, apoštolové i sám Ježíš Kristus o zemi hrůzy a propasti pekelné, o věčných trestech učili, tito mudrcové chtějí vše lépe znáti, jako by všude byli, všechno věděli a tu mnozí souhlasí s nimi, že po smrti není ničeho, aspoň ne tak strašného. Tak prorokují tito falešní proroci — lež položili za nadějí svou, lží se ohánějí a chrání.

Učený dějepisec kardinál Baronijs vypravuje událost, kterou jemu Michael Mercato, muž veliké vážnosti, sdělil, jenž žil koncem 16. století. Michael Mercato studoval s Marsiliem Ficinim, jenž později stal se kanovníkem ve Florencii, filosofii Platonovu. Jedenkrát při rozmluvě zahlubali se do starých otázek: o stavu člověka po smrti, kam duše poputuje a o tajemstvích onoho světa; vedle výroků Platonových vzali do rukou i Písmo sv. i Zjevení a na konec se umluvili ruku sobě podávajíce, že ten, který dříve na onen svět povolán bude, tomu, jenž zde zůstal, pokud Bůh to dovolí, o životě záhrobním zprávu podá.

Brzy přiblížila se doba, že oba přátelé rozloučiti se musili, každý jinými okolnostmi jinam upoután. Když ale jednou — po dlouhé řadě let Michael Mercato časně ráno ve své světnici seděl a při světle ranních červánků učenými pracemi se zabýval, slyšel znenadání rychlé údery kopyta koňského po ulici nahoru se nesoucí až k jeho bytu a zároveň slyšel hlas Marsiliův, který k němu volal: „O Michaeli, Michaeli, všecko je pravda, pravda je všecko.“

Mercato skočil rychle od svých knih k oknu a poznal svého přítele Marsilia na bílém koni jedoucího, než s takovou rychlostí, že ihned očím jeho zmizel. Pln divu a bázně stál Mercato dlouho u okna, maje zrak na konec ulice upřený, kde přítel jeho beze stopy zmizel a dlouho se mořil zbytečným přemýšlením, co se jemu asi přihodilo, až konečně ho došla zpráva, že Marsilio právě

v tu hodinu ve Florencii zemřel, kdy ho pod svými okny slyšel a viděl.

Mercato, jenž vždy bezuhonný život vedl, počal od té doby co nejpečlivěji zachovávat Boží přikázání a byl svým dětem vzorem všech ctností. Bylo-li toto zjevení přítele, na onen svět se ubírajícího, onomu spravedlivému muži tak vítané, jak daleko vítanějším byl by lhostejnému neb nevěřícímu křesťanu takový i po smrti věrný přítel, jenž by k němu promluvil „V š e j e s t p r a v d a. Ale hned jiná jest tu otázka, zda my takového mimořádného napomenutí potřebujeme? Či už mají mrtví vstát nám pravý stav věcí po smrti vysvětlovat jako onen bohatec v pekle ku prospěchu a zbožnosti svých bratří na zemi si to přál? Nemáme Písmo sv. tradici, učení církve? Nezní hlas evangelia jako zvuk polnice všemi časy? Ale má se to s ním, jako ze zvukem polnic u Jericha a my si právě tak počínáme jako obležení obyvatelé v Jerichu. Sedm dní po sobě táhlo vojsko obléhající město na rozkaz Josuův kolem hradeb a před vojskem kněží s archou úmluvy roubíce na polnice. Prvního dne ulekli se obyvatelé Jericha, pobíhali bázně a plaše sem i tam a bál se toho, co by přijíti mělo. Když ale pochod kolem města se skončil, zvuk polnic ustal a jinak nic se nestalo, počali doufat znova. Druhý den opakovalo se překvapení znova, než ustalo brzy a zůstavilo jen údiv, neb slyšeli zvuk polnic jako včera a přemýšleli, co ta nádhery a lesk tam za branami asi má znamenati. Třetí den a pak v dny následující údiv zmizel, ba proměnil se v rozpustilé žerty, zcela veselí a bez obavy stáli na hradbách svého města, dívali se na průvod, smáli se tomu bezúčelnému lomozu, posmívali se tomu tažení a tropili si posměch v téže míře i sedmý den — než tu blížila se rozhodující hodina, z nenadání zborily se hradby a pohrbily v troskách svých posměváčky a vojsko Israelské ze všech stran vtrhlo do města, by je zbořilo.

J e r i c h o j e s v ě t. Sedm dní obležení je sedm věků času. V každém období — od Adama k Noemovi, — od Noema k Abrahámovi — od Abraháma k Mojžíšovi, — od Mojžíše k Šalomounovi, — od Šalomouna k prvnímu příchodu Krista, — a od Kristova prvního příchodu až k jeho příštímu příchodu zní slovo Boží, jako zvuk polnice, — zákon a proroctví o soudu, až konečně sedmý den nadejde, pak splní se, co Kristus předpověděl: „budou se veseliti domy stavět, ale z nenadání nastane konec všech věcí.“

Jericho jest také, v obrazném rčení — každá s v ě t s k y s m ý š l e j í c í a rozmařilá d u š e, která bez starosti a ohledu na slovo Boží a jeho hrozby v zlolajné bezstarostnosti žije. až ko-

— —

nečně hodina udeří, kdy život zhasne a budova těla náhle se zbortí.

A jest jen zevně toto Jericho obklopeno zvukem trub, není zvuk ten, hlas prorocký, též v jeho nitru? Není s v ě d o m í také z v u k e m p o l n i c e, která na budoucí soud upomíná, prorokem jenž budoucnost předpovídá, lež tresce, bezpráví odsuzuje? Proč jsi tak nestálý, nepokojný, člověče, v srdci svém? Kdo tě znepokojuje? Prorokuj a mluv, kdo jest, jenž tebe udeřil?

Než v každé duši není tento prorocký hlas slyšán. Jak často setkáváte se s hříšníky, kteří se se svými nepravostmi nijak netají, s tváří veselou, náladou dobrou, nemučenými výčitkami vědomí'

Pakli už křesťan v tomto stavu se octl, pak není nesnadno jemu prorokovat: „H á d e j n á m, K r i s t e, k d o j e s t, j e h o ŝ b í t i b u d e ŝ, k o h o j s i u ŝ u d e ř i l?“ Takový křesťan jest už bleskem božské spravednosti zasažen. raněn ranou ze všech ne horší, nezhojitelnou, ze které jen jistá, věčná smrt vyplývá. Než běda, kdo smí tak mluvit? Smíme člověka i sebe přísnějšího zatracovat pokud ještě žije? „Nikoliv,“ volá sv. Lev, „u žádného člověka, pokud žije, nesmí se zoufat nad znovunabytím spásy — u každého musíme doufat v polepšení!“

Nicméně čím větší odvahou člověk hřeší, tím menší pro něho jest naděje spásy, neb týž dává nám tušit, že je mu hřích podobně jako ďáblu stal se druhou přirozeností!

Nikdo, jenž poprvé hříchu se dopustí, nemá při tom lehké srdce, neb příliš veliká je hrůza a bázeň, kterou nezkažený člověk před hříchem má, neodvažuje se zlého bez bázně a třesení, hledá úkrytu, pr há před svědky i když od nich žádné nebezpečí jemu nehrozí. Zda vůbec mohl kdy větší zločin na světě spáchán býti, který méně hanbě neb t estu vystaven byl, než zločin Kainův? Tehdy přec nestávalo stolic soudných, nebylo žalářů, žádných žalobců ani svědků a přece když tehdy jen myšlenkou na bratrovraždu se zabýval, jaká hrůza projela jeho tělem, jakým strachem ve dne v noci byl mučen? „Proč jsi se rozhněval a proč jest opadla tvář tvoje?“ (Gen. 4.) Už byl zohyzděn jeho obličej, zasmušilou jeho tvář, suché a plaché oko, nejistý krok! A když bratrovraždu spáchal, jak potrestal ho Bůh? „Ne smrtícím bleskem, ne ranou a bolestným chřadnutím; za veškeru svou zlobu byl,“ jak praví sv. Jan Chrysostom, „bázní trestán“: znamení Kainovo! Výraz bázně, n e p o k o j n é s v ě d o m í bylo zjevno na jeho čele a srdce jeho bylo duševními trampotami rozerváno, což pohané furiím a Eryniím připisovali.

A když pak tato hrůza, již první hřích do duše vloudí, té velikosti dosáhne, že srdce podobné srdci Kainovu je rozbouráno a obličej ošklivě znetvořen, co máme si o těch mysliti, kteří hřešíce ani nejmenšího pobouření či znepokojení nepocítují a na jejichž tváři ani nejmenší známka studu neb poblouzení se nejeví? „Ohavnost páchali, anobrž nezahanbili se zahanbením a neuměli se zastyděti.“ (Jerem. 8. 12) — o těch, kteří nejenom že žádného pokoje v nitru svém necítí, ba naopak jakési vnitřní spokojenosti se těší, kteří se veselí, když zlé činí a plesají ve věcech nejhorších. (Př. 2, 14.).

Když jednou Pán Ježíš fariseům předhodil, že všechny své dobré skutky konají, by vidění byli od lidí, lze za našich časů pozorovati řidší třídu lidí, jež možno nazvati antifarisey a to proto, že všechny své z l é s k u t k y činí, aby od lidí vidění byli, ani praktickou nevěrou, veřejně hlásanými zásadami neobmezené svobody, ba drzostí zjednávají si lacinou slávu. Svedl-li kde nějaký světák počestné děvče, dopustil-li se ten neb onen mladík surového žertu na dívce po ulici jdoucí, chlubí se tím ve veselé společnosti, jež je za to oslavuje a smíchem a provoláváním slávy odměňuje. Někdo zvlášť umí mluvit vtipně o svatých věcech a proto zvláštní oblibě se těší. Co chlubíš se svou zlobou, jíž jsi v slabotě mocen.

Co lze prorokovati o tom člověku, jenž b e z s t a r o s t n o s t a k l a m n ý k l i d s i v y d o b i l? Že hluboko padl ve hříších: Neboť: „Bezbožník, když na hlubinu hříchů přijde, pohrzí.“ (Př. 18.) Kdo by se odvážil jemu pomoci? Dávejte jemu upřímnou radu — pohrdá, ličte jemu hněv Boží, tresty evangelia, — pohrdá, na modlitbu, smíření, milosrdenství Boží, tresty, odměnu, blaženost věčnou pranic nedbá; pohrdá lidmi, pohrdá církví, pohrdá Bohem.

„Prorokuj nám, Kriste, kdo jest, jehož udeříš?“ Jak ti se k Tobě obrátí, v nichž Tvůj vnitřní hlas ztichl? A jestli „ponížeš těch, ježto v sebe doufají a svou mocí se chlubí“ (Judit. 6, 15.), jak teprve trestati budeš ty, kteří ve své bezbožnosti svou slávu hledají? A když potrestáš a najdeš ty, kteří tajně hřeší, i kdyby byli stěnami před tváří Tvou skrytí, jak teprve potrestáš ty, kteří hříchy svými se chlubí, ba je před zrakoma lidstva pachají? A jestli všechny zavrhneš, kteří sice Tebe uznávají a vzývají, ale přikázání Tvých neostříhají, jak teprve naložíš s těmi, kteří ani jméno Tvé nevývají ani přikázání Tvých nezachovávají? Ř e h o ř z T o u r s u vypravuje, že Mercveus, syn krále Chilpericha francouzského dbal velmi na proroctví. Otec jeho

příliš dlouho žil, což jeho ctižádosti bylo na újmu, ba osmělil se otci svému úklady činiti, by se trůnu zmocniti mohl. Aby konečně své věci si byl úplně jist a od samého nebe jistoty se dověděl, vzal tři svaté knihy, položil je na hrob sv. Martina a ztrávil tři dny při bdění, postu a modlitbě. Takto připraven šel opět a vzal knihy před sebe, by přečetl to místo, jež by nejprve obrátil.

Otevřev knihu 2. (Paral. 7, 22) četl: „Protože Hospodina Boha otců svých opustili, proto přišly na ně všechny tyto zlé věci.“ Otevřel knihu žalmů a místo, na něž nejprve padl, bylo toto: (Ž. 72.) „Avšak pro lsti položil jsi jim osidla, svrhl jsi je, když pozdvihováni byli, zhynuli pro svou nepravost.“

Otevřel konečně evangelium a četl místo: „Víte, že po dvou dnech bude veliká noc a Syn člověka bude vydán, aby byl ukřižován. (Math. 26,2). Skutečně našel pověřivý princ místo, které jeho zloby bylo hodno a jehož pravdivost smutný konec věštila.

Co z toho nejpoučnějšího jest, nevztahuje se snad na to, aby kdos nabyl chuti, též pro sebe podobné pokusy činiti, nýbrž na onu velikou pravdu, že každému jeho osud, jeho budoucnost, jeho věčnost jasně a krásně předpověděna jest v Písmě sv., v jediném to proroctví, jež člověk si má vyhledati a do srdce vložit:

„Syn člověka přijde jako zloděj v noci, hleďte, bděte, modlete se, neboť nevíte, kdy ten čas jest.“ Nuže, zůstaňte ve světle víry a nenechte se zaslepit. Bděte: „procitněte, spravedliví, a nehřešte (1 Kor. 15, 34), střežte se před spánkem vlažnosti, mějte se na pozoru i před hříchem všedním! Modlete se! Vyjevte upřímnou touhu Bohu svému, že toužíte po jeho milosti i pomoci. A který jest ten nejspolehlivější prostředek, abychom prohlédli, bděli a se modlili?, abychom od víry neupustili, od bdění a modlitby neustali?

M y š l e n k a n a s m r t ! — neboť nevíte, kdy čas jest. „Co otálíš,“ volá sv. Bernard, „s péčí o svou duši? Je smrtelníku něco jistějšího, než smrt? A jest co nejistějšího, než hodina její? Jak můžeš míti odvahu žít, když nemáš odvahy zemřít?“

Odpustíš nám, Pane, milostivě všelikou vinu i hřích? Dopřeješ nám radosti věčné, bychom na Tvou tvář patřiti mohli? Když jen službě Tvé se zasvětíme, vírou a bděním a modlitbou k Tobě se vrátíme, smíme si prorokovat, že kdys bez obavy, ba radostně před Tvou tváří staneme.

VI.

„Neznám člověka toho.“ (Slova sv. Petra; Mat. 27, 72.)

Onen prorocký žalm, který začíná slovy: „Hospodine, Bože spasení mého, ve dne jsem volal i v noci před tebou,“ který tak jasnými slovy líčí utrpení Ježíše Krista, nekončí, jak obyčejně, slovy útěchy, nýbrž bolestným nářkem: „vzdálils ode mne přítele a bližního a známé mé od bídy mé.“ (Ž. 87.) Neboť ty urážky, které Ježíš Kristus od svých učenníků utrpěl, více ho bolely, než nejkrutější muka, která nepřátelé jeho proti němu vymyslili.

Kdo byl tím přítelem, který se od Ježíše Krista vzdálil? Byl to Jidáš, ku kterému Pán Ježíš laskavě pravil: „Příteli, nač jsi přišel?“ Kdo byl tím bližním? P e t r, jenž přede všemi byl vyznamenán. Kdo byli oni známí, kteří v bídě ho opustili? Všichni ostatní apoštolé, neb na hoře Olivetské jej opustili a uprchli. Petr sám, jenž mu byl až do té doby nejmilejším, jen zdaleka za ním šel, ale čím dále se od Ježíše Krista vzdaloval, tím větší bylo pro něho nebezpečství. Když onen proslavený mučenník pro Krista, F e l i x N o l á n s k ý, prchal před svými pronasledovateli, a v propadlině ve staré zdi se skryl, zapředl pavouk podivným způsobem otvor ve zdi, čímž oklamání vrahové se domnívali, že tam člověk se ukrýti nemohl — a on takto zachráněn, skrýši opustil.

Proto pronesl sv. Pavlinus ta krásná slova: „Kde Kristus přítomen jest, tam jest pavučina silnou zdí, kde Krista není, tam silná zeď stává se pavučinou.“ V blízkosti Krista byl Petr skálou, vzdálen od Krista, byl on skála, obyčejnou narážkou, řečí služby povalen: „I tys byl s Ježíšem Nazaretským“ i „tys

byl učenníkem Jeho!“ A Petr hned hrůzou se třesa praví: „Ženo, nejsem to, nevím, co pravíš!“ Znova opakovala služebná slova k přistojícím: „Tento byl také s Ježíšem Nazaretským. Znova zapíral Petr a přísahal: „Neznám člověka toho!“ Lidé ale trvali na tom a pravili: „Jistě jsi jeden z nich, tvá řeč tě prozrazuje. Znova se zaklínal Petr a přísahal: „Neznám člověka toho!“

Pak jak Pán Ježíš pravil: „Kdo není se mnou, proti mně jest“ i Petr v té osudné chvíli přidružil se k nepřátelům Kristovým! Ach, kolik těch nepřátel měl Ježíš Kristus? A jak mnoho ze svých učenníků? Právě tolik, kolik jich v hodině pokušení odpadlo. „N e z n á m č l o v ě k a t o h o!“ Jaká to lživá a hanebná slova a přece jen pravdivá, slova o d p o r n á v ú s t e c h l ž i a slova s t r a š n á v ú s t e c h p r a v d y.

Když hrdinská Judith vrátila se s důkazem vítězství — hlavou Holofernovou — do rodného města Bethulie a Bethulští s radostí a odvahou hnali se k stanům vojska Assyrského, stáli tito před stanem vůdce svého Holoferna a tropili hluk, by ho ze spánku probudili. Když dlouho nevstával, odvážil se jeho komorník Vagao do stanu vstoupit a odhrnuv záclonu z toho strašného vojevůdce, před nímž se třásli národové asijské, nic více nenašel, než trup bez hlavy, který krví potřísněn byl. S hrůzou vyběhl Vagao ven a volal: „Jediná žena hebrejská zničila dům králův, hle Holofernes leží na zemi a nemá hlavy.“

Jest to čin v dějinách ojedinělý, který podiv budí, že ona hrdinka zachránila své spoluobčany; ovšem potřebovala k tomu posily s nebes, nadobyčejné odvahy a srdnatosti, a to vše nebyla by provedla, kdyby Holofernes nebyl se opil, tak že z toho tvrdě usnul. Než v nádvoří Kaifášově je hrdina větší síly a moci, než Holofernes, Kristus sám nazval ho skalou, který na hoře Olivetské svou odvážnost na jevo dal, není opilý ani ospalý — a tam proti němu kráčí děvče, nemává proti němu žádným břitkým mečem, než ostrím svého jazyka, ptá se ho, zda zná Krista a Petr zapírá a zapřísahá se: „Neznám člověka toho!“ Tu možno zvolati s Vagao: „Hle, jediná žena židovská zničila dům Kristův, hle, Petr leží na zemi a nemá hlavy.“

„Hlavou muže,“ jak sv. Pavel učí, „jest Kristus.“ Jestli je Kristus hlavou Petrovou a zapřel-li Petr Ježíše Krista, není na něm hlavy. Tatáž výtká platí všem, kteří Krista zapírají, nemají hlavy, nedávají se vésti rozumem, nýbrž vášní.

Kdo jest ona děvka hebrejská, prostá to žena, která tak mohla na Petra účinkovat, že ho do rozpaku přivedla a porazila, že svou víru a důstojnost ztratil? Jest to o t r o c k á b á z e ě

lidská, obava před potupou; to jest také jeden z nich, tmář, zpátečník, jenž se od kněží nechá vést, jeden z družiny fariseů!

Tu zasluhuje zmínky pohanský vojevůdce, jehož jméno i strasti nás zase vedou k známému už Holofernovi. Když totiž tento před tím krajinu kol Damašku, Libanonu a Galeleu assyrským vojskem zaplavil a všechny obyvatele svému králi Nabuchodonosorovi podmanil, takže tomuto vladaři božskou počtu prokazovati musili, protivili se tomuto rozkazu obyvatelé Judey. Nad tím nemálo podiven pozval k sobě Holofernes knížata lidu onoho, chtěje poznat, v čem mají tolik odvahy k odporu. A vystoupil Achior vyprávěje mu o osudech a slávě lidu toho, o moci pravého Boha, kterého onen lid vzývá a který jej neuprosně proti nepřátelům chrání. Avšak Holofernes byl touto řečí nanejvýš rozzloben, dal ho odvésti k městu Bethulii a před branami města provazem ke stromu přivázati. Když se Bethulští o tom dověděli, osvobodili ho a vzali do města, kde týž za několik dní viděl svého pronasledovatele znova, či vlastně jen bledou, od těla oddělenou hlavu a tam hlásil se s radostí k náboženství zákona starého, jež tehdy jediným pravým bylo. Jak zahanbuje Achior, který velebil pravého Boha, dříve ještě než ho znal, všechny ony křesťany, kteří pravého Boha nedokonale ctí, ač tak zázračným způsobem se jim zjevuje.

Nemá býti každý křesťan Achiozem? Každý snad má proti sobě Holoferna, totiž někoho, kdo jemu imponuje, v službě Boží zbraňuje, neb jej přinutiti chce, by holdoval tyranskému světu, než je-li však tak moudrým a statečným, že onoho Holoferna se nebojí, jedině pravého Boha poslouchá, dojde vítězství a zpupného člověka onoho nalezne pokořeného a bez moci a s jiným názorem na účel života.

„Nebojte se pohany lidské,“ volá Isaiáš, „a rouhání jejich nestrachujte se, neb jako roucho tak je červ jísti bude, a jako vlnu tak je mol šíře, spasení mé ale bude na věky.“ (Is. 51.) „Hledejte,“ praví slovy jinými, „dobro, jež věčně trvá, nebojte se zla, jež rychle přechází, nebo kdo jsou pak ti, kteří vás nadávkami pronásledovali?“ Bídni, smrtelní, v hnilobu padající, od červa svědomí trápení. Kdo jsi, že bojíš se smrtelného člověka, strachuješ se před synem člověka, který jako tráva vadne? Kdo jsi, že k vůli němu zapomínáš svého Pána a Stvořitele? svého Vykupitele, že z bázně lidské ho zapíráš a pravíš: „Neznám člověka toho?“ Co potom, když by se jednalo o smrt a ty máš víru svou i smrti vyznat? Co praví katechismus?

Joram Makata, vznešený křesťanský Japonec, pro víru svou k smrti odsouzený, rozloučil se se svou manželkou,

děťmi a služebníky a prosil je, by všichni prchli, sám pak jsa samotný, vrhl se před obraz Ukřižovaného a modlil se. Když se setmělo, přišlo asi 200 ozbrojených mužů, aby rozsudek smrti na něm vykonali. Přišli v takovém počtu, poněvadž se obávali, že by v domě odsouzeného mohlo jich býti tolik, by odsouzeného uchránili. Dlouho u domu čekali a když bylo všude ticho, odvažil se jeden ze zástupu a vešel dovnitř, kde bylo vše prázdné a otevřené a volal ven na ně: „Joram utekl.“ Joram ale vstoupil na schody a volal: „Joram neutekl, je doma a čeká na štěstí, by pro Ježíše Krista zemřít mohl!“ Přišli tedy, stáli mu hlavu a tím vyplnili jeho touhu. Nezasluhuje tento Joram Makata plného obdivu ?

Ještě jiná událost z téhož času a téže země lépe se sem hodí.

Titus, vznešený křesťan v říši Bungho, byl od pohanského krále marně hrozbami strašen a sliby lákán, by víru zapřel. Byl mu doručen rozkaz, by svého 9letého synka Matouše ke králi poslal. Chlapec tam šel, sliby lákán a hrozbami k zapření víry hnán, zůstal stálým u víře. Po 2 dnech bylo Titovi sděleno, že chlapec byl uškrcen a žádána od něho dcera Martina, děvče právě v květu mládí, ve 14. roce. „Pospěš ke králi,“ pravil otec, „a ukaž jemu, že ctnost neměří se dle let a že víra nečiní rozdíl mezi věkem a rodem.“ Brzy ho došla nová zpráva, že Martina následovala svého bratra a že jest čekán Šimon, bratr její starší. I Šimon vydal se hned na cestu, neprojeviv nejmenší bázně. Za několik dní došla ho zase zpráva, že Šimon stal se obětí své neústupnosti a jeho samého že očekává totéž, jestli neuposlechne. Byl tedy ke králi zavolán a když všechny pokusy přemlouvání a všechny přípravy k mukám smrtelným, které před jeho zraky se dály, nic nespomohly, otevřel král poboční dvěře a předvedl mu oba syny i dceru zdravé a potvrdil přede všemi svými hodnostáři, že taková stálost u víře jemu úctu vynutila, že tedy všem milost dává.

A podobným způsobem může si křesťan i u nynějších moderních pohanů zjednatí úctu a nerušený pokoj, když ukáže se býti srdnatým a žádnou zbabělostí a polovičatostí neučiní se směšným. A jedná se konečně tu o život a smrt ? Nejedná se tu spíše o trochu posměchu, který ani kůži na těle nemůže rozškrábnout ? A to jest právě ten kámen úrazu ! Nebývá to jen pouhá bázeň lidská, co člověka k zapírání víry svádí, je to též ješitná touha po lidské cti a vážnosti ! Ach, jaká to převrácená touha ! Či stojí to opravdu za něco, býti ctěnu u lidí, kteří u Boha jsou v opovržení ? Chce počestná dívka chválena býti od nevěstky ? Chce skromný mladík oslavován býti od rozpustilců ? Chce zbožný ctěn býti od rouhačů ? Rozmlouvej s člověkem bez živé víry

o svatosti, s nespravedlivým o spravedlnosti, mluv bázlivcem o válce, s nevděčnickem o vděčnosti, s bezbožníkem o zbožnosti, s chlípíkem o čistotě, s lenivcem o práci — nepozoruj těch v žádné radě. (Eccl. 37.) A nejsme s nimi až v příliš něžném poměru, když po jejich chvále toužíme, neb jejich nelibosti se bojíme?

Skutečně ona služka v nádvoří Kaifášově, která hrdinu víry porazila, není jen bázeň lidská, je to též ješitnost a ctižádost — a to jsou právě věrné sestry, ničitelky víry.

„Jak můžete — pravil Pán Ježíš k pyšným — věriti, jenžto chválu jedni od druhých přijímáte a chvály, která jest od Boha samého, nehledáte?“ (Jan 5, 44). Co nám tato slova praví? Že touha po lidské cti neškodí toliko víře, nýbrž ji nemožnou činí, onu totiž víru, která nejen pravá, nýbrž i živá jest. Kdo totiž vše přijímá a věří, čemu církev katolická učí, ale podle toho nejedná, jeho víra je sice pravou, ale ne živou, kdo koná skutky dobré podle víry, toho víra je živou. Ctižádost ale ku konání skutků dle víry ho neschopným činí. Počátek lidské pýchy je odpadnutím od Boha. Pravá víra vyžaduje mysl poslušnou, živá víra poslušné a pokorné srdce. Může býti pyšný člověk schopen dle ducha víry urážky odpouštět, zdržlivě žít, své skutky s dobrým úmyslem konati a souhlasu světa neb jeho nadávek si nevšímáti? I někteří sice z knížat lidu věřili v Ježíše Krista, praví sv. Jan, ale skrz farisey se k tomu nepřiznávali, neboť milovali slávu lidskou více, než slávu Boží“ (Jan 12, 43). Slova tato dají se pěkně rozvésti: I mezi rolníky, dělníky, úředníky mnozí, ba většina jich věří v Ježíše Krista, ale k vůli těm ostatním nevěrcům se k tomu nechtějí znáti. A je to tak divné? Petr, kníže apoštolů, zapřel Ježíše Krista ne skrze farisey, nýbrž skrze jejich služebníky! K Pánu Ježíši pravil, arci z vyššího popudu: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého,“ ne tedy obyčejný člověk, a k služebníkům řekl: „Neznám člověka toho!“ Kdo jest ten člověk? Syn Boží, který se stal člověkem z lásky k nám. Co mezi námi chtěl? Čím nám býti chtěl? „Běž,“ pravil k Magdaleně, „k mým bratřím a řekni jim: vstupuji k svému Otci a vašemu Otci“ — stal se naším bratrem a jím chce věčně zůstat.

Když Filip II. převzal po svém otci Karlu V. vládu v království španělském, žil, jak Familianus Stráda píše, v malém městečku Villagarsia šlechtic jménem Alois Quisciada, který opatroval svěřeného chlapce, jménem Juan. Jedenkráte se rozhlásilo, že král přijede do okolí Villagarsie na hony. Všichni šlechtici i se svými honci vyjeli králi vstříc. I Quisciada tentokráte jel a sedl si na koně zlatem a stříbrem ozdobného a jeho svěřenec jen na koně obyčejně ustrojeného. Když přijeli k výšině zvané

Torosio, sestoupil Quisciada s koně a kázal svému svěřenci totéž učiniti. A když se tak stalo, padl Quisciada mu k nohám a pravil: „Račte, veličenstvo, mi podati ruku k políbení, nedivte se proto, za chvíli vše vám bude jasno, nyní posadte se na mého koně!“ — což on učinil, služebníci se tomu ovšem nemálo divili. A tu tryskem už po silnici se blížil král a Quisciada se svým svěřencem chtěl před králem pokleknout, čemuž týž zabránil a hned mladíka se tázal, ví-li, kterého otce je synem? Překvapen stál tu Juan tuše, že Quisciada jeho otcem není. Tu ho potěšil Filip II. slovy: „Buď veselé mysli, Karel V jest tvým otcem jako mým.“ A nechal ho vsednouti na koně, zavolal šlechtice, které mu za družinu byl určil, neboť onen mladík nebyl nikdo jiný, než osvěcený kníže Juan Rakouský, kterého Karel V v tajnosti nechal vychovat a o kterém svému synu Filipovi teprve na smrtelném lůžku zprávu podal. Radostná tato událost byla s nadšením mocných i celého národa přijata a Filip říkával, že nikdy z lovu nedovezl vzácnější kořisti. Kdo by ale popsal radost, kterou onen mladý kníže pocítil, když jemu zvěstováno, že jest synem královským a tím zároveň na nejvyšší stupeň slávy lidské povýšen?

Než ze všech stran omezena a až příliš těkavá jest veškera sláva lidská, nezměrná a nepomíjející proti tomu ona sláva, jež nám v nebesích uchystána jest. Když tedy pravý křesťan, v pravé a živé víře jako jedno z dítek božích, které ne z těla, nýbrž z Boha zrozeny jsou, je spravedlivým a věrným a tento život jako přípravu k věčnosti považuje, blíží-li se jeho poslední hodinka, tu platí o něm slova: „Hle, král přichází, jděte jemu vstříc“ a tu jeho dosavadní vůdce, vychovatel a pěstoun: anděl strážný, poněvadž také u krále andělského lidské přirozenosti se koří, svého opatrovance s velikou úctou pozdraví a radostně ho v nádherném lesku věčnému králi představí, tento pak provázen zástupem andělů přichází jemu vstříc s velikou laskavostí, neb (Ž. 112.): „vyzdvihuje ze země nuzného, aby posadil ho s knížaty“ nepraví k němu jen: „nuže, služebníče dobrý a věrný, vejdi do radosti pána svého,“ nýbrž přijímá ho s políbením pokoje, jmenuje ho synem Otce svého, svým bratrem — a to před kým? Před anděly a knížaty nebes, před trůny a Serafíny a jejich panenskou Královnou! Jaký to jásot andělů a radost v sídlech blažených! Ale jest tu jedna jediná podmínka, jež splněna býti musí a kdo z vás jí ještě neslyšel?

„Amen, pravím vám: k a ž d ý, k d o m n e v y z n á p ř e d l i d m i, t o h o v y z n á s y n č l o v ě k a p ř e d a n d ě l y!“ Jaká to nepatrná podmínka a jaká za ni nezměrně veliká odměna! Kdo Pána Ježíše jako mistra, vůdce, soudce a pána uzná před

repatrným počtem smrtelníků, toho uzná Ježíš Kristus jako svého vyvoleného před nepřehledným zástupem duchů nesmrtelných. Kdo mne ale zapře před lidmi, toho zapru před anděly v nebesích. Jaká to strašlivá, ale spravedlivá odplata! Známo jest, co sv. Augustin a Řehoř o slavném Viktorinovi vyprávějí, který totiž za časů sv. Augustina byl nejslavnějším řečníkem římským, tak že senát jemu na foru sochu postavil. Když ale přečetl písmo sv. a pravda evangelia jeho predsudky překonala, doznal se sv. Simplicianovi slovy: „Věz, že jsem křesťanem, ale ne veřejně, nýbrž tajně, to považuj za důvěrné!“ Nenáviděl sice modloslužbu, bál se ale pyšných Římanů, u nichž v tak veliké vážnosti byl, proč se neodvážil veřejně Krista ukřižovaného vyznati. Simplicianus odpověděl: „Nikdy neuvěřím, že jsi křesťanem, dokud tě v kostele neuvidím!“ Viktorinus se smál a pravil: „Dělají ty stěny a zdi křesťana?“ Než když později četl v evangeliu slova: „Kdo by se styděl za mne a za řeči mé, za toho se bude stydět i Syn člověka“ (Luk. 9, 36), tu doznal, jak jest to nedůstojné za svatokrádež a modlářství se nestydět, ale stydět se za slovo Boží a spěchal k Simplicianovi a pravil: „Pojďme do kostela, chci býti křesťanem!“ A složil vyznání víry hlasitě před velkým zástupem lidu. Neb jaké by to bylo vyznání a jakou platnost by mělo, jestli by před svědky se nestalo? Víra musí býti trojím způsobem dokazována srdcem, slovy, skutky. Co prospějí slova, když skutky scházejí? Kdo by mezi rozmařilci čistotu, mezi opilci střídmost, mezi pyšnými pokoru zapíral, koho zapírá jiného, než Ježíše Krista, jenž je pravzorem a učitelem ctností? „Kdo mne zapře před lidmi, toho zapru před anděly v nebesích.“ Tu mnozí sice namítnou: „Pane, nevzývali jsme Jména Tvého, nejednali jsme ve Jménu Tvém?“ Těm odpovídá Pán Ježíš: „Nikdy jsem vás neznal, odejděte ode mne, kteří pácháte nepravost!“ Kdo jsou ti nešťastníci, jež Pán Ježíš od sebe zavrhuje a to strašnými slovy: „Neznám vás?“ Ti nestali jemu se podobnými! Neb to jest podmínkou dojit k blaženému patření na Boha, že podobnými se staneme vzoru: Ježíši Kristu a to jeho milostí, jeho pravdou, jeho ctnostmi, kterým nás naučil. Když tedy křesťan tyto ctnosti zanedbává, vášním svým hoví a na konec předstoupí před spravedlnost božskou, by na váze zkušěn byl: bude příliš lehký a Pán jemu řekne: Spravedlivý žije z víry — dle světla svého svědomí — tento ale světlu tomu byl nevěrný, neznám člověka toho.

Svatá Pravda ho okem plamenným prohlédne a řekne: „Člověk tento tvrdil, že Boha zná, ale skutky svými ho popíral, neznám člověka toho.“

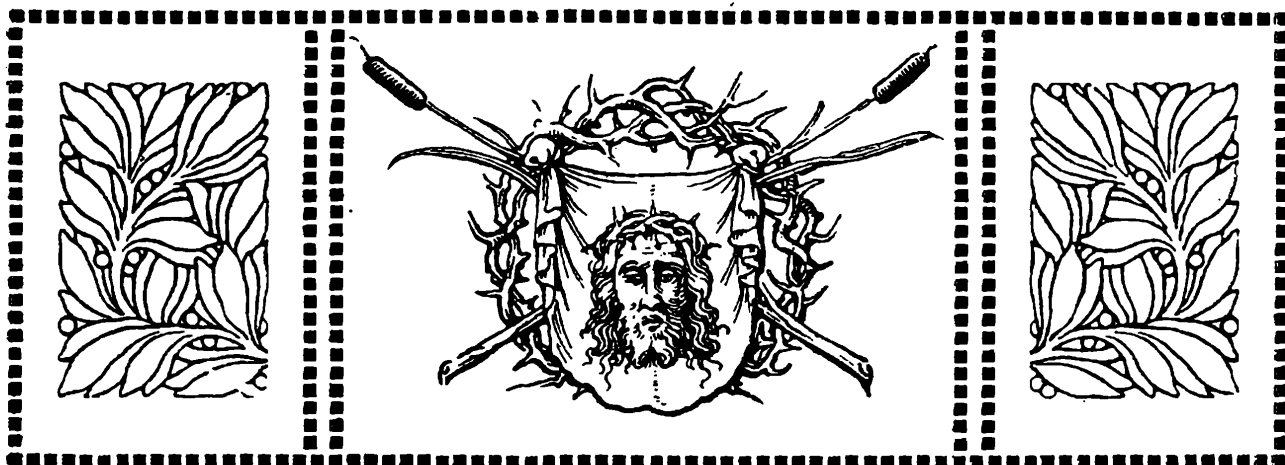
Čistota vzkřikne, zraky své odvracujíc: „Kdo může jiný Boha viděti vyjma čistého srdce? Na tomto není ničeho, co by nečistým nebylo, neznám člověka toho.“

Mírnost bude ho zkoušet a prohlásí: „V tomto jest jen zuřivý hněv a nenávist, neznám člověka toho.“

Ó Pane, kdo odváží se výtky činit proti soudům Tvým Spravedlivý jsi a spravedliví soudov Tvoji! Spravedlivým jsi, když toho zapíráš, který Tebe nejprve zapřel, ale tys milosrdný též, nechceš záhuby padlého, zvedáš toho, jenž klesl, Tys i svého učenníka ze záhuby vysvobodil a zase na skálu povýšil, Tys ho po celý život ochraňoval láskou svou v hluboké pokoře i vznešené moci a čím? Jediným pokynem hlavy, jediným pohledem oka.

Ach co mám činit když bázeň před lidmi, když pohana a hrozby mne děsí? K Tobě se obrátím a zvolám: „Shlédni na mne a smiluj se nade mnou. Když svět svým kouzlem bude mě vábit, když v nitru mém budou vášně hárat neb úklady ďábelské mě k nevěře svádět, jak si mám počínat? K Tobě se obrátím a zvolám: „Shlédni na mne a smiluj se nade mnou!“

VII.

„Tedy král jsi Ty ?“ (Otázka Pilátova; Jan 48, 37.)

Před branou římského praetoria stojí časně ráno kněží a knížata fariseů a zákonníci, jest sice Pán Ježíš v jejich středu, než „světlo svítí ve tmách a tmy ho neobsáhly.“ Poněvadž jejich úzkostlivé svědomí jim zakazuje vstoupit do domu pohanova, vychází pyšný Říman k nim; pohrdlivě na ně shlíží, ale oni též v srdci jím pohrdají a táže se: „Jakou žalobu máte proti člověku tomuto ?“ Ti ale, kteří Pána Ježíše odsoudili a to z důvodů, které před římským místodržitelem platnosti nemají, musili si případnější žalobu vymyslet, jejich zpupná řeč: „Kdyby tento nebyl zločincem, nevydali bychom ho tobě“ není závažná a proto plní jedovaté zloby uvádějí důvody politické: „Tohoto jsme našli, an svádí lid a zakazuje daň císaři platiti a dělá se Kristem, králem.“ Kde lež tak nestydatě mluví, mlčí pravda; pln údivu pozoroval Pilát obžalovaného, který ani slova na své obhájení nepronesl, uvedl ho do praetoria a znova se tázal: „Tedy král jsi Ty ?“ Ježíš odpověděl: „Království mé není z tohoto světa; kdyby z tohoto světa bylo království mé, služebníci moji zajisté bránili by, abych nebyl vydán židům, ale nyní království mé není z tohoto světa.“ A tu Pilát tázal se znova pln zvědavosti: „Tedy král jsi Ty ?“ Ty, jenž jsi tak posmíván a bezbranný, chudý a opuštěný, že jsi králem ? Otázku takovou kladou všichni neposlušní a vzdorovití Kristu Pánu: Tebe že máme poslouchat ? Ty že jsi králem ? Ale otázka ta dá se obrátit: Tedy ty, křesťane, který Ho neposloucháš, jsi králem ? A když skutečně králem býti chceš, nemusíš Ho pak poslouchat ?

Jedenkráté zabloudil v lese jakýsi šlechtic, pronásleduje na honě daňka. Chtěje z hlubokého lesa zpět se dostat, hned pustil se tam, kde les řidším se zdál, hned zase na vysoké stráně vyjel, by rozhlédnouti se mohl a zase do údolí sjel a tak čím dál, tím hlouběji do nehostinného lesa zajížděl a když se stmívalo, obával se, že musí strávití noc pod širým nebem, v boji s vlky a medvědy, a tu ku své nezměrné radosti spatřil v dáli několik chaloupek, k nimž ještě za soumraku dorazil. Hned u první chaloupky sstoupil s koně a prosil o nocleh, který mu poskytnut byl. V chaloupce té bydlil uhlíř se svým synem, manželkou tohoto a jedním služebníkem. Cizinec dal tomuto koně na opatrování, sedl si docela klidně do nízké začuzené světničky, kde s chutí pojídal kus ovesného chleba, jako by na něco jiného nikdy nebyl zvyklý. Zvědavě prohlíželi si ho mezitím obyvatelé chaloupky, neznali ho sice, ale poněvadž na jeho rukou viděli lesknout se drahokamy a dle jeho tváře a vzezření na něco lepšího a vyššího soudili, zdálo se jim to býti dostatečným důvodem, doufati v bohatý lup; a sotva že mu poukázali nocleh v nízké komoře, hned se o ohavné vraždě radili. Ona mladá žena byla hrůzou jata, jakmile návrh slyšela a hledala záminku něco z komůrky, kde onen cizinec spal, přinést a při té příležitosti jemu o tom správu podala, když se jí byl zapřisáhl, že jí neprozradí. Jakmile byl sám, přistrčil velkou a těžkou bednu před spuchřelé dvěře, nabil své zbraně a čekal na věci budoucí. Starý uhlíř poslouchal pilně u dveří a když rozpoznal, že host v hlubokém spánku leží, chtěl potichu dvěře otevřít. Když ale viděl, že jsou zataraseny, zavolal ihned své společníky na pomoc. Mezitím co syn uhlířův a služebník se namáhali dvěře vylomit, lezl starý uhlíř oknem a na toho šlechtic ránu vypálil a také ho zastřelil; na to odsunul bednu, otevřel dvěře a mečem zabil syna uhlířova a služebníka odehnal. A tu strhla žena starého uhlíře takový povyk, že všichni uhlíři a pastýři z celého okolí se sběhli dům obklíčili, aby cizince jako nějakého lupiče zabili. A tak viděl se vznešený kníže obklíčen jako jelen od psů, než bez bázně, vědom si své moci, vystoupil před lomozíci a pravil: „Kdo odváží se na mne ruku vztáhnout? Já jsem M a x m i l i á n, váš pán a král! Jestli tomu nevěříte, zaveďte mne k nejbližšímu hejtmanovi, jestli nechcete, pak si zbraní cestu prorazím a nechám vás všechny stát.“ Řečí touto zastrašení, neodvážili se sáhnout na jeho život, nýbrž svázavše mu ruce vzad, vedli ho k nejbližšímu hradu; sotva že tam přišli, viděli, jak hejtman a jiní jemu k nohám padli a jemu sdělovali, že ho marně hledali. Když dověděli se celou tu událost, byli by ony nevzdělané uhlíře na kusy rozsekali, než Maxmilián ukrotil jejich hněv a dovolil uhlířům

odejít; než onen služebník, jako účastník vražedného útoku byl stát, chaloupka spálena a ona mladá žena, která králi život zachovala a, byla skvěle odměněna a požívala veliké cti. Čemu u tohoto knížete diviti se můžeme, jest jeho chladnokrevnost a laskavost, kterou vůči těm prostým lidem na jevo dal; než daleko obdivuhodnější jest přirovnání toto: Když totiž král věčné slávy sestoupil na tento svět, jež temnota bludu a nevěry přikrývala a to jen k vůli kořisti, aby totiž duše odcizené a zdivočené svou láskou ranil, tu vešel dobrovolně do peleší lotrů a vrahů, kterou tehdy Jerusalem představoval, neb i sám chrám peleší lotrovské se rovnal: „Můj dům jest domem modlitby, vy jste ho ale učinili peleší lotrovskou!“ Když totiž cháska fariseů odlesk jeho velebnosti spatřila, který u porovnání jejich vnitřní schátralosti, tak vynikal, usnesli se, ho usmrtit; neboť že jest jejich věčným králem, nevěděli a také nechtěli slyšet; — „kdyby byli znali Pána velebnosti, nebyli by ho ukřižovali“ (1 Kor. 2), to bylo ale jejich úmyslem, by si vraždou pomohli a dřívější úcty a vážnosti v hojnější míře dosáhli. Oni ho obklíčili na hoře Olivetské; a ačkoli vyšel jim vstříc s božskou mocí a pravil: „Já jsem“ a oni po těch slovech na znak padli a leželi jak mrtví, a ač k nim slavně pravil: „Jsem Kristus, váš král, váš soudce,“ a „uvidíte Syna člověka sedícího na pravici Boží a přicházejícího v oblacích nebeských“, přece jemu neuvěřili a hleděli ho usmrtit, poněvadž ale sami moci k tomu neměli, svázali mu ruce a vedli ho k nejbližšímu místodržiteli země, ano k jeho vlastnímu zástupci, poněvadž jest králem všech králů a všechna světská moc svůj původ v božské moci má, k jeho vlastnímu místodržiteli i v jiném smyslu, když Pán Ježíš dle lidského původu jest synem Davidovým, tedy králem Jerusalemským a následkem toho Pontský Pilát místodržitelem v jeho říši byl. Tento ale nepoznal v potupných poutech svého pána a vládce, tušil sice v něm něco velikého a vznešeného, než přece ho nepoznal. V jak odporne protivě stály tu říše boží a říše světská proti sobě! Oděn togou a purpurem, vědom si své moci, stál tu pyšný Říman, obklopen liktory, orly a vojenskými korouhvemi veleříše římské, prot němu Pán Ježíš s výrazem velebnosti, před nímž všechna světská sláva jest jako stín, kterou pokora a moudrost propůjčuje; Král pokoje stojí klidně, Pilát ale třese se před jeho pohledem, neboť v tomto klidu, který hrozným utrpením nebyl porušen, tuší jakousi vyšší důstojnost; již jednou se tázal: „Ty-li jsi král židovský?“ a znova se ptá: „Tedy král jsi Ty?“ „Já jsem,“ odpověděl Pán Ježíš, neb ode dávna proroci to předpovídali. „Otevřte, knížata, brány vaše! Otevřte se brány věčné a vejde král slávy.“ Kdo jest onen Král slávy? Pán, který mocným jest

v boji, Pán ctností, jest tím pánem slávy. „Já jsem,“ pravil Pán Ježíš, než „království mé není z tohoto světa.“ „Králové národů — pravil k svým učenníkům — panují nad nimi, vy ale ne tak, nýbrž kdo větší je mezi vámi, budiž jako menší. (Luk. 22, 25.) Ale já jsem mezi vámi jako ten, kterýž slouží.“

Když tisíce na poušti nasýtil a tito ho chtěli králem učiniti, zmizel s očí jejich, neboť jeho říše není z tohoto světa.

Jeden král, který pro svou krásu s Apollinem byl srovnáván, totiž F r a n t i š e k z N a v a r r y, když tušil, že v květu mládí zemřítí musí, vzdychal a volal: „Království mé není z tohoto světa.“ Jak to myslel? Či nebyl králem? Byl ovšem, ale poněvadž umřítí musil a svou říši pozemskou opustiti, neměl naděje jiné, než že bude králem v království, jež z tohoto světa není. Tuto královskou důstojnost a nárok na věčnou říši možno člověku přisuzovat jen tehdy, když zlé žádostivosti přemohl a v duchovním boji sám nad sebou zvítězil. K r á l e m j e s t, praví Řehoř, každý, k d o t o u h y s r d c e s v é h o v ů l i B o ž í p o d ř í z u j e, je ovládá a zákony dobra a spravedlnosti vezdy na zřeteli má. „Neméně úctyhodný,“ praví sv. Jan Chrysostomus, „než král mocný, jest každý člověk, jenž silou své duše nad zlou žádostivostí zvítězil.“

A není vším právem člověk zván králem přírody? Než co ho k tomu opravňuje? Jeho tělesná výše, imposantní postava? Slon, hroch, velbloud daleko ho převyšují. Jest to snad síla fysická? Nepoměrně větší je síla lva a tygra. Jest to ale přece síla, kterou jedině člověk se honosí a která ho králem tvorstva činí: s í l a d u c h a, totiž ona moc: sám nad sebou vládnouti. Co máme ale říci o člověku, jenž máje dostatek sil fysických, dobrou paměť, ostrovtip a jiných schopností, dává se uchvátit hněvem, pomsty, chtivostí, pýchou a jinými náruživostmi? Jest také králem? Známa jest ona příhoda, kterou L u c i á n vykládá o jakémsi jezdci, který splašeným koněm vlečen byl přes keře a trní a jehož se kdosi tázal: „Kam pak?“ Jezdec ukazuje na koně voal: „Kam tomuto se zalíbí.“ Jak mnozí nerozumní, kteří se od křesťanské ctnosti uchýlili a až na okraj propasti pekelné strhnouti nechali, musili by, jsouce upřímní, rovněž tak odpověděti? O člověče, kam s tváří červenou a okem těkavým? Kam se hněvu zalíbí! Kam, mladíku, ulicemi míříš? Kam se žádostivosti zlíbí! Dívko, nemající jiné starosti než o nádheru tělesnou, kam pak? Kam se ješitnosti zalíbí! O sprostý člověče, jenž při každém slově kneš, divokost a sprosté choutky v srdci máš, kam pak? Kam se satanovi zlíbí! Ach, proč nekráčíš cestou mírnosti, mravnosti, strízlivosti, bázně Boží, dle přikázání Kristových a jeho církve?

A odpověď je vždy pohotově: „Nejsem otrokem, nejsem pobožnůstkářem, jsem svým pánem a činím, co se mi zlíbí.“ Ach, jsi ve velkém omylu, nejsi svoboděn, nýbrž otrokem! „Kdo hřích páše, jest otrokem hříchu. Nepanuj tedy hřích ve vašem smrtelném těle, takže byste poslouchali žádosti jeho.“ (Řím. 6.) Kdo nechává se hříchem ovládati, kdo oddán je svým náruživostem, kdo od své zloby nechá se podmanit, jest ten snad králem? Není jím spíše ten, jenž náruživosti přemáhá a v rytířském boji korunu života získá, aby věčně králem zůstal? Muž poslušný bude o vítězstvích vyprávět. Neboť v tom právě pozůstává nadvláda duše nad zkaženou přirozeností, že rozum i vůle se podřizují zákonům věčným z Boží všemohoucnosti. Jedním skutkem poslušnosti jest víra, čistota, trpělivost, láska k nepřátelům, neb jen z poslušnosti mají svůj vznik ostatní ctnosti, jenom vírou uchrání člověk své důstojnosti a svobody: Deo servire est regnare. B o h u s l o u Ź i t i j e s t b ý t i k r á l e m.

Kdy ozvala se v člověku poprvé zlá žádostivost, která ho do hanby vrhá? Teprve tehdy, když neposlušností od Boha se odvrátil a tak právě nejvíce od zlé žádostivosti trápeni jsou a poraženi bývají ti, kteří dle své libovůle a choutek žijí a to právem, neboť (jak praví sv. Augustin, poněvadž jsi Pána neposlechl, budeš služebníkem týrán. Co ještě více srdce znepokojuvati může, než n e z m ě r n á c t i Ź á d o s t a t o u h a před jinými vyniknout? A to jest, co poslušného nezajímá, neb dle rady sv. Petra podrobuje se lidem z vůle Boží. Hříšná touha podle své chuti žít a dle svých choutek jednat, přivádí do osidel ďábelských všechny, kteří nemajíce moudrých vůdců a rádců, příliš na svoje názory spoléhají. Syn, kterýž ostříhá slova otcova, nezahyne. (Př. 29, 27.) O kolikanásobných vítězstvích může poslušný vyprávět? Vždyť sám následuje velikého příkladu, který nám Král andělů a lidí zanechal: „Nesestoupil jsem s nebe, abych svou vlastní vůli plnil, nýbrž toho, kterýž mne poslal.“ Jakým tedy Králem jest Pán našeho spasení? Král, který s nebeských výšin sestoupil, pokorným a poslušným byl až k smrti kříže, aby nám pravou svobodu a vládu zjednal. „Budiž pravou vládkyní nad svými náruživostmi,“ (pravil Marii Magdaleně z Pazzis) „a vypros si tuto milost ode mne, neb jsem vládcem nad vším tvorstvem.“ Proto se nám zjevil při svém utrpení jako Král, mající korunu a háv purpurový, proto pravil před svou smrtí k svým učenníkům: „Vězte, neboť sem přemohl svět.“

Jakási p a n í, jejíž jméno se nezachovalo, měla ve své světlici dva obrazy, z nichž první zobrazoval Alexandra, krále Makedonského, an drží svět na holé ruce a druhý sv. Aloysia, an stojí

na kouli světové. Oba obrazy ukazovala svým dětem, aby je pobavila. Jedno z nich, jež bylo zvláště nadané, kladlo matce množství otázek, jež mu odpověděti musila. Jak jest, ptalo se, Aloysius králem? Podmanil si celý svět, že na něm nohou stojí? Matka vysvětlovala to jemu, pokud chápati mohlo: tak se tomu rozuměti nesmí, nýbrž jest vítězem nad světem, poněvadž vši slávou pohrdl, na které ostatním lidem tak mnoho záleží. Podívej se, maminko, pokračovalo dítě, tento, jehož Alexandrem jmenuješ, není nad svět vyvýšen, nýbrž svět spočívá na něm, musí ho na ruce nésti. Skutečně zajímavá dětská slova! Jako rukou na obraze, tak srdcem ve skutečnosti byl Alexander světu podroben, Alois měl ale srdce, jež vysoko nad svět se povzneslo, nebyl tedy králem? Ale která byla nejkrásnější jeho ctnost? Jeho šlechetná, p o k o r n á p o s l u š n o s t.

Blahoslavenými nazývá Pán chudé duchem, t. j. poslušné, neboť jejich jest království nebeské. Blahoslavení pokojní, t. j. takoví, kteří sami se ovládati dovedou, neboť oni zemí vládnouti budou, netoliko onou požehnanou zemí, kterou ráj rozumíme, nýbrž, jak Strabus tak pěkně praví: zemí, po níž kráčíme, kterou nosíme a po níž toužíme! Zemí, po níž kráčíme, neb právě proto, že vším pozemským pohrdal, stal se Aloysius pánem nad ní; než platí to také v tom smyslu, že pokojný nad srdcem ostatních lidí jakousi příjemnou a tajnou vládu získává. Zemí, kterou nosíme, neb pokojný úplně sama sebe ovládá, jak Raymund z Pennafortu o sv. Kateřině Sienské vykládá, že prosta byla všech lidských vášní. Konečně zemí, po níž toužíme, neb to jest právě ona věčně krásná země, o níž prorok mluví: „Věřím, že uzřím dobré věci Hospodina v zemi živých.“ (Ž. 26, 13.)

VIII.

„Co jest pravda?“ (Otázka Pilátova; Jan 18, 38.)

Mnohá významná slova vyšla z úst nepřátel Ježíše Krista při jeho utrpení, a skoro v každém z nich jest pravda i lež zároveň, lež nejzlomyslnější, pravda ve vznešenějším smyslu. Jen jediné slovo z úst Piláta zdá se postrádat lži a zlého úmyslu a jedná o o pravdě samé, totiž otázka: „Co j e s t p r a v d a?“ Ve skutečnosti velká to otázka, ano největší ze všech. Neb kdo ji může zodpovědět, ten dovede rozluštit všechny záhady, má klíče ku všem tajnostem a dovede upokojit ducha lidského. „Po čem,“ táže se Augustin, „touží horoucněji duše lidská, ne-li po pravdě?“ Cílem člověka jest poznati úplně pravdu. „Nic není krásnějšího,“ praví sv. Jan Chrysostomus, „nic mocnějšího než pravda“. Vážná, ba veliká jest to otázka, než jak octla se v ústech římského praetora? Tázal se Pána Ježíše: „Tedy král jsi Ty,“ a obdržel odpověď: „Ano, já jsem král. Já jsem se narodil a proto jsem na svět přišel, abych svědectví vydal pravdě; každý, kdož z pravdy jest, slyší hlas můj.“ Jak Pilát tato slova slyšel, tázal se ihned: „Co jest pravda?“ Položil snad tuto otázku vážně, by byl poučen? Ba ne, neboť nebyla to vlastně otázka, nýbrž jeden z výrazů, které se s pochybností, lhostejností a pohrdáním vyslovovaly „Ach, pravda, co jest pravda?“ Neboť Pilát jako vznešený, vzdělaný Říman náležel ku skeptikům oné doby, kteří tvrdili, že pravdy není a že se pravda ani nalézt nedá. A že tak si to myslel, vysvítá ještě jasněji z jeho počínání. Neboť sotva že ona slova pronesl, vyšel ihned k těm lhářům fariseům, dal zřejmě na jevo, že nemá chuti, či že má strach pravdu slyšeti. Zůstala tedy tato závažná otázka: „Co jest pravda?“ nezodpověděna? Nikoliv! Neboť odpověď na ni plní všechny knihy Starého i Nového zákona, všechny spisy sv. Otcův; mimo to jest úkolem všech filosofických spisů, které kdy vznikly, neboť i tyto by onu otázku rády rozluštily. Táž

vlastně je dvojí: s p e k u l a t i v n í a p r a k t i c k á. „Co jest pravda, bych se jí přidržel?“ to by byla otázka spekulativní. „Čemu učí pravda, bych podle toho se řídil?“ byla by otázka praktická. Nechá se ale trojím způsobem položit neb ve tři otázky rozložit a pak zní: C o j e s t p r a v d a ? K d e j e s t p r a v d a ? J a k á j e s t p r a v d a ?

V jedné z oněch knih, které za podvržené uznány byly, ale přece v jakési vážnosti jsou, totiž v III. knize Esdrášově vykládá se rozvláčně a zábavně událost, která v jednotlivých bodech pozornosti zasluhuje. Král D a r i u s Perský, jeden z nástupců Cýra Velikého vystrojil satrapům své ohromné říše, která od Indie až do Aethiopie se rozkládala, skvostnou hostinu, po hostině odešel do své komnaty a usnul. Tři mládenci, kteří jako tělesná stráž jemu určení byli, umluvili se, že každý z nich napíše moudrou průpověď a králi, až procitne, k posouzení předloží, ten pak, jehož průpověď bude nejmoudřejší, má být k nejvyšším důstojnostem povýšen. Posadili se tedy a napsali své průpovědi, každý na zvláštní list. Jeden napsal: „Vino jest silné.“ Druhý: „Silnějším jest král.“ Třetí: „Ještě silnější jsou ženy; než nade všemi vítězí pravda.“ Když král procitl, podali mu průkazy své moudrosti (za oné doby totiž a poměrů byly to důležité průkazy), a týž jsa tím neméně potěšen, než překvapen nechal všechny své satrapy, mudrce a knížata sezvati, a ti se dle orientálského zvyku posadili k vážné zábavě, by rozhodli, komu cena moudrosti přiřknouti se má, tito pak sami musili průpovědi své odůvodniti. Předstoupil tedy první, který napsal: „Vino jest silné.“ „Vy mocní a vznešení,“ pravil, „jakou moc má víno nad člověkem! Zatemňuje rozum krále jako otroka, dává zapomenouti na starosti a povinnosti a vlévá do srdce zpupnost a žvatlavost. Kdo ho pijí, zapomínají na přátelství a lásku bratrskou a chápají se meče, a když čas opojení minul, nevědí, co činili. O vy mocní a vznešení, není víno nejsilnější?“ Tak promluviv, odmlčel se a tu počal druhý odůvodňovati výrok: „Silnější je král.“ „Vy mocní a vznešení, nejsou vznešenými lidé, kteří ovládají moře a zemi? Než vznešenějším jest král, který nad nimi panuje a jehož rozkazů poslušají. Pro něho skopávají hory, pro něho stavějí hráze a náspy, pro něho jdou smrti vstříc, jemu platí daně, nikdo nesmí činiti co by chtěl, nýbrž v každém slově musí krále poslouchati. O vy vznešení a mocní, nemá tu král přednost?“ Takto skončiv, odmlčel se a počal třetí mluvit, který napsal: „Silnější jsou ženy a nade všemi vítězí pravda.“ „O vy mocní a vznešení,“ pravil otevřeně, „ani veliký král ani víno nemá nároku na sílu. Zdaž lidé, kteří víno pěstují, a králové, kteří panují, nejsou zrozeni z žen? Kdyby

člověk všechny možné poklady shromáždil a na nich zálibu měl, sotva že spatří ženu krásné postavy, bývá pro ni zaujat. Muž opustí svou vlast a svého otce a přilne k ženě, jí věnuje i duši svou. Vždyť to sami musíte až dobře vědět, jak ženy nad vámi panují? Nemrzí vás to samy? Mnozí se ožebračili, mnozí byli zardoušeni, mnozí upadli do hříchů a to vše k vůli ženám! Veliká jest země, vysoko jest nebe, kdo ale jest tak mocným jako ženy?“ A král a mocní a knížata říše pohlíželi jeden na druhého, neb nemohli z toho ničeho popříti. I pokračoval Zarobabel: „Nejsou tedy mocné ženy? Veliká jest země, nezměrné jest nebe, rychlý jest běh slunce v jediném dni, není mocným ten, jenž všechno to stvořil, není mocná pravda a silnější než všechno ostatní? Celá země vydává pravdě svědectví, nebesa oslavují její moc, nic v ní není špatného, pomíjejícího, ani ješitného. Pomíjejícím jest víno, pomíjejícím král, pomíjejícími ženy, nicotnými všichni synové lidští, není v nich pravdy, v nicotnosti své zaniknou, pravda ale zůstává a panuje na věky, žije a vládne po všechny časy. Jí patří síla i říše, moc a vznešenost všech časů a prostorů, požehnán budiž Bůh pravdy“. Tak promluviv odmlčel se a celé shromáždění volalo „Veliká jest pravda a má přednost!“ Tu pravil k němu král „Žádej, co chceš a dám ti, poněvadž jsi moudřejším shledán, než ostatní, vedle mne budiž místo tvé a budiž mým rádcem“. A mládenec pravil „Nezapomeň, králi, na slib, který jsi učinil, že opět Jerusalema vystavíš; toť jediné, co žádám a zač prosím, bys totiž dostal slibu, jež jsi králi nebeskému učinil“. (Jak známo, nařídil Cyrus obnovení Jerusalema, za Artaxerxa, předchůdce Dariova, byla stavba zase přerušena.) Tu vstal Darius, políbil ho a vystavil ihned nutné rozkazy a poslal ho jako vůdce lidu svého do Jerusalema, by město a chrám znova vystavil. Co z této tak zvláštní události na jevo vychází, jest právě odpověď na obě otázky Co jest pravda a kde jest pravda, či její zdroj? Pravda, — praví sv. Augustin — (totiž ne pravda mathematická, nýbrž svatá a posvěcující pravda) převyšuje našeho ducha a náš rozum, kde jsem pravdu našel, našel jsem svého Boha. Bůh sám tedy jest pravda, jak to Zorobábel krásně oněm perským satrapům dokázal, Slovo Boží jest pravda, jak to její učenník Jan učí: „Duch jest, který svědectví vydává, že Kristus je pravda“, totéž učil Pán Ježíš sám o sobě „Já jsem cesta a pravda“ Na světě pravdy nebylo, proto Pravda sama s nebeských výšin sestoupila. „Proto jsem se narodil a proto na svět přišel, abych svědectví vydal o pravdě“ A poněvadž tato vznešená pravda nekonečně převyšuje rozum lidský, učila také nekonečně vznešenější věci, než lidský rozum nalézti a prohlédnouti

může, proto též zároveň milost přinesla, která lidský rozum pro ni schopným činí, dle slov „Milost a pravda stala se nám skrze Ježíše Krista“ Milost pak, která lidský rozum osvěcuje a schopným činí, by se nadpřirozené a nepochopitelné pravdě poddal jest víra. „S čím máme víru srovnati?“ táže se sv. Tomáš z Villanova. „Podobá se pánu, který svým služebníkem provázen ubírá se ke královskému paláci. Oba jdou spolu po silnici oba procházejí hlavní branou, oba stoupají po širokých schodech vzhůru, ale když přišli ku předsíni komnat královských, zůstane služebník státi venku a pán vejde dovnitř a vidí vnitřní nádherné komnaty. Tak také spolu víra a rozum jdou. Krácejí po zřejmé silnici viditelného světa, stoupajíce po schodech, které tvoří věci stvořené dle pořádku přednosti, jdou společnou cestou, neboť co o tom víra učí, rozum spatřuje a dokazuje. Víra praví Bůh jest všemohoucí, a rozum odpovídá to poznávám také, neboť kdo nezměrný vesmír stvořil, musí býti všemohoucím. Víra učí: Bůh je nejvyšší moudrý, a rozum přiznává se a praví: I to jest mi jasno, neboť pořádek a jednoduchost, kterou ve věcech stvořených vidím, předpokládá nutně nekonečnou moudrost. Víra praví, že Bůh je nejvyšší dobrotivý; i rozum to uznává, nahlížeje, že Bůh tvory ani z nutnosti ani ku svému prospěchu nestvořil. Víra učí: Bůh je věčný; a rozum ujišťuje i to chápu, neboť vše, co má počátek, předpokládá jinou bytost jako příčinu, nemůže tedy Bůh jako příčina první míti počátku. Takovým způsobem vystupuje rozum ve společnosti víry po stupních viditelného světa k Bohu, ale sotva že přišli k branám nebes, zůstává rozum v předsíni a jen víra má volný vstup, neb duch zkoumá všecko, i hlubokost a tajemství božská. Víra vidí mimo viditelných tvorů také tvory neviditelné, duchy stvořené a vystoupí-li výše až k trůnu Božímu, vidí nejsvětější Trojici, zná tajemství vtělení Syna Božího, zpytuje cestu milosti Boží, rozjímá o hrůzách božské Spravedlnosti, před ní rozkládá se nekonečnost a ona dosahuje od jednoho konce k druhému. Tak sv. Tomáš z Villanova.

Smí tedy křesťan ještě snad vzdychat a se tázat: „Co jest pravda?“ „Když vám pravdu mluvím,“ pravil Pán Ježíš k židům, „proč nevěříte?“ Pravda jest, čemu nás učí víra, a jest tedy první otázka úplně zodpověděna a zbývá ku zodpovídání otázka druhá „Kde jest pravda?“ Kde zdroj, z něhož pravda víry se čerpá? A hle, i tuto otázku onen učený mladík Zorobábel zodpověděl. Neboť proč pohrdl velkomyslně všemi vyznamenáními, hodnostmi a purpurem, kterým ho Darius chtěl ozdobit? Proč nežádal o žádnou jinou milost, než o vzbudování Jerusalema? Poněvadž neznal lepší záliby na

světě než chrám Jerusalemský, a jeho srdce po ničem tak netoužilo, než po nádheře Jerusaléma, o němž tak vznešené věci předpověděny byly, a po spáse národů. Ze Siona vyjde zákon, a slovo Hospodinovo z Jerusalema (Isai. 2, 3.). Místo naší síly jest Sion ; tam vejde národ spravedlivý, jenž se pravdy přidržuje (Isai. 16.). Slavné věci praveny jsou o tobě, město Boží (Ž. 86., 3.). A Jerusalem slouti bude městem pravdy (Zachar. 8., 3.). Co jest ten Jerusalem jiného, než církev svatá, kterou Pavel oslavoval jako základ a sloup pravdy, neb jejím základním kamenem jest Kristus Pán, pravda sama. Pravda jest tedy, čemu nás víra učí a co církev nám k věření předkládá. Jak vznešené, jak útěchyplné jest toto učení ! „Daleko krásnější,“ praví sv. Augustin, „jest pravda křesťanů, než řecká Helena, s větší udatností sami bojovali naši mučenníci proti světu, než hrdinové řečí pro Helenu u Troje.“

Odkud onen boj, který mučenníci, svědkové pravdy podstoupili ? Odkud útrapy a pronásledování, které, jsouce Mistru svému podobni, pro pravdu vytrpěli ? Jak se to má na světě s pravdou, jak pochopena bývá a přijata od lidí ? Toť t ř e t í otázka ! Jest skutečně tak nenáviděna a obávána ? To právě nedá se docela tvrditi. „Pravda,“ praví sv. Augustin, „jest milována, a co lidé vždy milují, totéž pravdivým míti chtějí.“ Miluje-li kdo rád víno, přeje si, by bylo pravé a nefalšované, nikdo netouží po falešném příteli, nýbrž po pravém ; nikdo nejedná podle svých zásad, aniž by o nich byl přesvědčen, že jsou správné a každý, kdo jest proti pravdě křesťanské, církvi a jejímu učení, slavně prohlašuje, že toto protiví se pravdě ! Jak si to tedy máme vysvětliti, že na světě nic více není milováno a nenáviděno, než pravda ? Záhada tato nespočívá v rozumu, nýbrž ve vůli, která rozum k špatnému úsudku svádí.

Nuže, chceme-li poznat jasně a dle dějin, jak se k ř e s ť a n s k é p r a v d ě d a ř i l o, musíme otázat se knížete apoštolského, apoštola národů, hlasatele pravdy. Poněvadž ho židé v Jerusalemě s nesmiřitelným záštím pronásledovali, poslal ho tribun Claudius Lysias do Caesaree, dav jemu 400 mužů pěších a 70 jezdců, by ho chránili. Tam dal si ho místodržitel Felix zavolati a slyšel od něho pravdu víry v Ježíše Krista. Když ale Pavel začal před tímto ukrutníkem a jeho cizoložnou manželkou Drusillou (dcerou staršího Heroda Agrippy) mluvit o čistotě, budoucím soudu, začal se Felix trásti a pravil : „Pro tentokráte můžeš odejít, při příležitosti dám tě zase zavolat.“ Častěji pak s ním rozmlouval, ale hlavně proto, že myslel, že dostane od něho peníze, neboť věděl, že Pavel donesl bohatou almužnu

do Jerusalema, by ji mezi chudé rozdělil. Dosti dlouhý čas uplynul takovým způsobem, co Pavel v žaláři seděl, a tu Felix byl odvolán a na jeho místo poslán Portius Festus ; král Agrippa ale (mladší) a Berenice, jeho sestra, s kterou žil v pohoršlivém poměru, přišli s velikou okázalostí do Caesaree na návštěvu k Festovi. Festus představil jim uvězněného apoštola, aby v oné sporné otázce, která ho zaujala a již nerozuměl, jemu Agrippa vysvětlení podal. Tu mluvil Pavel proudem božské výmluvnosti o svědectví proroků, o zjevení Ježíše Krista, o jeho z mrtvých vstání a o vznešeném světle víry. Než Portius Festus (daleko ne tak rozumný jako Pontský Pilát) zvolal uprostřed řeči : „Pavle, ty blázníš ; veliká učenost ti hlavu popletla“. Co měl Pavel na to odpovědět ? „Neblázním, nápaduplný Feste, mluvím slova střízlivosti a pravdy“. A obrátil se na židovského knížete : „Věříš, králi Agrippo, v proroky ? Já vím, že věříš !“ Agrippa v rozpacích pravil se smíchem Pavlovi „Ještě trochu, a ty mě přemluvíš, že se stanu křesťanem“ A tím také to bylo skončeno. A povstav, odešel s Berenicí, Festem a jinými průvodčími a přitom prohodil „Člověk tento nic nespáchal, zač by smrt, nebokovy zasluhoval“

Jaké druhy odpůrců vidíme tu proti učiteli pravdy pohromadě, i proti pravdě samé ? Někteří, podobní Felixovi, slyšíce vážná slova pravdy, počnou se trást a nedajíce se od hlavního zaměstnání přerušit, odloží pokračování na lepší nebo špatnější čas, neb pro tu chvíli hlavním bodem jsou peníze. Jiní opět krátký čas naslouchají tajemstvím víry, ale brzy ztrácejí trpělivost a volají „Jak hrozný to nesmysl ! Jsou ještě takoví ve XX. století, ve stololetí pokroku a osvěty lidé, kteří tomu věří?“ A takový Pontius Festus nemá malou vážnost u světa ; lid prostý ho zbožňuje „Střežte se modlitby a duchovní četby a všeho, co smutným činí a k rozjímání ponouká, a hlavně křesťanských kazatelů, kteří ve své horlivosti přehánějí, mohli byste také počít bláznit, a nebylo by škoda o tu trochu rozumu ?“ Taková jest řeč lidí podobných. Jiní druží se k Agrippovi. Jako totiž Agrippa té doby politování hodnou úlohu hrál, jsa mezi přísně farisejskými židy, nad nimiž malou moc měl, a mezi pohanskými Římany, kteří vlastní vládu měli, takřka stísněn a mimo to veliké pohoršení dával, tak i nyní jest dosti křesťanů, kteří výchovou, zvykem nebo jinými důvody zdají se býti dobrými katolíky, ba se ústně za ně vydávají a chtějíce ve světě něčeho dosáhnout, neb majíce poměr s nějakou Berenicí, potácejí se mezi poznanou pravdou a starými hříchy a slouží Bohu opravdu farisejsky tím, že chodí do kostela, ale schází jim něco, a byli by opravdu do-

brými křesťany, než to právě, čeho se jim nedostává, jest bázeň před Bohem.

Ony nepřátele možno jmenovati mírnými. Neb ač apoštola po léta v žaláři drželi, v kteréžto době by byl ku Kristu dvacet národů obrátil, přece jim nenapadlo, sáhnout jemu na život.

Proto daleko horšími byli onino fanatičtí židé v Jerusalemě, kteří pláli hněvem a zapřisáhli se, že něčeho nepožijí, dokud ho neusmrtili, takže Pontius Festus žasl, když viděl, že všichni obyvatelé Jerusalema proti Pavlovi zuří. K nim důstojně po bok se řadí fanatikové doby naší, kteří ač v církvi svaté vychováni byli, touží po příležitosti, kdy se jim podaří nenáviděnou církev zničiti. Než, mimo těchto nestává více nepřátel? Ó, svatý Pavle, promluv ještě jednou! Jak ho nemilovali a nenáviděli obyvatelé Galaty, ač byl jejich učitelem, otcem! Sotva že počal jejich nepravosti kárati a nevěrnost jim předhodil, počali ho pomlouvat i proklínat. „Jako anděla Božího jste mě přijali, jako Krista Ježíše samého. Kde jest nyní vaše radost, kterou jste na jevo dávali, že jsem u vás byl? Mohu dosvědčiti, že pokud bylo by to možno bývalo, byli byste si oči vyrvali a mi je dali, a nyní jsem vámi tak nenáviděn, že jsem vám pravdu pověděl?“ Takových nepřátel pravdy jest dosud hojnost mezi hodnými a zbožnějšími křesťany, jakmile pravda se jim poví a zrcadlo, v němž by nitro své poznali, předloží. „Pravda,“ praví sv. Augustin, „jest sladká, pravda jest odporná; je-li sladká, pak chrání, je-li odporná, hojí.“ Pravda spekulativní, rozjímavá, jest každé doby křesťanu sladkou; jak krásné, jak dojemné to jest, mluvit o životě Ježíše Krista, o lásce Boží k nám, o důstojnosti Panny Marie, — ale pravda, která nás k životu věčnému přivéstí má, jest praktická a obsahuje přikázání života. „Tvá spravedlnost jest věčná, zákon Tvůj jest pravda. Cestu pravdy vyvolil jsem, a soudů Tvých nezapomenul jsem. Všechna přikázání Tvá jsou pravda, od nich jsem se neodchýlil“. (Žalm 118., 30). Kdo tak o sobě mluvit může, není to pravý křesťan? Ano, takový smí tvrditi, že pravdu miluje.

Do města Alexandrie, jak sv. Řehoř Naz. vypráví, přišel jedenkrát potulný kejklř a postavil si jeviště na náměstí. Když byl různými kousky obecnost obveselil, vystoupilo na jeviště malé děvče, oděno v zlato a hedbáv a při hře na citeru tak hbitě a dovedně tancovalo, že všichni se tomu nad míru divili. Jen jeden jediný divák nebyl s tím spokojen, neboť skoky při tanci zdály se mu býti trochu divné, a proto hodil jablka a ořechy na jeviště. V okamžiku byla tanečnice u toho, strhla si s hlavy

masku a s velikou chutí pustila se do jablek a ořechů. — Tak tedy konečně, praví sv. Řehoř, viděly opice opici. Není to sice pěkný příklad, ale opětuje se denně. Nejsou lidé, kteří si hrají na pravé křesťany? Modlí se, chodí do chrámu Páně, tu a tam se postí, znamenají se křížem, uctívají nejblahoslavenější Pannu Marii, chodí ke zpovědi, zachovávají křesťanské zvyky a obyčeje, — ale jsou takovými, jak se zdají? Jakmile do nejmenšího pokušení uvedeni jsou, jakmile duch zlý, nebo svět anebo zlá společnost je láká, ihned zvítězí zlá žádostivost a oni odvrhnouce masku křesťana, ukáží se v pravém světle. Pravý křesťan však nezná přetvářky, nýbrž onen oděv, o němž apoštol národů praví: „Oblecte člověka nového, který podle Boha stvořen jest, v spravedlnosti a svatosti pravdy“, — a jeho zbožnost není prázdný obřad, nýbrž klanění se v duchu a pravdě.

Pravdě učil nás sám Syn Boží. Pravdu božskou naleznouti možno v církvi Kristově! Pravda jest odpornou tomu, kdo hoví smyslnosti, sladkou tomu, kdo ji s láskou hledá.

IX.

„Co nám do toho, ty viz“. (Slova velekněží; Math. 27, 4.).

„Pojďte a vizte skutky Boží, jak hrozným jest v radách nad syny lidskými“ (Ž. 65, 5), hrozný, že je nevyzpytatelným. Pojďte a vizte soud Boží nad apoštolem Petrem a nad apoštolem Jidášem Petr zapřel Krista z bázně před lidmi a došel milosrdenství, Jidáš ho zradil z nevěry a lakoty a nad ním pronáší rozsudek Spravedlnost. Božský Vykupitel pravil o něm „Lépe by mu bylo, kdyby se byl nenarodil člověk ten“ Jidáš byl nevěrným k příteli, nevďečným k Mistru ; ještě tu noc, kdy z večerádla odešel, v slepotě přetrval, ale když nastalo ráno a on uslyšel, že Ježíš Kristus je k smrti odsouzen, rozbřesklo se mu v očích a zazářilo mu světlo, ale světlo strašné, a on se viděl na pokraji zející propa ti a slyšel ďábelská slova „Běda ti, Jidáši, cos to učinil ? Krev tvého bratra volá k nebesům o pomstu, zradils svého pána, ke komu chceš se utéci ? Zavřena jest pro tebe brána milosrdenství, není naděje pro tebe, tvůj hřích je příliš veliký, než abys dosáhl odpuštění, vrhni se dolů a zemři ! Lepší smrt, než trapný život.“ Tak zaznívala řeč satanova v černé duši Jidášově ; hlodal ho červ svědomí a drá al ho, že neměl pokoje a pobíhal s místa na místo. Kam, Jidáši ? K veleknězím ? Co chceš u nich ? Mají moc svazovat, ale ne rozvazovat. Proč ne k Pánu a Mistru ? Neznáš ho již ? Už jsi úplně zapomněl, že mu nepřátelé vytýkali, že hříšníků se ujímá ? Padni k nohám Jeho a volej „Pane, měj slitování se mnou a všechno nahradím Tobě !“ Vyhledej ho za tou příčinou v praetoriu, vnikni za ním branou až k zástupu žoldnéřů ho obkličujících a zvolej znova : „Zdráv buď, Mistře !“ Ale bázeň mu nedá tak učiniti, falešný stud mu v tom brání, bolest veliká hárá v nitru jeho, se všech stran opuštěn a štván, kde má hledat pomoci ? Vзмуží se a prchá

k synagoze s vlasem rozcuchaným, se zrakem vytřeštěným vstoupí do chrámu, tam před kněžími vyjevuje svou hrůzu, tam se vyznává a zpovídá : „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou; můj hřích přede mnou je vždycky, poraďte mi a pomozte.“ A oni pokrytci se zaťatými rty a ledovým chladem praví : „Co nám do toho, ty viz“ , Běda vám, co to mluvíte ? Vzpomeňte si, že z lásky k vám zbavil jsem se lásky svého Pána. Bylo vašim přáním dostat Ježíše do své moci a ho usmrtit, hleďte, už je odsouzen ! Přáli jste si za mizernou sumu si ho koupit, za tu jsem vám ho prodal, tu máte těch 30 stříbrných, já je nechci. Jen jedno za svou velikou službu žádám, těšte mne v mé smrtelné úzkosti, sejměte se mne tu tíží, jež tlačí mé svědomí, neb jinak jsem ztracen.“

A oni jemu odpovídají: „Co nám do toho.“ Zda správně jsi jednal či ne, to jest tvou věcí, sprav si to sám se sebou! Zoufám nad svou spásou! Co nám do toho ? Oběsím se! Ty viz! O krutá řeči — strašné odbytí! „Co mi do toho,“ je řečí světa a jeho falešných přátel. Jest ale jeden, jenž opak praví, když s lítostí k němu se vracíme. Co je ti potom ? zní jeho řeč: *N a š í v ě c í j e s t t o — v i z m e s a m i !*

Bohatý a vznešený muž jménem *M i c h a s*, který bydlel na hoře Ephraim, člověk, který v šeré dávnověkosti už znal zásadu, že každý si smí své náboženství určit, postavil si ve svém domě pěknou malou kapli, do níž umístil stříbrnou modlu a potřebného levitu Jonathana za kněze ustanovil. Tohoto svého židovsko-pohanského domácího kněze považoval za svého syna, dával mu roční plat, šat, stravu a vykázal mu pěkný byt, tak že se dá mysliti, že za toto nezasloužené dobrodiní byl také vděčným.

Jednoho dne táhlo 600 ozbrojených mužů z kmene Dan, aby vydobili sousední krajiny a města a tam se usadili, a na tomto pochodu vnikli do kaple s úmyslem ji vyplenit, než Jonathan se jim statečně postavil na odpor a volal: „Co si myslíte ? Čeho se to chcete odvážit ?“ Ale vojáci jsouce stejného názoru jako Michas, řekli mu: „Táhni s námi a budeme tě ctít jako otce a kněze!“ Co považuješ za lepší, býti knězem v domě jediného muže, nebo v celém kmeni Israelském ? Když modloslužebník uslyšel takto o svém povýšení, první uchwátí modlu, kaditelnici, roucha a jiné nádoby a odtáhl s nimi. Pozdě odkryl Michas tuto hanebnost, běžel za utíkajícími a volal za nimi. Tito se obrátili a ptali: „Co chceš, co křičíš ?“ Michas ale bolně vyznal: „Všecko jste mi odnesl co jsem měl a ještě se ptáte, co chceš ?“ (Kr. 17, 8.)

Viz tu v d ě č n o s t s v ě t a a j e n o p ř á t e l s t v í !

Každý člověk, který na takovém základě buduje si chrám štěstí, s aví do něho modlu a přijímá modloslužebníka, neb bez kněze není modloslužby; nadejde-li doba a modla se vzdálí, by jinam se přestěhovala, jde i modloslužebník po svých cestách. Lidstvo koří se dnes modle krásy, neb krása je příčinou lásky. Jestli která dívka jest přesvědčena o své kráse, nalezne se brzy přítel, který jí bude podkuřovat, ji velebit písněmi lásky, až nabaživ se jí, lásky svou na jiný předmět přenese. A taková, již nad míru se kořeno bylo, hanebně zrazena byvši volá: „Běda ti, jak se odvažuješ mě opouštět, když květy mladosti mé jsou už ty tam . . .?“ a slyší odpověď: „Co mi do toho? ty viz!“

Spočívá-li modla v bohatství, slávě a počtcích smyslných, neschází ani tu modloslužebníkův, kteří hostitele slavnostně provázejí, jemu knihy, básně věnují, jeho narozeniny oslavují. Jakmile ale bohatství a sláva mizí, mizí i oni a pak může jít nešťastník onen k svým starým přátelům, ať zaklepe na jejich dvěře a vzpomene jim svá dřívější dobrodiní a nynější bídu, obdrží odpověď v potřásnutí ramen, což znamená tolik co: Ty viz! „Jest přítel, tovaryš stolu, v den potřeby nesetrvá.“ (Eccl. 6, 10.)

Zdaž nevedlo se podobně onomu vznešenému muži, který neměl žádných model a nemiloval pochlebníků, knížecímu proroku Jobovi? Ač ve dnech svého štěstí vdovy a sirotky chránil, lačné krmil, slepým i chromým pomáhal, přece když na úplnou mizinu přišel a nemocí bolestnou i ošklivou sklíčen byl, nebylo tu nikoho, kdo by mu nějaký špatný byt byl nabídl, neb aspoň nějaký cár na jeho bedra hodil. „Moji bratři pominuli mne, stěžuje si, „jako potok, který prudce teče po údolí; s takovým totiž chvatem šli vedle nešťastného Joba, aby pohledem na jeho bídu nebyli k soustrasti pohnuti. Což neměl tři pravé přátele, kteří u něho i ve dnech bídy setrvali, u něho seděli a ho těšili? Tak se nám to zdá! Právě oni jeho žaloby potvrzovali, neb při vši své účasti a věrnosti, co mu donesli? Nyní jste přišli, pravil Job k nim, a když vidíte mou ránu, bojíte se!“ Čeho se báli? Snad náказы, že by pak podobnou nemocí stížení byli? Nikoliv, ale Job jim to vyčetl: „A teď, když vidíte neštěstí mé, bojíte se, řekl jsem snad vám, doneste mi něco, neb darujte mi něco z vašeho bohatství?“ (Job 6.) Tu jeví se důvod jejich bázně: Kdyby Job byl jim řekl: Snad přátelé, dá se ještě neduh můj péčí lékařskou vyléčit či aspoň zmírnit, ale jak vidíte, nemám přístřeší, ani jídla, ani plátna, ani toho, čeho nemocný potřebuje, co by byli odpověděli? Co se toho týká — o to ty se postarej sám. My jsme jen přišli k tobě, chtějíce dokázat, že taková nemoc je trestem Božím a žeš takový trest si zasloužil, že ho s trpělivostí snášeti máš.

Co takových slov se týká, to jest naší povinností, to ostatní není naší věcí, o to ty se postarej sám.

Ať onino přátelé Jobovi byli, jací chtěli, jejich vytáčky jsou sobecké, ale nadejde doba, že nebudou moci přispěti i kdyby chtěli. Jest totiž ještě jiný obrat v životě, kdy každý člověk stává se Jobem neb Lazarem; jest ještě jiná nemoc a bída a chudoba, která člověka přepadá. Když zmizely očím pestrobarevné stíny tohoto světa, a hodiny času pro člověka došly a vše vůkol mizí, vztáhni pak svou ruku, občane světa tohoto, zavolej své přátele, společníky života a rozkoší a řekni jim: „Pomozte mi!“ a oni odpoví: „Co můžeme učiniti?“ „Hleď sám si pomoci!“

Běda mi! co to mluvíte? Což nedělil jsem se se vším s vámi, co jsem měl, neobětoval jsem všechno vašemu přátelství a souhlasu, jak jste si přáli? Což nejste to vy sami, kteří jste mne nesmyslnou řečí svedly, jichž příklady mne zlákaly? Co mi řeknete, bych se v úzkosti své potěšil? „O příteli, dal jsi se zlákat na slabounký led a stojíš nad propastí, někde to praskne a my ti pomoci nemůžeme! Buď dobré mysli, příteli, dnes mně a zítra tobě, všichni za tebou přijdeme, sami si též pomoci nemůžeme.“ Zcela klidně jdou za rakví, všimnou si snad nějaké dámy, jak jí sluší smuteční šat. Bez starosti vracejí se od hrobu, co dále se s mrtvým stalo, co nám do toho?

Když sv. mučedník jáhen C a e s a r i u s byl veden z Afriky do Capue, viděl tam mladíka, krásné postavy, jménem Lucián, který nádherně ošacen, honil se po všech možných zábavách a radovánkách, vše obdržel, čeho si žádal a kterému pohanští obyvatelé při setkání velikou úctu prokazovali. Zaražen tím, tázal se, kdo by onen mladík byl, co ta nádhera, rozmařilý život a taková pocta má znamenati? A důvod, jenž mu byl udán, byl následovní: Tento jinoch je určen a sám se k tomu nabídl, že v den nového roku položí život svůj v oběť bohům za blaho vlasti. Za tou příčinou má šest měsíců času, by všechny své choutky a přání si ukojil, by se všeho nabažil, po čem touží, jakmile ale šest měsíců uplyne, tu v plné zbroji na nádherném koni vyjede na strmý břeh mořský a odtamtud vrhne se do moře. Co si o takovém dobrodružném hrdinovi mysliti máme?

I on pravil ku svým rodákům: Co mi dáte a já vám i bohům sebe vydám? A oni mu slíbili třicet stříbrných, slíbili a dali mu všechno, co svět a smysly v požitcích a marné slávě dáti mohou. Když ale onen osudný den nového roku se přiblížil, pro něho arci to den poslední, onen bláhovec pln strachu svým přátelům a ctitelům se doznal: „Bojím se smrti, obávám se temného podsvětí, ach proč jsem se jen vám zaprodal a zač? Co mi prospěje celý ten

opojný hluk, v němž jsem se do dneška potácel, co prospěly mi chvíle opojení a záliby smyslné? — které tak rychle uplynuly a jež tak krutou smrtí mám zaplatit?“ A oni mu zpupně odpověděli: „Co nám do toho? Tys jednou se k tomu odhodlal, dali jsme ti, čeho jsi si přál, teď viz!“

Nezdá se vám, že tomuto Luciánovi podobá se každý křesťan, který všecken vratký, krátký a nejistý čas života, který mu určen jest, na nic jiného nevynakládá než k zisku, požitkům a vlastní chvále, i když ho to stojí cenu milosti i život věčný. Nezdá se vám, že se tu obětuje dobrovolně duchům pekelným? V dobrých věcech vedou dny své a v okamžiku do hrobu sstupují. (Job. 21, 13.)

Vášně a nezkrocené žádosti — krásnými jmény nazvané — podobají se onomu vystrojenému koni, který nesl onoho nerozumného rytíře, pýcha je vrchol propasti, kam kůň s ním se vrhá a onen skok do propasti je smrt, která ho náhle v opojných radovánkách zastihuje. A bezbožníci, kteří v oné propasti bydlí, kteří ho oklamali, přijímají ho s velikým jásotem, nedbajíce jeho nářků. Zdaž ho potěší, až bude proklínat své svůdce a lichotníky? S odporným chechtotem řeknou jemu: Co nám do toho, ty viz! Nebo bude snad volat k blaženým v nebesích, jako onen boháč k Lazarovi? Ach, svatí odpoví: „Mezi námi a vámi je propast nepřeklenutelná.“ Jest sice mezi nebem a peklem propast nepřeklenutelná, ale jest spojení mezi nebem a zemí. Nikdo nevystoupil dříve ze země do nebes, ale Syn Boží sestoupil s nebe na zem a uzavřel s člověkem smlouvu přátelskou, nerozvížitelnou, a opět vystoupil na nebesa, by tento podivný svazek věčně upevnil. Viděl nezměrnou bídu lidstva a nepravil: Co mi do toho? nýbrž přišel zachránit, co bylo zahynulo a nechce nás nikdy opustit.

Spisovatel německý G o t t s c h a l k H a l e n vypráví o jistém muži, který se chystal na trh do Kolína a loučil se se svou manželkou a ještě dvěma přítelkyněmi, s nimiž udržoval hříšný poměr. Jedna z nich ho prosila, by jí donesl látku na šaty, nejjemnější hedbáv, druhá měla jiné přání, a jeho manželka chtěla mít z onoho zboží, o němž její manžel málo slyšel. „Dones mi, řekla, z onoho zboží, které moudrost a důvtip se jmenuje, zda tě pak snad z nevěry vyléčím.“

Ochotný muž přičiňoval se vše splniti, a našel i koupil, co oněm dvěma přítelkyněmi byl přislíbil, ale ona věc, již si přála jeho manželka, nebyla nikde k nalezení. Hospodský, jehož o radu se tázal, mu v té věci pomohl. Až se domů navrátíš, obleč se v staré šaty, zabij kuře, potřísni svůj obličej krví, běž pak ku všem třem ženám, kterým jsi něco slíbil a řekni každé, žes byl loupežníky přepaden a oloupen. Poslechl, a když se představil v přestrojení

první i druhé přítelkyní, jedna i druhá ho vyhnala; na konec přišel, vypravuje svůj příběh, k pravé manželce, která padla mu kol krku, těšila ho a řekla: „Netrať mysl, ač jsi tolik ztratil, zahospodaříme si zase něco, když budeme pilně pracovat.“ Tu teprve poznal její lásku a věnoval jí věnost, a tak donesl moudrost a důvtip.

Běda ale duši lidské, která tuto moudrost a důvtip chce koupiti za velikou cenu, trpkou zkušenost a mnohé nebezpečí.

Komu zcela náleží duše lidská? Zdaž ne svému Vykupiteli? Když lásky k němu nemá, ho opouští, smyslnosti se oddává, pýše hoví, není to duše nevěrná? O kéž by ještě nebylo pozdě, když duše poznává, že od nevěrných přátel byla oklamána. Malomocné a nestálé je přátelství tohoto světa, sladké, něžné, milosrdenství a lásky plné přátelství Ježíše Krista.

Volati budeš, a řekne: aj, tu jsem. (Isai 58.) V kterýkoli den volati budu k Tobě, hle, poznal jsem, že Bůh můj jsi. (Ž. 55.) Jest nějaká urážka, nějaký hřích, který by nás na věky od něho odlučoval? Dokud žijeme — žádný! „Amen pravím vám, kdokoliv ke mně přijde, toho nezavrhnou. Co učinil onen služebník, jenž dlužen byl svému Pánu deset tisíc hřiven stříbra? Padl před ním, plakal a pravil: Měj strpení se mnou a všechno nahradím tobě. A on odpověděl: Celý dluh jsem ti odpustil, že jsi mne prosil.

Ne proto, že jsi mnoho nocí probděl, mnoho roků přísný život vedl, ne proto, že jsi na sta nuzných obdaroval a těšil, neb co jest to všechno bez lásky? — nýbrž proto, že jsi mne prosil.

„Ani velikost odpuštění,“ praví Cyprian, „ani krátkost zbývajícího života, ani nejsvrchovanější nouze poslední hodiny nevyklučují z jeho přátelství; všechny, již se k němu vracejí, objímá jeho nekonečná láska.

Když tedy plni strachu hledíme nazpět na léta bláhově prožitá, a když bolest nezměrná nás se zmocňuje, kam se máme obrátit jinam, než na Ježíše Krista a jeho rány. Pane, nepravosti mé nad hlavu mou vstoupily, a jako těžké břímě na mně spočívají.

A P á n J e ž í š n e p r a v í: „T y v i z,“ n ý b r ž: U t í š s e, s y n u, jest to věcí mou ti pomoci, neb já jsem to, jenž jsem tě krví svou vykoupil! Nestal jsem se pro tebe člověkem? Nezemřel jsem pro tebe? Pomni na svou vinu, čiň opravdové pokání a jdi v pokoji, víra tvá ti pomohla. A není s ním stejné přirozenosti Bůh Otec a Duch svatý? Nám na tom záleží, mluví k duši sklíčené trojjediný Bůh, jenž hned na počátku pravil: „Učiňme člověka k obrazu a podobnosti svému.“

Všemohoucnost, která tě stvořila, má tolik moci, že tě může obnovit. „Nechci smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl.“

Při válečném tažení Davida proti odbojnému synu Absolovi našel jakýsi voják tohoto visícího v husté větvi buku, když mezek pod ním byl ujel. Zaleknut spěchal k Joabovi a podal mu zprávu o tom.

Joab se zlobil a pravil: „Proč jsi ho hned neprobodl ? Deset siklů stříbra byl bych ti dal.“ „Pane,“ odpověděl voják, „tak smělym nejsem, abych na syna králova ruku vložil, i kdybys mi tisíc siklů sliboval.“ Neporučil král šetřiti života jeho ? A kdybys to byl učinil, byl bys pak při mně ? Ach nikoliv, i ty bys byl proti mně vystoupil a mě jako vraha odsoudil. Co z této řeči si vybrati můžeme ?

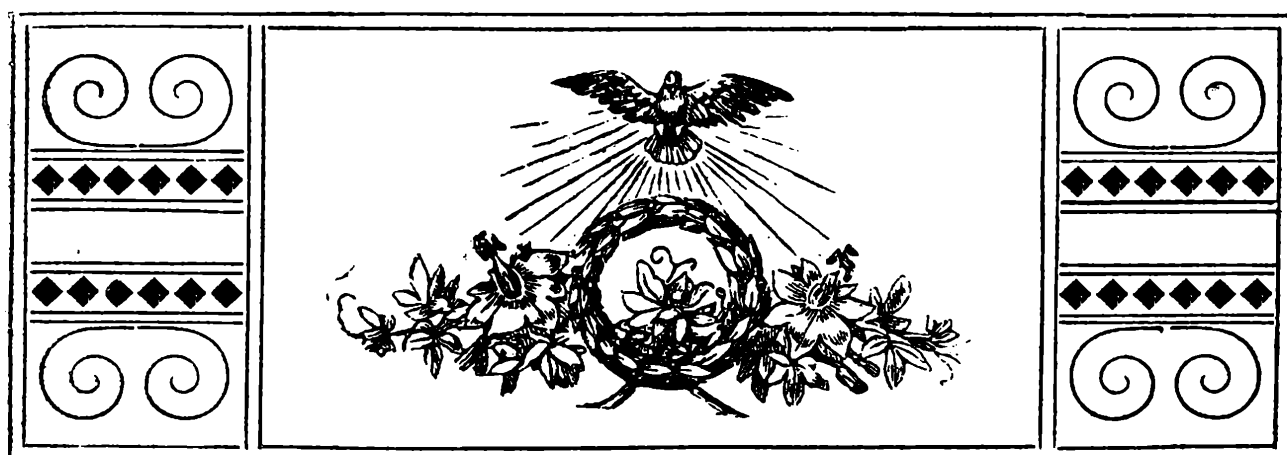
Kdybys z lásky k tobě byl rozkaz tvůj splnil a potom, abych hněvu královu uniknouti mohl, tě o pomoc prosil, byl bys mi řekl: Co mi do toho, ty viz.

Který tvor na světě, z lásky k němuž jsem Boha urazil, bude před ním, jemuž nic skryto není, se za nás přimlouvati a ne spíše proti nám svědčiti ?

Věčně pravá moudrost spočívá v tom, že milost Boží a jeho svatou vůli vždy na mysli máme a v přátelství s ním vytrváme.

Bude-li se kdo nad tím pohoršovat, že svůdnými lakadly pohrdáme a že více Ježíše Krista se bojíme a ho milujeme, můžeme právem se tázat: Že ty se zlobíš neb rmoutíš, co mi do toho ? mám světější povinnost! Chceš také dojít spasení ? To jest úplně tvojí věcí, tvé vůli a tvé námaze to svěřeno: „T y v i z!“

X.

„Vezmiž tohoto a propuť nám Barabáše.“ (Slova národa v Jerusalémě: Luk. 23, 18.)

Co všechno zmohla v krátkém čase — pokud to arci prozřetelnost Boží připustila — zloba proti nevinnosti, závist proti zásluze, lež proti pravdě, nejeví se nikde hrozněji a strašlivěji, než v událostech onoho památného dne, kdy Pán Ježíš soudci lidskými se odsouditi nechal, aby lidstvo vykoupil. Ne bez smyslu pro spravedlnost, než přece více ve vlastním zájmu než v zájmu spravedlnosti, neméně pyšný než váhavý, poznal Pilát jasně nevinu Ježíšovu i to, že jen z pouhé nenávisti ěmu byl vydán, a proto měl s prvu opravdový úmysl Pána Ježíše propustiti, než přece jen takovým způsobem, aby si to s těmi nepokazil, kteří už dávno příležitosti hledali, aby ho u císaře obžalovati mohli a tak svrhli. Marně hledal východiště, že poslal Pána Ježíše k Herodesovi a jemu celé projednání odevzdal, ještě jediná a to už poslední, zbývala mu cesta k vyvážnutí, totiž onen pradávňý obyčej ve svátky velikonoční židům jednoho vězně propouštěti.

Když pak, jak sv. Marek vykládá, lid k paláci se tlačil a na tento zvyk ho upamatoval, tázal se Pilát: „Kterého chcete, abych vám propustil, Barabáše čili Ježíše? jenž slove Kristus?“ (Math. 27, 17.) A všecken lid, od starších naveden, křičel v převážné většině: Pryč s tímto, propuť nám Barabáše!“ Neučí staré přísloví: „Hlas lidu, hlas Boží?“ Ale že všechna přísloví nejsou duchem pravdy diktována, dosvědčuje tento bohopustý křik úplně jasně. A jaký to byl křik? Byl to triumf lidské zloby! V čem jeví se převrácenost? V hesle: Ne toho, ale Barabáše nám propuť. V čem je správnost a upřímnost? V hesle: Pryč s Barabášem, propuť nám Ježíše!

• Světoznámou jest ona poslední vůle, kterou si onen proslavený c y n i k sestavil, když totiž cítil na sobě, že smrt se blíží. Až budu pohřbíván, nekladte mne, jako jiné smrtelníky dle zvyku na záda, nýbrž zády k nebi, obličejem k zemi. Když byl tázán, z jakého důvodu si něco tak neobyčejného přeje, zněla jeho odpověď: Až do dneška je celý běh světa převrácen, doufám, že se jednou přece obrátí a na něm pořádek nastane, a potom budou ostatní ležeti na tvářích, já ale správně tváří k nebi. Tento žert byl by dosti nezapný, kdyby neměl jakéhos podkladu. Žijeme ve světě, kde vidíme zdánlivě slunce se pohybovati a zemi státi, v zrcadle hladiny vodní vidíme všechny předměty obráceny a nejbližší chatrč zdá se nám tisíckrát větší než město, a přece necháváme se od tohoto zjevu, obrazů převrácených, oklamati a jen ve světě mravním, duševním jsme před klamem jisti. Kdo nám zaručuje tuto jistotu? Nepraví hned Daniel: „Žádostivost převrací srdce člověka?“ Nestěžuje si žalnísta na ty, kteří zákon předepsali očím svým, by k zemi se sklonili? Běda těm, kteří zlé dobrým a dobré zlým nazývají, kteří temnotu a světlo, a světlo za temnotu považují, hořké sladkým a sladké hořkým nazývají, kteří ve vlastních očích moudří jsou a chlubí se rozhledem a prozíravostí.

Nebo zavrhli zákon Hospodina zástupů a řeči Svatého Israelského rouhali se. (Isai 5, 24.) Tak mluví prorok především o poblouzení židů, kteří Pánem Ježíšem pohrdli, a Barabáše si vyvolili. Kdo byl vlastně onen Barabáš? Buřič, lupič, vrah, obáván pro svou ukrutnost, nenáviděn i pohrdán. Kdo jest Pán Ježíš? „Lepší jest moudrost, než nejvzácnější statky, nic, co žádaného jest, nedá se s ní srovnati. Je-li skutečně na světě něco dobrého, jest to jen proto dobré, že věčné Slovo to stvořilo! Je-li něco skutečně krásného a vznešeného, jest to jen proto, že slovo stvořitele to ozdobilo. Jest něco lásky hodného? ale jen potud, pokud Ježíš Kristus sám to si zamiloval. Jest nebe nad vše žádoucí? Ale jen proto, že Pán Ježíš tam ve slávě panuje. Je-li ještě na této zemi jaká radost, jest to jen proto, že Pán Ježíš ji navštívil. Jest na této zemi někdo šťasten? Jen tehdy, miluje-li Pána Ježíše. Jest někdo skutečně vesel? Jen potud, pokud v Ježíši Kristu žije. jako kdysi prorok volal: „Já ale v Pánu radovati se budu, jásatí budu v Bohu, mém Ježíši!“ Je někdo moudrý? Jen jestli od Ježíše Krista se učil; je někdo ctnostný a čistotný? jen myslí-li na Ježíše. Je spravedlivý a mírný? Protože Pána Ježíše poslouchá. Jeho poslouchati jest největší ctí, jeho následovati jediná jistota, jemu důvěřovati plnost spokojenosti, jej milovati odlesk vší čistoty, pro něho bojovati vítězstvím, pro něho trpěti slávou, pro něho

zemřítí spásou a životem. Jest tím snad už dosti řečeno o Pánu Ježíši ? Ó nikoli! Shromážděte všechny poklady země, všechny krále, knížata a mudrce světa, všechny slunce a hvězdy vesmíru, k tomu nesčetný počet andělů, všichni tito spolu sečtení, čím jsou u porovnání k Pánu Ježíši ? „Všichni národové jakoby nebyli, tak jsou před ním, a jako nic a prázdnota jmíni jsou jemu.“ (Isai 40, 17.)

A tohoto nepochopitelného, v němž celá vznešenost božská, sláva a krása všeho stvoření se pojí, v němž celá plnost božství vtělena jest, staví vedle bezbožného lotra Barabáše: „Kterého chcete, abych vám propustil, Barabáše nebo Ježíše ?“ Třeba tu rozvahy a dlouhého rozmýšlení k dobré volbě ? Nikoliv. Celé množství lidu křičelo, jakoby z jednoho hrdla bez uvažování: Pryč s tímto, propust' nám Barabáše! Nevděční, pobloudilí lidé! Tu vyplnila se slova: „Hospodin s nebe shlédł na syny lidské, aby viděl, jestli kdo r o z u m n ý a n e b h l e d a j í c í Boha. „Všichni se odchýlili, spolu neužiteční učinění jsou zkáza a neštěstí na cestách jejich, a cesty pokoje nepoznali, není, kdo by činil dobré, není ani jednoho. (Ž. 13.) Z milionu lidí, kteří tehdy byli v Jerusalemě shromážděni, nebyl ani jediný, jenž by se k Pánu Ježíši byl znal a jej miloval. Byl tedy názor onoho pohanského filosofa tuze přehnaný, který celý svět za převrácený považoval ? Než nastalo zlepšení v dobách pozdějších ? Ovšem ne bez příčiny obžalovali velekněží Ježíše Krista, že svým učením převrací národ. Ovšem to byl jeho úkol, aby převrácené obrátil a ducha pravdy v lidstvu obnovil, aby zlým pohrdati, dobro poznati a hledati se učili.

A právě proto také pravil: Svět mě nenávidí, neb převrácený svět nemůže milovat Pána pravdy, proto napomíná i učedník Ježíše Krista: „Nemilujte světa ani toho, co na světě jest, nebo kdo miluje svět, miluje převrácenost.“

Byla to jen kratičká doba od Konstantina Velikého do století minulých a celý svět musil uznat nadvládu Ježíše Krista, ač se snažil přerozmanitými bludy jeho evangelium vyvrátit, než přece nesměl nikdo bez trestu jeho božské důstojnosti se rouhati. Ale v naší „osvícené“ době hrozí stará převrácenost opět zaujati nadvládu, a to u velké většiny lidí nábožensky lhostejných.

Zkuste předložit křesťanu čtení milovnému dvojí druh knih, a řekněte jemu: „zde v této knize, mladý neb starý křesťane, najdeš evangelickou praktickou moudrost a cesty k bohumilému životu a zde v druhé knize kluzké, oplzlé romány a fantastické děje.“ Kterou z obou si čtenář zvolí ? „P r y č s J e ž í š e m, zvolá, „d e j t e m i B a r a b á š e“ Jako černé mračno vznáší

se nad pokolením lidským daleko rozšířená a zlojinná nevěra s náboženskou lhostejností a z ní plynoucí odpad od Ježíše Krista a záliba pro Barabáše. Můžeme se k tomuto smělému tvrzení odvážiti? Což nejsou ještě dědiny a města plna lidu, který se před jménem Pána Ježíše sklání? Než všimneme-li si nynější doby trochu pozorněji, můžeme leccos vytknout.

Když říše francouzská za vlády Karla VII. od vojska anglického zpustošena byla a celý pochod vojska francouzského byl nešťastný, odebral se jeden z vojevůdců na dvůr královský, by králi o nesnázích vojska, nebezpečí říše a nutnosti skutečných trestů zprávu podal. Přišel do dvorního tábora našel tam družinu královu při tanci a různých hrách a když hodně pozdě byl ku králi připuštěn, vzal ho týž za ruku, vedl ho svými komnatami, dvory, skladištěm a ukázal mu všechny přípravy k budoucím zápasům a byl nevyčerpatelným ve vysvětlování těchto skvostných věcí. Vojevůdce ku všemu tomu mlčel, až král udiven se tázal: „Proč nic neříkáte, co se vám zdá o tomto zařízení?“

Tu potřásl vojevůdce hlavou a pravil bez bázně: „Myslím, pane, že s těžší by byl na světě král, který ztrátu své říše by tak málo želil, jako vy.“ Král touto řečí nanejvýš překvapen, dal si hned podat zprávu o stavu věcí a snažil se blížícímu se nebezpečí vyhnouti.

Pozorujeme-li většinu křesťanů, jak oni jsouce poskvrnění hříchy smrtelnými, bezstarostně a všemožně se baví a uprostřed tak strašného nebezpečí věčné smrti docela klidně za obchodem a po zábavách se honí a žertují a tu může každý, jako onen vojevůdce hlavou potřásti a říci: O křesťane, neseš ztrátu své říše, říše milosti a slávy s velikou veselostí. Ještě se sice hlásíš ku křesťanství, k pravdě, ale máš prazvláštní moudrost, která převráceností se nazvati může; okamžitá rozkoš je ti milejší než věčná blaženost, čest lidská je ti milejší než čest Boží, plná tabule je ti milejší než chléb nebeský, tvé „já“ je ti milejší než tvůj Vykupitel a to vše jasně dokazuješ, kdykoliv se těžkého hříchu dopouštíš. Co jest vlastně těžký hřích, ať již druhu jakéhokoliv? Jest to odvrácení se od Boha k tvorě, od moudrosti k bláznovství, od všemohoucnosti k bídě, od jsoucnosti k nicotě, od chleba ku hladu, od pramene k žízni, od dobra ke zlu, od Ježíše k Barabášovi!

Kdo jest onen Barabáš? Lupič a vrah, který nic nedá, ani dáti nemůže, nýbrž všecko loupí i život. Kdo od lásky Božské se odvrací, upadá do rukou Barabášových.

Svět se vším svým bohatstvím, ani příroda s veškerou svou krásou, ani naše prázdné „já“ nás neuspokojují, neoblažují nás, nýbrž odměňují každého bezútěchou, kdo v nich pokoje hledá.

Běž, smrtelný človče, k pokladům země, postav se do prostranné síně, z níž z celého světa shromážděno to, co skvostným se zove, všechny poklady, jež tam oko tvé uzří, jsou tvoje, náleží tobě a ty náležíš jim, jsou tvým vlastnictvím a ty jejich vlastníkem, uvažuj o nich a uvažuj o nich znova — jsi nyní blažen ? A všechny poklady světa ti odpoví: „ My jsme jen prostředky k všemožnému dobru, ale také zbraně v ruce Barabášových, i když ty náš jsi, my přece tvoji nejsme, my u tebe nezůstaneme, my tě neupokojíme, my nejsme blaženost sama, my také nejsme cílem blaženosti, hledej dále!“

Běž, poutníče, a uchvať slávu a souhlas světa, čest a hodnosti, kochej se dnem i nocí v té oslavě, již ti lidé s přetvářkou věnují, ano sama sebe zbožňuj, žasni nad svou moudrostí a velikostí, jsi nyní šťasten a blažen ?

Všechny tyto světelkující bludičky budou se kolem tebe kmítat a řeknou: „ My nejsme blaženost, neboť tato je věčná a nezměnitelná, my ale nestálé a měnivé a svůdné, hledáš-li pravé blaženosti, hledej ji dále!“

A tak se hledající připlíží k pokrmům a nápojům a nízkým oltářům tak zv. požitkářství, než všechny lukulské hostiny odpovídají: „ Království Boží není ani v jídle ani pití, jestli hledáš blaženosti, u nás jí nenajdeš, neboť tato jest dobro, již jediný člověk pochopiti může, my ale patříme také zvířatům, nehledej tam, kde i veprík hledá svým rypáčkem! Hledáš-li dobro pravé, hledej ho jinde.“

A tak tedy vyjde člověk hledající blaženost z kuchyní a jídel ven a hledá své štěstí a spokojenost ve hrách, zábavách, cestování, v romantických rozhledech, v báječných krajinách, v koncertech a tanci, v nádheře a eleganci, v pohodlí a spánku, žertu a vtipu, v rozmluvách a společnostech, a v tom co nejvyššího a nejnižšího jest, v klamně lásce a otravných radovánkách. Ale všechno toto na konec vyznává a nezapírá: J e n v B o h u s a m é m j e p r a v á b l a ž e n o s t, v nás nic, než nepokoj a prázdnota, úzkost a nepořádek, ošklivost a trpkost, zaslepenost, zatemnělost ducha a lítost nezměrná.

Strážný, co z noci, jak daleko jest o strážný v noci ? Řekl strážný: „ Přichází jitro a ještě je noc, ptáte-li se, ptejte se, navraťte se, přijďte! (Isai 21, 11.)

O hlídači lidstva, Tys světlo tohoto světa, tys nechal zasvitnout novému dni na zemi, ale v srdcích lidstva je noc. Kdy ranní červánky jim vzejdou, kdy pravou blaženost naleznou ? Hledáte-li skutečně, hledejte upřímně, hledejte vytrvale, odvráťte se od

převrácenosti, pojdte, opusťte Barabáše, hledejte Ježíše, uchyl se od zlého a číň dobré, hledej pokoje a stíhej jej. (Ž. 33, 15.)

V osudném roce 1453, kdy trestající ruka božská zasáhla Cařihrad, a toto nádherné sídlo císařů východořímských zbraněmi mohamedánskými vybojováno bylo, padla lupičům do očí panna neobyčejné krásy jménem I r e n e, kteří ji veliteli svému přivedli. Ten pak sotva že bitvu vyhrál, oslněn krásou Řekyně. uzavřel se do svých komnat a všechny záležitosti svým zástupcům odevzdal. Tři roky už dávno uplynuly, co tyran v rozmařilosti i zahálce prožil a tu začali janičáři reptat nad zženštilostí svého vůdce, až konečně vezír Mustafa odvážil se jemu nebezpečí se blížící vylíčit, na veliké činy předků ho upomenout a připomenout hanebnou ztrátu slávy. Tyran na to odvětil: „Velmi hanebně jsi se mnou mluvil a jen tvá mi známá věrnost ti zachránila život a ostatně tobě i všem ostatním brzy dokážu, že sebe ovládati umím. A hned dal všechny své úředníky a vojevůdce pozvat k hostině a když byli všichni shromážděni, vstoupil do sálu a po jeho boku Řekyně Irena tak nádherně ustrojena, že krásou oslňovala. Uchopiv levou rukou její pravici, rozhlédl se uprostřed sálu kolkolem a pravil: „Obviňujete mě, že mne vašeň upoutala. posuďte tuto neobyčejnou krásu a haňte mě i dále.“ Tím byli pozvaní nadmíru překvapeni a jeden druhého počal ve chvalorečích předstihovat. „Mlčte,“ volal barbar, „dokážu vám, že nic na světě mě nezajímá, ani nepoutá a že nic jiného, vyjma smrt, slávu meče mého zadržeti nemůže.“ A sotva že tato slova pronesl, uchopil nešťastnici za její krásný vlas a pravicí vytáhnuv meč, hlavu jí uťal. Bledí jak smrt stáli satrapové kolem a beze slova, tyran pak hned zase svého vlivu využil a k novým válkám se chystal.

K čemu tato barbarská událost ? Abychom poznali, co s Irenou se státi má. Irene slula ona Řekyně, což v češtině znamená: pokoj, mír. Skoro každý hříšník ctí někde nějakou Irenu, neb hledá falešný klid, ať jest to v tom neb onom zdánlivém dobru, pravý a věčný pokoj však neuděluje nikdo jiný než Kristus sám. Pryč s Irenou, pryč s Barabášem!

Hledá-li křesťan pokoj s Bohem, jehož svět dáti nemůže, musí se křesťanskému boji věnovat s plným zápalem, neb bez boje není vítězství a bez vítězství není pokoje; jak ale dojde k cíli, když násilím se neodtrhne, když meč namíří proti oné vášni, která ho nejvíce opanovala ? Hledáme pokoje, hledáme klidu. Klid bez pokoje má občas hříšník ve spánku klamných požitků. Klid, poněvadž svědomí jeho dříme, pokoje nemá, poněvadž žije v nepřátelství proti Bohu. Pokoj bez klidu má spravedlivý křesťan;

pokoj, poněvadž s Bohem je smířen a jeho vůli se podřizuje, ale ne klid, poněvadž musí bojovat a bdíti. Klidu a pokoje dosáhne teprve tam, kde radost věčná údělem. Ani pokoje ani klidu není v těch místech smutných, kde není pořádku, kde věčná hrůza přebývá. A v čem skutečně pozůstává veškera činnost křesťana? **V a r u j t e s e z l é h o, č i ň t e d o b r é, h l e d e j t e p o k o j e a n á s l e d u j t e h o.** Může nám svět dáti více radosti než Ježíš Kristus? Jest onen pokoj, který Ježíš Kristus dává méně cennější, než klamný pokoj světa? Kdo pohrdá cestou ctnosti, ku které život křesťanský vede, kdo nechce rozjímat o pravdách věčných jen proto, že to smutný, bolný a odporný způsob života, neznamená to rovněž tolik, jako dokazovat, že Barabášovi patří přednost?

„Bez přítele,“ praví Tomáš Kemp., „není možno ti žít, a není-li Ježíš tvým přítelem přede všemi jinými, budeš vždy jen smuten a bez útěchy.

Ze všech, které miluješ, budiž Ježíš sám tvá zvláštní a nejvroucnější láska.

XI.

„Ejhle člověk!“ (Slova Pilátova; Jan 19, 5.)

V čase zrození jsouce a v čase a s časem pomíjejíce, nemáme z tohoto času nic ve své moci, ani z minulosti, ani z budoucnosti, nýbrž právě jen ten nekonečně krátký okamžik, který zoveme přítomností. Proto jenom to, co jest přítomno, může naši pozornost vzbuditi a může nás bavit to, co nás oslovuje, nebo před zraky naše buď ve skutečnost, nebo obrazu předvedeno bývá. A jako v mluvě obyčejné často se užívá výrazu: ejhle tu, ejhle tam, musíme též výraz také nalézt v knihách prorockých, poněvadž oni předpovídali věci, které se zrakům jejich už jako přítomné jevíly. „Ejhle, Pán Bůh v síle přijde a ejhle, mzda jeho s ním“ (Isai 40.). „Ejhle, s oblaky nebeskými přicházel jako syn člověka“ (Jan 7.). „Ejhle, na horách nohy zvěstujícího a oznamujícího pokoj“ (Nah. 1.). „Ejhle, panna počne a porodí syna“ (Is. 7.). — Podobným způsobem mluví o předmětech, které podiv budí, neb na něž se s jistotou odvolávají: „Ejhle, veliký jest Bůh převyšující naše umění“ (Job 36.). „Ejhle, jak dobré jest to a jak utěšené, když přebývají bratří v jednotě“ (Ž. 132.). „Ejhle, v nebi jest můj věrný svědek“ Tak také mluvil Pán Ježíš vida Nathanaele: „Ejhle, pravý Israelita, v němžto lsti není!“ Aby pozornost lidu vzbudil, též ku soucitu a smilování pohnul, použil Pilát také tohoto slova a skutečně nikdy nebylo slovo vysloveno, které by obsírněji, zřejměji a mocněji bylo působilo, jako toto slovo, jehož užil Pilát, nejsa si vědom celého rozsahu, když pravil: „Ejhle člověk! Ejhle, váš král!“ Ecce homo, ejhle člověk, vizte, jak je zbičován, člověku nepodoben, smrti blízek — ejhle člověk, který lidstvo vykoupil, ejhle vykupitel, ejhle v těch slovech souhrn celého učení víry, všech příkázání života.

Na náměstí Jerusalemském plno lidu, který hlučel jako rozbouřené moře a mezi ním, jako obludy mořské sem a tam pobíhali fariseové a knízáta lidu, aby ho ponoukali k většímu vzteku a oči celého zástupu byly upřeny na palác Pilátův, neboť v něm

byl předmět jejich šíleného vzteku. Vědí sice zcela dobře, že suroví vojáci ho nelítostně bičují, než Pilát se přepočítal i s tímto nelidským trestem; nebylo dosti na takové pomstě, chtějí jeho smrt. A tu konečně vyšel Pilát na vyvýšené místo a promluvil k nim: „Ejhle, vedu vám ho ven, abyste viděli, že žádné viny na něm nenalézám.“ A Ježíš vyšel ven s trnovou korunou na hlavě, s třtinou v ruce, s nachovým pláštěm na bedrách, ale také vlastní krví zbrocen a Pilát ukazuje ho lidu pravil: „Ejhle člověk, ejhle, váš král.“ Vizte, jak je rozbit, zmrskán, zda v něm ještě člověka poznáváte? Zda se ještě před ním bojíte, že by se vaší říše zmocnil? Jest zločincem? Vizte, už je dostatečně potrestán. Jest králem? Už jest korunován. Vizte jeho korunu, jeho nach, jeho žezlo, čeho více žádáte? Jste-li lidmi, bije-li lidské srdce v prsou vašich, smilujte se nad ním: ejhle člověk.

A jak podivně už prorok na tuto řeč odpověděl: „Viděli jsme ho a nebylo na něm ani podoby ani krásy, viděli jsme ho pohrdaného a nejposlednějšího z mužů, muže bolesti, obličej jeho skrytý a potupený, pročez jsme ho sobě ani nevážili. On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše, kázeň pokoje našeho leží na něm a zsinlostí jeho uzdraveni jsme.“ (Isai 53.) Ale právě proto volá svatý věstec v radostném nadšení: „Ejhle Bůh, spasitel můj, doufanlivě činiti budu a nebudu se báti neb učiněn jest mi k spasení.“ (Is. 12,2.) „Hle, tento jest Bůh náš, očekávali jsme ho a vysvobodil nás svrže smrt na věky.“ (Is. 25.) „Aj, muž,“ volá Zachariáš, „Východ jméno jeho.“ „Plesej velice, dcero Sionská, aj král tvůj přijde tobě spravedlivý. (Zach. 9, 9.)

Tak znějí hlasy proroků přicházejícího a budoucího předpovídajících, až konečně největší prorok ho vidí a volá: „Ejhle, beránek Boží, který snímá hříchy světa.“ Za oné doby, kdy sv. Jan tato slova pronesl, chodil Pán Ježíš v podivné kráse a důstojnosti, tu teprve kdy Beránek k zabítí veden byl, se splnila. „Ejhle, Beránek Boží,“ zvolal Jan, „ejhle člověk,“ volá Pilát. Oba výroky značí jedno a totéž tajemství a jaké strašné tajemství! Bůh-člověk snižuje se k smrti a nechá se od lidí tupit.

Než to bylo už v tajných stínech naznačeno v žalmech. „Člověk přistoupí k srdci hlubokému a Bůh bude vyvýšen.“ (Ž. 63.) To jest — jak Augustin tato slova vysvětluje — člověk Ježíš vydal se na smrt, obětí touto a jeho z mrtvýchvstáním bylo božství jeho oslaveno. Vešel do hlubin srdce, totiž do nezměrné nenávisti svých nepřátel a nechal se od nich považovat za pouhého člověka. Neb jinak nebyl by mohl býti zjevným, býti bičován a ukřižován, kdyby nebyl na se vzal lidskou přirozenost. Jako člo-

— —

věk tedy podstoupil tato utrpení, která by se ho nebyla dotkla, kdyby nebyl býval člověkem. A kdyby nebyl se stal člověkem, nebyl by člověk vykoupen. Vešel do hlubin srdce, totiž také svého vlastního, do tajemství svého božského srdce, vydal se v moc lidem jako člověk, v nitru skrývá své božství; skryl mlčky přirozenost božskou, kterou Otcí jest roven a přijal na sebe podobu služebníka, v které jest nejpatrnější než Otec. V této podobě zbičovaného služebníka ukázal ho Pilát lidu a pravil: „Ejhle, člověk!“ Této podobě služebníka divil se stařec Simeon a zvolal: „Aj, postaven jest tento za znamení, jemuž odpíráno bude.“ (Luk. 2, 34.)

„Ejhle, člověk,“ posmíval se lucifer, který nemohl kameny v chléb proměnit. „Ejhle, člověk“, volali židé, j ným pomáhal a sobě nemůže pomoci. „Ejhle, člověk“, volali pohané, Řekové, Římané a jiní, jak může tento býti Bohem, kterého lidé zbičovali a ukřížovali? „Ejhle člověk“, volají židé a pohané, neb židům jest pohoršením a pohanům bláznovstvím. A jak mnoho moderních pohanů opakuje po nich takový úsudek!

Ale jest ještě jiné „Ecce“, které platí našim moderním pohanům: E j h l e, n e v ě r e c ! jeho duše je mrtva, neboť spravedlivý žije z víry. „A jako víno pijícího oklamává, tak bude muž pyšný a nebude okrášlen.“ (Hab. 2.) Jako totiž víno pijáka přivádí do stavu opojení a všechny věci mu změněny ukazuje, takže sebe za velikého, ostatní věci za nepatrné považuje, tak bude i člověk, vlastní pýchou zpitý, oklamán, an skutečně velikými věcmi pohrdá a proto víry neschopným se činí a nedosáhne oné blaženosti, která z křesťanské pokory vykvétá.

„Ejhle, člověk, ejhle velikán!“ mluvil nebo myslel si onen vznešený muž z Gazy sám o sobě, ve své domnělé pýše nemohl pochopit, co jest pokora a v čem její přednost záleží. Když totiž jedenkrát sv. D o r o t h e u s (jak to sám vypráví) v přítomnosti několika šlechticů z města Gázy v Palestině, o ctnosti pokory mluvil a tvrdil: čím kdo blíže k poznání Boha dospěl a čím věrněji mu slouží, tím zřejměji se poznává, že jest hříšníkem a tím jasněji pocituje svou nicotnost, tu byl jeden z posluchačů nad tím udiven a zvolal: Jak je to možno? Čím více člověk k Bohu lne, čím více ctnostmi se honosí, tím větším je; ty ale pravíš: čím větším, tím je pokornější, a čím šlechetnějším, tím bídňější a to si zřejmě odporuje! Tu pravil k němu Dorotheus: „Jakou hodnost máš v tvém rodném městě Gaze?“ Týž odpověděl: „Místo nejvýznamnější, neb není, kdo by mne vynikal.“ „Dobře,“ pravil Dorotheus, „kdybys přišel do hlavního města Palestiny, Caesarey, kde praetor sídlí, jaké tam budeš těšit se vážnosti?“ „Daleko ne takové, jako v Gaze, než přes to všechno mám tam

přístup do nejpřednějších domů.“ „Což pak kdybys přišel do hlavního města Asie — Antiochie, kde prokonsul má své sídlo, kde každý občan tě nádherou a bohatstvím předčí?“ „Tam ovšem by se na mě dívali jako na šlechtice z venkova neb jako na nějakého rolníka.“ „A kdybys konečně octl se v hlavním městě císařství, v Cařihradě, kde všechny domy jsou paláce, všichni měšťané ve vážnosti a moci?“ „Tak bych už se ovšem ztratil.“ „A kdybys vešel do residence císařské, kde nádhera téměř oslňuje?“ „Tam bych si připadal — pravil — jako žebrák.“ „Pozoruješ tedy jasně,“ pravil Dorotheus, „čím vzdálenějším od města hlavního, tím se zdáš sobě větším, čím bližší, tím menší.“

Čím vzdálenější je člověk od milosti a poznání Boha, tím větším si připadá ve vlastních očích, čím blíže k Bohu došel, tím jasněji poznává svou bídu a nicotu, a tak se to má s lidmi svatými.

„Nyní tvé oko mě vidí,“ volá Job, „proto sám sebe tresci a činím pokání v prachu a popeli.“

Přejdeme nyní ku královské Panně, s níž žádná z bytostí stvořených nemůže se rovnat a která takové podivuhodné hodnoty dosáhla, že stala se matkou Syna Božího a tažme se, co ta o sobě praví: „Ejhle, děvka Páně.“ A nyní obraťme zraky na nejsvětějšího a nejvyššího, kterého porodila: Kdo byl Bohu bližší než člověk Ježíš? který jsa od věčnosti Bohem, v čase stal se člověkem, vzav na sebe přirozenost lidskou? Jak byl pokorným a poslušným! „Mistře dobrý,“ byl jednou osloven, hned ale, poněvadž mu jen jako člověku tato chvála vzdána byla, odpověděl: „Co mě nazýváte dobrým? Nikdo není dobrým, jedině toliko Bůh.“ A poněvadž na svět přišel, by svou modlitbou a obětí uraženou Spravedlnost božskou usmířil, stal se poslušným až k smrti kříže; kdo může pochopit hlubokost jeho pokory?

„Ejhle, člověk!“ pravil Pilát, on ale sám o sobě praví: „Červ jsem a ne člověk, pohanění lidí a povrhel obce.“ (Ž. 21,7.) Hleď, človče, abych za tvou pýchu pykal, stal jsem se člověkem, ano červem, který v prachu rozšlapán bývá.

„Nač tedy pyšně vykračuješ,“ volá Augustin, „když k vůli tobě Syn Boží se pokořil? Š nebe sestoupil, by kořen všeho zla odstranil, totiž pýchu. Snad se stydíš pokorného člověka následovat? Nuže, následuj aspoň pokorného Boha. Stal se člověkem, byl pokorným, poznej tedy, človče, že jsi člověkem, v tom celá pokora, abys sebe sama poznal.“

Jest to zcela jasné, než Bohu budiž žalováno, daleko větší přání máme, by druzí nás poznali (či spíše nepoznali), než my sami sebe. V tomto smyslu slyší mnozí rádi slovo: „Ejhle, člověk!“

Když *Demosthenes*, slavný řečník athénský, šel ulicí a někde nějaká dělnice svou družku upozornila: „Podívej se, toť *Demosthenes*!“ stačilo mu to, jak sám se přiznává, k největší radosti. Když často člověk zpupný chlubí se svými hanebnými skutky, co chce tím jiného docílit, než obdiv a slova: Ejhle, člověk, jenž nemá ostychu a ohledu! ?

Než jest tu ještě jedno „*Ecce homo*“, jež stojí v úplné protivě k těmto. Ejhle, „pouhá marnost každého člověka živy.“ (Ž. 38.) „Ejhle, vy jste z ničeho, a dílo vaše z toho, což není,“ (Isai 41, 24.) „Ejhle, jako hlína v ruce hrnčíře, tak vy v ruce mé, dome Israelský.“ (Jerem. 18, 6.) „Ejhle, všichni jsou nespravedliví, a marná jsou díla jejich, vítr a prázdnota jsou podobizny jejich.“ (Is. 41.) a to vzhledem na naši zkaženou přirozenost už od mladosti, „neb ejhle, v nepravostech počat jsem a v hříších počala mě matka má. (Ž. 50.) A poněvadž toto zlo v samých počátcích života našeho klíčí, není ovocem jeho smrt? A smrt, která veškeru naši nádheru lidskou ničí a v předmět oškřivosti obrací, zdaž není výbornou učitelkou pokory? „Před branami města jsou hroby,“ praví sv. Jan Chrysostomus, „a všude poblíž lidských příbytků jsou hroby, všude před našima očima škola pokory.“ Na malém trávníku je dosti místa pro boháče i chudáka. To seznal císař Filip při té příležitosti, která ho jen z daleka na hrob upamatovala. Když totiž při jízdě koňmo na závodišti spadl, povstav rozjímal o důlku v písku, v němž ležel a pravil: „Ejhle, jaká hromádka písku má dosti místa pro vládce světa!“ Podobnou úvahou zabýval se také Archidamos král spartský. Když ho Filip Macedonský byl porazil a vítězstvím oním se chlubil, poslal mu Archidamos psaní, kratičkého jen obsahu: „Změř svůj stín, zda od onoho vítězství se zvětšil?“

Jestli toto všechno na smrtelné tělo se vztahuje, jest to: „*ecce homo*“ zároveň hlasem, jenž k nám zaznívá z hlubin hrobu, jaké totiž místo duši po smrti určeno bylo a po vzkříšení duši i tělu společně? Jaký bude nářek toho, na němž se vyplní ono strašné: ejhle, člověk, jak v žalmu 52. to řečeno: „Ejhle, člověk, který nekladl Boha za spomocníka svého.“ (Versus 9.)

Nestojí více po pravici Pilátově Pán Ježíš, nýbrž v nebeské slávě po pravici Otce. „Ejhle, Beránek Boží,“ volal sv. Jan Křitel, „ejhle, Beránek“, volá Jan Evang., „stojí na hoře Sionu obklopen zástupem svých svatých.“ (Apoc 14.) „Ejhle, soudce stojí přede dveřmi,“ volá Apoštol (Jak. 5.) „Ejhle, — praví sám — stojím přede dveřmi a klepu“ a to se děje, pokud náš pozemský život trvá. „Ejhle, přicházím jako zloděj v noci — ejhle, přijdu brzy“ a to značí hodinu smrti a den soudný. „Ejhle, ženich přichází,

vyjděte mu vstříc.“ „Ejhle, přichází v oblacích nebeských a oči všech ho uzří, i ti, kteří ho probodli; a budou kvílit nad sebou pro něho všechna pokolení země.“ (Zj. 1.) „Kam se má pak,“ praví sv. Augustin, „obrátit hříšník, když uslyší hlas svého Vykupitele a soudce?“ Ejhle, člověk, kterého jsi ukřižoval, ejhle, rány, které jsi mu zasadil, pohled na bok, který jsi probodl, tebou a pro tebe byl otevřen a přece vejít jsi nechtěl. Jak do jeho ran vcházíme? Jak vycházíme ženichu vstříc? Jak zabezpečujeme se před jeho trestající spravedlností? Jak staneme se pevnými v jeho lásce? Jedině pokorou, a nic nevzmůžeme bez pokory a všechno pokorou. E j h l e č l o v ě k, který při vši své pýše podobá se listu, s nímž podzimní vítr si pohrává. Ejhle, člověk, který u velké pokoře se nám pod způsobou chleba podává. O Ježíši, pokorný, nedopusť, by nás pýcha ovládala!

XII.

„Odkud jsi Ty?“ (Otázka Pilátova; Jan 19, 9.)

Žil-li kdy jaký smrtelník, který nahromadil největší a nejdůležitější otázky, které na časný a věčný život člověka se vztahují, a měl-li zároveň kdo příležitost o těchto velmi důležitých otázkách od věčné Pravdy samé býti poučen — byl to Pilát, římský praetor. Dle obyčejného soudního řádu bývá zvykem, že otázka: „Odkud jsi“ je mezi prvními; Pilát si ji však nechal na konec: „Cos učinil?“ „Jsi králem židovským?“ „Co jest pravda?“ tak zněly posud jeho otázky. Sotva však uslyšel od svědků lidu, že se Synem Božím učinil, projela ho nová bázeň a on obrátiv se k bičovanému, trním korunovanému a posmívanému — a ač chvíli před tím zvolal: „Ejhle, člověk!“ — teď teprve vážně se ho ptal: „Odkud jsi Ty?“ Jsi pozemšťan či nebešťan? Jsi jeden z těch bohů, o nichž naše báje nám vyprávějí, že leckdy zemi navštěvují? Sestoupil jsi s Olympu jako polobůh z rodu Jupiterova? Takové domněnky byly u pohanů na denním pořádku.

Poněvadž však na svou dřívější otázku: „Co jest pravda?“ odpovědi nevyčkal, musil tentokrát marně na odpověď čekat, nebyl jí schopen, ani hoden. Zdaž neobsahuje otázka tato: „Odkud jsi Ty,“ všechna podstatná tajemství víry? Odkud jsi, Kriste? S nebe i země! S nebe od svého věčného Otce, ze země do své panenské matky! Odkud jsi, křesťane? Ze země od svého pozemského otce a pozemské matky, z nebe skrz Ježíše Krista a Marii Pannu.

Když mladý Tobiáš vyšel, aby si hledal původce na cestu do Medie, a anděl Rafael, v postavě nad míru krásného mládence jemu k cestě té se nabídl, tázal se ho onen: „Odkud jsi ty?“ Odkud tě máme? Podobně tázal se ho i otec T o b i á š: „Z kte-

rého domu jsi ty ? Z kterého kmene ?“ A Rafael odpověděl: Hledáš rodinu průvodce nebo průvodce samého, který s tvým synem putovat má ? Ale bych ti nesnáze nepůsobil: Jsem Ananiáš, syn velikého Azariáše.“ Na to odpověděl Tobiáš: „Z velikého rodu jsi ty, než už nehñěvej se, že jsem tvůj původ vědět chtěl.“ Co bylo příčinou, že Rafael váhal svůj rod či svůj původ udati ? Předně proto, že se za průvodce či služebníka nabídl a dále, že jako pouhý duch z žádné rodiny po způsobu lidském nebyl zrozen, nýbrž určitě jen svého stvořitele, velikého Azariáše (t. j. v doslovném významu: pána pomocné všemohoucnosti) za svého otce poznával.

Když však onen divotvůrce na svět přišel, který králem andělů, pravým a jednorozeným Synem velikého Azariáše, ba pravým Ananiášem (t. j. Pánem milostí) jest, a když on s největší pokorou spásu všemu lidstvu přinášeje se nabídl za průvodce a vůdce do vlasti věčné, tu nechtěl ani své jméno, ani svého původu zamlčeti, nýbrž hlavně na tom mu nejvíce záleželo, by lidé jak o prvním, tak o druhém vědomost měli. Neřekl tedy jako Rafael: „nač se ptáš po průvodu průvodce,“ neb se předně za žádného nájemníka nenabídl: Jím a jeho všemohoucností byli lidé stvořeni a ty chtěl spasit. „Já jsem pastýř dobrý,“ praví sám, „a znám své ovce“, nejsem nájemník, „jemuž nejsou ovce vlastní“. Za druhé nebyl jen pouhý duch, neb ač v ě č n ý B ů h, přece měl l i d s k ý p ů v o d, lidský počátek.

Neboť to právě je tajemstvím našeho vykoupení, které ani skrze anděla, ani skrze spojení božského Slova s přirozeností anděla, nýbrž spojením božského Slova s přirozeností lidskou uskutečněno bylo. Nikdy, praví sv. Pavel, nevzav na sebe Bůh přirozenost anděla, nýbrž přirozenost lidskou, z pokolení Abraháмова, a jako Bernard dodává, nečteme: „Slovo stalo se andělem“, nýbrž Slovo tělem učiněno jest a sice z potomstva Abraháмова a Davidova dle zaslíbení.“ Jak tedy nekonečně rozsáhlá je odpověď na otázku: Odkud jsi Ty ? Odpověď zní: „S nebe, i ze země. „Rorate coeli desuper et nubes pluant iustum“, volá prorok, naznačuje jeho původ s nebe; ze země, neb tak ukončuje svou veštbu: „Aperiatur terra et germinet Salvatore!“

S nebe i ze země, totiž z pokolení Davidova podle lidské přirozenosti, z vysokosti božské velebnosti podle božské přirozenosti. Proto jmenuje ho prorok: „počátkem z výsosti“, proto učí o něm Jan Kř. „kdo s hůry přichází, jest nade všecky,“ kdo s nebe přichází, jest nade všecko, proto pravil také Pán Ježíš sám k fari-seům: „Vy jste z dola a já jsem s hůry, vy jste z tohoto světa, já nejsem z tohoto světa, já vím, odkud přicházím a kam jdu a vy to nevíte.“

Co fariseové nevěděli, víme my ve světle víry, totiž ono veliké tajemství, o němž mluví sv. Bernard slovy: slovo, duše, tělo, tyto tři jedno jsou a toto jedno jsou tři.

Kristus dle svého věčného zplození jest Synem Otce bez matky, dle svého pozemského rodu synem matky bez pozemského otce a tedy matky neporušené, panenské.

Tak toho žádala, jak sv. Tomáš Aqu. obšírně poukazuje, důstojnost Otce, důstojnost Syna, důstojnost přirozenosti lidské a konečně sám účel jeho vtělení, neb proto „Slovo tělem učiněno jest“, aby všichni, kdo ho poslouchají a následují, nabyli důstojnosti dítek Božích, kteří ne z masa, ani z přirozenosti, nýbrž z ducha a z Boha zrozeni jsou.

„Viz,“ praví Bernard, „ona věčná moudrost, která až do té doby skryta byla, jeví se ti v těle, ze své skrytosti vychází a dává se smyslům poznávat, v těle se ti hlásá, střež se tedy nečistoty těla, neb u brány rozmařilosti stojí smrt.“

„Z čistoty nebeské panny Slovo tělem učiněno jest, aby,“ (jak praví Augustin) „nás z nečistoty hříchu zachránilo,“ Slovo tělem učiněné zemřelo, aby odpykalo za tělesné hříchy nečistoty a jen lidé nečistí a smyslní to jsou, kteří mu smrt uchystali. „Pojďtež tedy a požívejme dobrých věcí, kteréž tu jsou, korunujme se růžemi, prve nežli svadnou, nižádná nebuď louka, kteréž by nepřešla bujnost naše,“ A jak končí tuto svou řeč? s narážkou zlostnou proti Kristu: „odsudme ho k nejohavnější smrti“ (Moud. 2.)

„Kdo by se domníval,“ praví Augustin, „že z oněch růží vyrostou trny nejostřejší, by zranily hlavu Kristovu?“ Kdo by z tak sladkých pohárů rozkoše, očekával nejtrpší bolesti? Kdo by tušil, že na tak pestrých loukách roste dřevo kříže? Nejblíže spřízněny jsou chlípnost a ukrutnost; jako úhlavní nepřítel jedná chlípník sám proti sobě, proti bližnímu a kdyby mohl, i proti Bohu.

Tělo vzpírá se proti duši a všichni tělesně smýšlející lidé jsou nepřáteli Pána Ježíše a Marie Panny.

O d k u d j s i T y ? volají k oběma posměšně, neb nemohou si žádného syna panny a žádnou neposkvrněnou panenskou matku představit. Než ukrutnější než oni sami, jest jejich zlá náruživost, neb o ní praví Job, že jest to oheň zžirající, až do zahynutí a všechny plody vykořeňující.“ (Job. 31, 12.)

V jedné staré knize, která má titul: „Č e r v s v ě d o m í“ a již sepsal Zehntner, vykládá se o jakémsi knížeti, který sobě a svým hostům prazvláštní zábavu připravil. V příkopu u jeho zámku měl doupe medvěd, který byl velmi krotkým. Tomuto nerozumnému tvorů dal předložit mísu vařícího medu. Byl to věru žert dle zvyků doby tehdejší dosti sprostý. Neboť kolikrát

onen huňáč si na tomto svém pamlsku pochutnati pokusil, spálil si pokaždé jazyk i chřtán a vzdor těmto bolestem nechtěl a nemohl se mírnit, a vylízal za stálého bručení a bolestného vytí se zlostným jako směšným vztekem celou vařící tekutinu.

A jako tenkrát tak mohou i nyní mnozí podobnému divadlu přihlížet a se smát, netušíce, jak smutná tu spojitost mezi životem jejich a onou podívanou. Neboť právě takovou podívanou skýtá každý andělům a jejich panenské Královně a zároveň všem duchům pekelným, kdo vyprázdňuje číši rozkoší smyslných, sladkou sice, ale jedem pekelným u vrchovaté míře naplněnou, a každý, kdo jen jednou okusil, nikdy od toho neupustí, ač svou sílu, svůj rozum, svou čest, své štěstí, svou víru, duševní i věčný život pekelnému ohni obětuje a takovým způsobem mezi divokým požitkem a bolestným nářkem, mezi klamnou láskou a odporným hněvem, mezi rozmařilostí a zoufalstvím své bídné dny tráví.

Toť onen medový nápoj polapené bestie, sladkost plná vášně a bolu, radostná bída tohoto světa, nadpozemské peklo, toť onen blud, pro nějž Pavel pohany kárá, že v temnotách srdce svého byli plni zoufalství (neměli naděje na žádný lepší život) a proto oddali se smyslnostem a všem nečistým skutkům. (Eff. 4.) Zvířecím choutkám hověli pohané, poněvadž pranic nedbali na vnitřní zákon; může tu křesťan míti výmluvy?

K ř e s ť a n e, o d k u d j s i ? Nejsi z Boha zrozen ? znovu-zrozen z ducha sv. ? Veliká jest skutečně důstojnost křesťana a vznešený jeho původ, neb i když pochází z pozemského otce a pozemské matky, má přece Otce v nebesích, jenž všemohoucí a věčný jest, a který skutečně jest Otcem naším, poněvadž jeho jednorozený Syn jest naším bratrem, poněvadž jako syn pozemské matky naši přirozenost na se vzal, poněvadž ona našeho nebeského bratra porodila.

„Nechť požehnán jest,“ praví Bonaventura, „ten, skrze něhož Maria naší matkou se stala, nechť požehnána tato matka, skrze niž Syn Boží stal se naším bratrem.“ Proto právě čistota jemu vlastní jest přední ctností každého křesťana a podmínkou budoucí věčné slávy, a to zase z těch důvodů, v nichž, jak právě řečeno, spočívá tajemství čistoty Bohorodičky, totiž pro důstojnost nebeského Otce, pro důstojnost Syna, pro důstojnost jeho lidské přirozenosti a konečně pro účel jeho vtělení, neb pro co jiného stal se Bůh člověkem, než aby člověk byl povznesen a stal se Bohu podobným. (Dii estis vos.) Ale kde možno nalézti čistotu mravů a srdce ? A kdo ji našel, zachová si ji, když o ni pečovat nebude ?

Jeden ze starých otců, kteří A n a c h o r e t i se jmenují, uviděl mladíka čistých mravů, který dosud byl rozumně žil, an

vešel do rozkřičeného domu. Pln bolesti čekal onen stařec přede dveřmi, až se mu naskytla příležitost s oním jinochem promluvit, a sotva že vyšel, uchopiv ho za ruku, vedl ho na místo osamělé a řekl k němu: „Milý bratře, zapomněl's, že jsi jinochem, že se připravuješ na blaženost věčnou? Je ti neznámo, že nepřítel nám všude nástrahy činí? A přece jdeš do takového domu, kde mnoho slyšíš, co slyšeti se nesluší a mnoho vidíš, co viděti nedovolené. Vrať se do domu svého!“ Mladíka tato řeč překvapila a on odbyl starce onoho slovy: „Starče, jdi svou cestou, Bůh nehledá nic jiného, než čisté srdce.“ Tu onen stařec zvedl své ruce k nebi a volal: „Pane, Bože můj, Tobě budiž čest! Padesát let právě bydlím v poušti Scete a nemám čisté srdce a tento mladík, který denně navštěvuje vykřičená místa, a uchovává své srdce úplně čisto a neposkvřněno!“

„Tak pravil,“ jak Sofronius píše, „onen stařec v Alexandrii, máje na zřeteli místnosti zábavné dob tehdejších, jak by se ale podivil, kdyby dnes viděl nádherné, krásně osvětlené místnosti zábavní a slyšel ony ošklivé řeči, dvojsmyslné oplzlé žerty, které dávají ďábelský podklad k zábavám a tolik mladých srdcí otravují; mezitím co ti, již na vzdělané si hrají, a takovým způsobem si čas ukracují, jsou ještě toho domnění, že mají čisté srdce a žádného poklesku vědomi si nejsou.“

„Kdo ze země jest,“ pravil Jan Kř., „jest ze země a mluví o zemi,“ kdo ze smyslnosti jest, jest ze smyslnosti a mluví o smyslnosti z plnosti srdce, mluví ústa. O křesťane, jehož ústa jsou otevřeným hrobem, odkud jsi? Věříš v život věčný? Věříš v Slovo tělem učiněné, který tak hanebně svých slov zneužíváš, bys vlastní duši i jiných zničil? A dejme tomu, že už na věčné vtělené Slovo nevěříš a nechceš býti křesťanem, můžeš zapřít také svou lidskou důstojnost? Člověče, odkud jsi? Kde jest tvůj původ, kde počátek tvého bytí? Co žertuješ, že blábolíš o tak strašném tajemství svého původu? Nemáš na tom dosti, že jsi sám v bahně nepravosti zabředl, chceš také všechny ty, kteří tvým žertům naslouchají, strhnout do věčné záhuby? Neodvratná jest to záhuba, neb z propasti oné není návratu k cestám života, leda mocnou pomocí milosti Boží.

Dle jedné spartánské pověsti, kterou P a u s a n i a s uchoval, byla u Sparty propast, neobyčejné hloubky, do níž svrhovali k smrti odsouzené. Do této propasti svrhli také vojevůdce messienského Aristomena s padesáti vojáky. A mezi tím, co tito o skalnaté výběžky se zabili, byl Aristomenes orlem zadržen, který s roztaženými křídly pod ním se vznášel, takřka ho nesa, tak že bez

pohromy na dno dopadl, z níž podzemními chodbami opět na světlo Boží se dostal.

Těmto Messenským podobni jsou všichni, kteří se dávají upoutat smyslností, jsou svrhnuti do hluboké rokle, která, jak Písmo sv. praví, vede do nejvnitřnějších komnat smrti, žádná vášeň, které jsme se oddali, nestrhne tak mocně od jednoho úskalí k druhému, jako nečistota, mezi padesáti sotva jeden se zachrání, ale poněvadž sám sobě pomoci nemůže, kdo mu ráme pomocné podá, kdo ho zadrží, kdo ho povznese? „Jest nemožno,“ praví sv. Nillus, „aby člověk vlastní svou silou k oltáři čistoty se povzněl, jestli milost Boží ho z propasti smyslných poblouzení nepozvedne.“

Tato milost Kristova (dle obrazného rčení Mojžíše, Isaiáše, Ezechiela) podobá se orlu, jenž křídla rozpíná, by padajícího zachránil, a často z největších hlubin mu východiště zjednává, by lítostí a pokorou vyšplhal se k výši světla a svobody.

Proto volá sv. Jan Chrysostomus: „Nikdo, i kdyby v největších hlubinách hříchu se octl, neodvrhuj naději spásy od sebe, nýbrž pamatuj na nevýslovné milosrdenství Boží a slyš jeho hlas skrze slovo proroka: Kdo padl, zdaž nepovstane? a kdo se odvrátil, zdaž se zase zpět nenavráť? „Tito, co oděni jsou v roucha bílá, kdo jsou, odkud přišli?“ „To jsou ti, co přišli ze soužení velikého a roucha svá zbílili v krvi Beránka.“ (Zj. 7, 14.) Proč by tedy ten, jenž padl, neměl zase povstat, zbloudilý na cestu pravou se navrátit, poskvrněný se očistit?

Nerozepíná Syn člověka ruce své na kříži, by všechny hříšníky objal? Nestojí jeho panenská matka u paty kříže, plná lásky ku všem, již k jejímu Synu se vracejí? A jak lehko podaří se to tomu, komu Maria Panna pomáhá. Budiž požehnána ta matka, skrze niž Syn Boží naším bratrem se stal, budiž velebena matka milosrdenství.

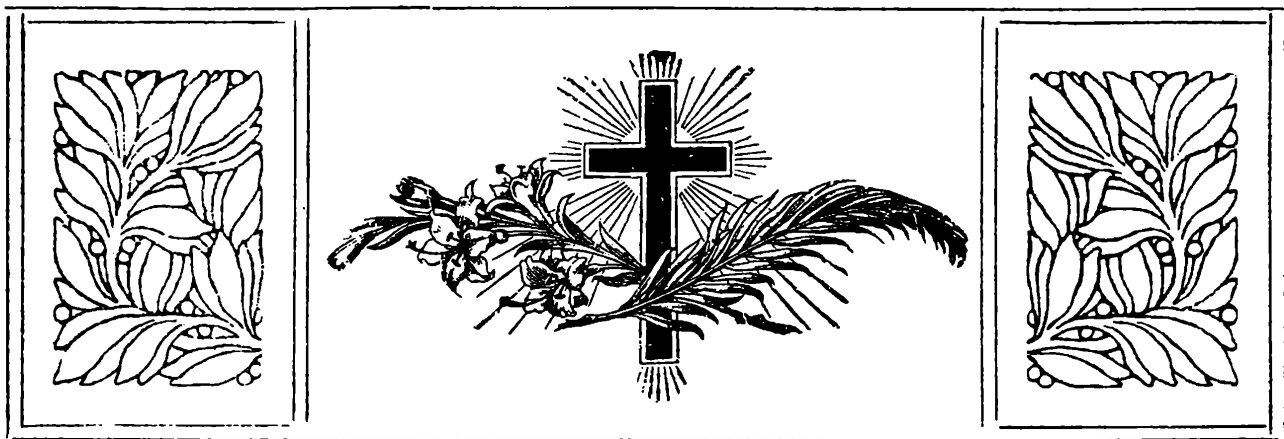
Když sv. Odo, opat v Cluni (sr. 9, 20) šel lesní krajinou, která toliko lupiči obydlena byla, přišel jeden z nich k němu, díval se chvíli na jeho milou a veselou tvář a vrhnuv se mu k nohám, prosil s pláčem o slitování. Odo se netázal: „Odkud a kdo jsi?“ poznáváje zřejmě, že jest ten člověk duševně z krajů záhuby, pravil k němu přívětivě: „Co chceš?“ Lupič odvětil: „Nic jiného, než abych s tebou směl jít, neb jestli mnou pohrdneš, zahynu, a jednou bude Bůh od tebe duši mou požadovat. Sv. Odo vzal ho s sebou do Cluni, kde cizinec rychle v životě ctnostném pokračoval a v krátké době poklesky života svého napravil. Brzy potom, když na smrtelném lůžku ležel, zavolał k sobě sv. opata Odonu a řekl jemu: „Můj otče, dnes v noci viděl jsem paní v nadzemské

kráse, která se mne tázala: „Znáš mě?“ Po záporné odpovědi pokračovala: „Já jsem matkou milosrdenství.“ A tu zvolal jsem hned: „Paní má, co poroučíš, bych vykonal?“ ona odpověděla: „po třech dnech přijdeš k mému Synu“ a určila zároveň hodinu. Den i hodina nadešla a kajícíník skonal lehkou smrtí, dosvědčuje tím své vypravování.

Sv. Odo obdivoval radostně krásné to jméno, jež si svatá Panna dala, nemohl se tomu vynadivit, jak tak v krátké době zkaženému člověku moudrost, milost a milosrdenství zjednala, a od té doby nejmenoval Pannu Marii jinak, než: „matkou milosrdenství“. Ona ale klade každému křesťanu tutéž otázku: „Znáš mě? Znáš svou matku?“ Mnozí arci rychle odpoví: ano, ale netáží se: co poroučíš, bych učinil? Když se jí otážeme, co nám odpoví? Během tří dní, tří let, tří desíletí, během určité doby přijdeš k mému Synu. Pamatuj tedy na otázku: o d k u d j s i? Jsi z krajin rozmařilostí podoben ztracenému synu, nebo z říše milosti?

Pamatuj na mé bolesti, v nichž jsem tě duševně porodila na hoře Kalvarii, pamatuj na obět, kterou pro tebe můj panický Syn obětoval, abys byl dítkem věčného Otce. Znáš mě? „Jsem matka poznání a bázně, jsem matka svaté naděje a krásného milování.“ (Eccl. 24.) Mám ti býti matkou milosrdnou? Kráčeť tedy cestou poznání a svaté bázně, kráčeť cestou ne otravné, ale nebeské krásné lásky.

XIII.

„Nevíš-li, že mám moc Tebe ukřižovati, a mám moc Tebe propustiti?“ (Otázka Pilátova; Jan 19, 10.)

Mezi hulákajícím lidem a mlčícím Spasitelem stál Pilát Pontský, dáváje sice na jevo zpupnost, uvnitř ale trápen byl pochybnostmi. Jeho zpupnost vyžadovala pýcha, vnitřní rozpaky přiváděl boj mezi svědomím, jež mu velelo nevinného chrániti a bázní před lidem, který mu u císaře škoditi mohl. Když marně se byl namáhal, aby rozvášněné davy k soustrasti pohnul a když opětně prohlásil veřejně: „já žádné viny na něm nenalézám“, odvolali se fariseové na jejich zákon: „My máme zákon a podle toho musí zemřít, po ěvadž se synem Božím činil“. Avšak tato slova nevolili vhodně nepřátelé Kristovi, skoro by byli opačného výsledku dosáhli. Sotva že Pilát slova tato zaslechl, bál se tím více. — Vzpomněl si na dřívější řeči Ježíšovy, uvažoval znova o jeho duševním klidu a jeho nezměrné trpělivosti, a proto se ho tázal: „Odkud jsi ty?“ Ježíš mu ale neodpověděl, nad čímž Pilát byl jednak překvapen, jednak rozhořčen. Jak mohl člověk, který úplně v jeho moci byl, tak málo o něho, jako soudce, a tak málo o svůj vlastní život dbáti, že se ani nenamáhal odpověděti na otázku? Proto osopil se naň zlostně: „Se mnou nemluvíš? Nevíš-li, že mám moc tebe ukřižovati a tebe propustiti?“ Tuto otázku, poněvadž se cti božské protivila, chtěl Pán Ježíš ještě zodpověděti. „Neměl bys,“ odvětil, „žádné moci proti mně, kdyby nebyla tobě dána s hůry; pročez kdo mě tobě vydal, větší hřích má!“ (Jan 19, 11.) „Máš sice nade mnou moc, ale nikoliv sám ze sebe, nýbrž že ti byla dána shora, následovně nespočívá tvá moc na libovůli. Větší hřích má Kaifáš, než veliký jest též hřích tvůj. poněvadž zneužíváš moci, která ti dána. Což nemá každý hříšník

moc něco zlého vykonat? Než také tato moc jest jemu dána s hůry, a to jest při každém hříchu to nejstrašnější. Tak tedy i v těchto slovech setkávají znova pravda a lež. „Nevíš, že mám moc tě ukřižovat a moc tě propustit?“ volá zástupce moci světské a jemu můžeme odpovědět! „Nevíš, že mám moc tě ukřižovat a moc tě propustit?“ praví Všemohoucí Pán a tomuto nebudeme moci odpovědět.

Mudrc S i m o n i d e s byl od krále Hierona Sicilského tázán, co jest Bůh? Simonides vyprosil si den na rozmýšlenou, pak dva, tři: konečně dal odpověď: „Čím déle o tom přemýšlím, co jest Bůh, tím méně toho mohu říci, ba scházejí mi k tomu slova, znamení i jména“. Co tento pohanský mudrc poznal, vyjádřuje Řehoř Naz.: Nestává slova, kterým by pojem Boha dal se vyjádřit a Tomáš Aq. dodává: že mezi všemi jmény, kterými Bůh vyznačován bývá, není žádného, které by jeho bytnost vyjadřovalo. Než přece jedno jméno, jež se častěji v Písmě sv. vyskytá, Bohu nejvhodněji přísluší. „Já jsem Hospodin, toť jest jméno mé!“ (Is. 42,8). „Vy mě nazýváte Pánem a Mistrem a dobře pravíte, jsemť zajisté.“ (Jan 13, 13.) Toť jméno, kterým ho nazývati budou: „Náš Hospodin, spravedlivý“ (Jer. 32). Poznají, „že Hospodin jméno jeho,“ že tys jediný jsi nejvyšší, pán jest jméno tvé. (Ž 67). Neboť jméno „pán“ obsahuje v sobě neobmezenou a nevyčerpatelnou moc, která vše, co chce, působí. „Vše co Hospodin chtěl, učinil v nebi, na zemi, v moři a v propastech“ (Ž. 134.) Mnozí ovšem také se odvážili tuto prastarou pravdu popírat. Když se blýská, tvrdí, že to jen srážka elektrického napětí, jež v mračnech se nahromadilo, když hřmí vědí, že to jen snaha po rovnováze v ovzduší, když země se třese, uvádějí ze zkušenosti, že jsou to jen výbuchy plynů nebo chemicky neznámých nám prvků, když nemoci se šíří, přičítají vinu ve vzduchu vířícímu bacilu. Než jak mluví o takových úkazech Písmo sv.? „Hospodin s nebe zahřměl“, „Nejvyšší vydal svůj hlas, vyslal střely své a krupobití“ (Ž. 17.) „Hospodin seslal velký vítr na moře a stala se veliká bouře na moři.“ (Jon. 1.) Jest sice všechno pravda, co přírodopyt tvrdí, že všechny zjevy ve vzduchu, moři a na zemi jsou poruchy sil elementárních, než od koho jsou právě tyto síly, kdo jejich původcem? Může se něco státi ve stvořeném světě bez vůle či proti vůli Tvůrce? Před mocí božskou mizí všechna síla lidská; v tom také ukázal Pan Ježíš božskou moc svou, že rozbouřenému moři pohrozil a nastalo utišení veliké.

Se sv. Aloisiem byl na dvoře Filipa II. p r i n c J a k u b. Týž jedenkrát chtěl se dívat z okna, ale bránil mu v tom prudký vítr, a proto pln vzteku, udeřiv se do prsou, volal: „Slyš vichřice,

já princ Jakub ti poroučím, bys ihned ustala!“ Aloisius usmívaje se jemu pravil: „Princi, nechte toho! Můžete sice lidem poroučet, ale vládu nad živly má toliko v moci Bůh, jich nejvyšší Pán“. A tentýž nejvyšší Pán má také tutéž nad námi všemi, jemuž „i démonové věří a se třesou“ a jehož i my poslouchati musíme, a toť právě naší jedinou a největší ctí, že naším pánem nechce býti toliko svou mocí, nýbrž i svou láskou. „Služte Hospodinu v bázni a s třesením plesejte jemu.“ (Ž. 2, 11.)

S v. E f r é m S ý r s k ý přišel jedenkrát k poustevníku Juliánovi a vzal do rukou Písmo sv., jež na stole leželo, a zpozorovav, že některá písmena jsou nečitelná, některá rozmazána, tázal se, kdo tak hanebně knihu zkazil? Julián odpověděl, že tak učinil sám a když Efrém příčinu toho zvědět chtěl, řekl jemu: „Srovnej ta nečitelná místa a poznáš, že to vždy při slově Adonai (Pane) jest, kdykoliv to slovo čtu, puká mi srdce, a proud slz hrne se mi z očí, a těmito slzami ponenáhlu slova ta stala se nečitelnými.“

Co pohnulo onoho ctihodného muže k slzám? Totéž poznání, jež v žalmech často se opakuje: „Já pak řekl jsem k Hospodinu: Můj Bůh jsi Ty, nebo dobrých věcí mých nepotřebuješ.“ (Ž. 15.) „Pojďme, veselme se Hospodinu, předstupme před tvář jeho s chválením, i plačme před Hospodinem, kterýž učinil nás.“ (Ž. 94.) Ten, jenž nás vykoupil, může nás oblažit. Všechna ta slova, ba jediné slovo „Pán“ musí nás k úctě, bázni, vděčnosti, poslušnosti, k věrnosti a pravé pokoře pohnouti, když uvážíme, že úplně v moci Boží jsme. Co jest člověk, Hospodine, že na něho myslíš, syn člověka, že ho navštěvuješ? A co jest člověk, že se proti svému nejvyššímu Pánu vzpírá, že se odvažuje říci: „Jazyk náš zvelebíme, rtové naši s námi jsou, kdo jest naším pánem?“ (Ž. 11, 5.) Má-li člověk nějakou moc, kterou mu arcí Bůh propůjčil, může proto konat, co se mu zlíbí? Zkus jen, třeba nechtěje urazit člověka, od něhož jsi jen trochu odvislým a hned uslyšíš slova Pilátova: Tak se ke mně chováš? „Nevíš, že mám moc ti škodit, na tobě se pomstít?“ To arcí jest pravda, ale to může říci i největší zločinec, dokud ovládá svou ruku. Ale k tomu nutno dodat: „Neměl bys žádné moci nade mnou, kdyby ti nebyla dána s hůry“ a proto máš zároveň rozum a světlo víry, bys hříchu se chránil a nestihla tě předchůzka: „Ale ty sloužiti si mne učinil svými hříchy, dal jsi mi práci svými nepravostmi“ (Is. 43, 24.) Chceme-li pochopiti význam těchto slov, vzpomeňme si na B o ž í s h o v í v a v o s t, s kterou přihlíží na převrácenost lidskou, na jeho dobrotu, jak k lepšímu je povzbuditi chce a je všemožně chrání, ač jako dítky hněvu jeho prozřetelnosti nejsou hodni.

A v čem shledává zpupný člověk svou moc ? Nejprve v penězích a statecích. „Statek bohatého jest jako pevné město jeho“ a jako silná hradba, která ho obklopuje. (Př. 10.) A když všechno penězům slouží, komu patří ony ? Mé jest stříbro, praví Hospodin, a mé jest zlato. (Agg. 2, 9.) A proto, jak Hieronymus podotýká, nevykonal Pan Ježíš většího zázraku, nedokázal zjevněji svou božskou moc jinde, než v předsíni chrámové, kdy stoly penězoměnců zpřevracel.

Mnohý se odvažuje, spoléhaje na svého boha, peníze, drze proti Bohu jednati, leč zapomíná na to, že ho rychle opustí; a kdyby ho i nikdy peníze neopustily, co prospějí, když tělo chřadne ? „Lepší jest, kdo pracuje a hojnost má ve všem, než kdo se chlubí a potřebuje chleba.“ (Eccl. 10. 30.) Jest to snad nějaká moc, kterou se člověk chlubí: zdraví a síla tělesná ? A tu nám jde hned vstříc celý zástup nemocí a neduhů, kterými Bůh lidskou pýchu omezuje. „Ač, praví Hospodin, „lidské radosti nejsou žádnými radostmi, přece ať jsou, co chtějí, sebe menší nemoc je kalí“ Kdybychom pohlédli na ústrojí těla, poznáme, že na jedině žilce závisí život n. š. „Co se nadýmá tvůj duch proti Bohu ?“ (Job. 15, 13). „Boha pak, který má dýchání tvé v ruce své i všechny cesty tvé, neoslavoval jsi ? (Dan. 5, 23.)

Udatnému podmaniteli východní Indie V a s k o N u n n e z o v i předveden byl jakýsi Hindostán, který byl obviněn, že jemu o život ukládal. Když marně byl se pokoušel nevinu svou dokázat, aby trestu smrti se vyhnul, padl konečně jemu k nohám, položil ruku uctivě na čepel jeho meče a pravil ? „Jak můžeš se domnívati, že bych se byl odvážil sáhnouti na tvůj život, maje dřevěné zbraně ?“ Tak mluvil onen Ind, dosti věru rozumně, chtěje ukázati nepoměr mezi mocí jeho a svou. Jaký rozdíl v moci musíme uznati, když srovnáme slabého člověka s Tvůrcem všehomíra ? Až nabrousím meč pomsty, který blesku se rovná, pak „odplatím časem svým“ všem svým odpůrcům ! (Deut. 32, 35.)

Všemožné můžeš lehkomyslnému a nábožensky vlažnému křesťanu připomenout, nezalekne se; z čeho mám, řekne, poznat trestající ruku Boží ? Ovšem není ještě všem dnům konec. Kdo by neznal onoho strašného Ugolina, onoho Ugolina Girardesco, který byl hlavou strany Guelfů ? Poraziv na hlavu své protivníky, vrátil se jako vítěz do Pisy s velikou mocí. V den svých narozenin pozval své přátele, kterým královskou hostinu uspořádal, a při té příležitosti stále jen o svém štěstí a slávě mluvil. Konečně obrátiv se k jednomu ze svých přátel, tázal se: „Co myslíš, že mi schází ?“ A týž odpověděl bezohledně: „Nic jiného, než hněv Boží, a ten také nemůže býti daleko.“ Řeč tato ukázala se správnou.

Brzy na to protivníci Ugolinovi se jeho zámku zmocnili a hodili ho i s dvěma syny do hladomorny, kde bídne zahynul. A proto volá Pán Ježíš: „Nebojte se toho, kdo tělo zabíjí, ale duši zabít nemůže, bojte se raději toho, kdo má moc tělo i duši zavrhnouti do pekla, ano pravím vám, toho se bojte.“ Ten tedy má moc nad tělem i duší, kdo by soudu jeho se nebál? Nebo ty jsi, Pane, kterýž máš moc nad smrtí a nad životem a přivádíš k branám smrti a zase vyvádíš, ale před tvou rukou není možno utéci. (Moudr. 16, 13, 16.)

Moci Pilátově tedy podrobil se Pán Ježíš a uvedl také příčinu: „Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebyla dána shůry.“ Ale brzy na to pravil Ježíš z mrtvých vstalý k svým učedníkům: „Dána jest mi veškerá moc na nebi a na zemi.“ Hledáme opravdově moc, která v nás dobro působí? Nehledejme ji v sobě! „Srdce dobré rady zjednej sobě, nemáš zajisté jiného lepšího rádce nad ně.“ (Eccl. 37, 17.) Kde jest jaké srdce, které by samo sebe neklamalo? Potřebujeme vyšší moci, bychom mohli nad sebou panovat, abychom své převrácené vůli mohli říci: mně neposloucháš? nevíš, že mám tě moc ukřižovati? Než od koho dosáhneme takové síly, bychom sebe samy přemoci mohli? Toliko Pán Ježíš nám ji slibuje! „Ejhle, dal jsem vám moc hady bráti“ (Marek 16, 18), to značí: všechny vášně, jež smrtonosný jed nám podávají, jeho milostí přemoci. A měli-li jsme to neštěstí, že podlehli jsme té neb oné vášni, i tenkrát pomůže moc Pána Ježíše, kterou přislíbil učedníkům svým: „Cokoliv svázete na zemi, bude svázáno i na nebi a cokoliv rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ Neznamená pak svazovati tolik jako křižovati a rozvazovati jako propouštěti? Tobě tedy, Pane Ježíši, přísluší ta slova, jež si Pilát prisobil: Ty máš moc mě ukřižovati a moc mě propustiti.

„Jedenkrát mluvil Bůh, dvě toto slyšel jsem, moc že boží jest a že při tobě, Pane, jest milosrdenství.“ (Ž. 61, 12. 13.)

Ty máš moc ukřižovati, neboť jsi všemohoucím, máš moc propustiti, neboť jsi milosrdným.

Netresci, Pane, dle své moci, šetř nás dle svého velikého milosrdenství.

XIV.

„Vezmi, vezmi, ukřižuj ho!“ (Slova lidu v Jerusalémě; Jan 19, 15.)

Kdo onoho dne, kdy lidská nespravedlnost a božská Spravedlnost jednu a tutéž obět zabíjeli, mezi 6.—9. hodinou se v Jerusalémě nalézal, slyšel od zástupů, jenž ulicemi na náměstí se valil, pustý hluk, jedno volání, ale nejčastěji: „Vezmi, ukřižuj ho!“ Když Pilát ponechal jim volbu mezi Ježíšem a Barabášem a oni volali: „Ne toho, ale Barabáše nám propust!“ — tázal se dále: „Co chcete, bych učinil s Ježíšem, jenž slove Kristus?“ A oni všichni volali: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“ Znova tázal se Pilát: „Co zlého učinil? Nenalézám na něm příčiny smrti.“ A oni znova, ještě více křičeli: „Ukřižuj ho!“ Tu chtěl ubohý soudce prostředek poslední zkusit, obžalovaného tak ztrestat, by tím hněv jejich byl upokojen. Celého bičováním rozdrásaného předvedl ho lidu a řekl: „Ejhle člověk!“ Pustý řev na to: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“ Naposled vyšel s ním z praetoria ven, posadil se na stolicí soudnou a pravil rozeštvaným davům: „Ejhle, váš král!“ a znova volali: „Vezmi, vezmi, ukřižuj ho!“ Není tedy mezi slovy nepřátel žádného, jež by častěji bylo bývalo opakováno, žádné slovo nepřipadalo mu ale tak bolestné, jako toto, neboť čísel z něho nejčernější nevďěk. A mezi slovy jeho nepřátel neopakuje se také žádné tak často, jako toto, neb nevděk jest mezi křesťany nejobyčejnější. „Vezmi, ukřižuj ho!“ znělo kdysi ve starém Jerusalémě, a zní také znova, ale v jiném smyslu v Jerusalémě novém.

Jestli jaká ctnost, jež za všech časů jednomyslně velebena byla, jest to jediné vděčnost a jestli jaká nespravedlnost, již se všichni hrozí, jest to nevďěk. „Nic není,“ praví sv. Jan Chrysostomus, „tak Bohu milé, jako vděčná duše, nic člověka tak k Bohu nepřibližuje, jako díkučinění, neb toto jest velikým bohatstvím, nevyčerpatelným dobrem.“ Nevďěčník nezasluhuje tu hodnost,

kteřou jemu Bůh propůjčil; jak Bůh vděčnému milostiv jest, tak nevďěčníka k přísnému účtování povede. Než tato tak vzácná ctnost nevztahuje se jen na ona zjevná dobrodiní Boží, nýbrž i také na všechny zdánlivé tresty, jež Bůh na nás sesílá. „Díky činite ze všeho.“ (1. Tess. 5, 18.) Máme tedy Pánu Bohu děkovati i v takových věcech, které nám zdají se protivné. „Nic není světějšího,“ praví sv. Jan Chrysostomus, „než jazyk, který v protivnostvích Boha velebí a jemu díky vzdává a to právě byla překrásná ctnost starého Tobiáše.“ Neboť když po nesčetných strastech a obětech z lásky k bližnímu náhle oslepl a bídě v koutě domu svého seděl, přece nereptal proti Bohu, nýbrž zůstal nezměněn v účtě, jemu díky vzdávaje po všechny dny života svého. A jak ošklivým jest onen zlozvyk, že ani božská dobrodiní člověka k vděčnosti nepohnou, ba naopak lehkomyšlnost a vzdory za následek mají. „Nikdy,“ praví Lactantius, „nezapomínají lidé tak rádi na Boha, jako když se jim dobře vede a kdy právě Bohu díky vzdávati by měli.“ Vždyť to právě vidíme na onom bohatém muži v evangeliu, jenž nucen byl nové stodoly stavěti; „Duše má,“ pravil sám k sobě, „nyní máš statků mnoho na mnohá léta“ — a jak za to Bohu děkuje? „Jez tedy, pij a užívej!“ Pohledme na právě uzdraveného z těžké choroby, jak ten děkuje svému Stvořiteli? Tím, že se po zábavách a svých zvyklostech honí. Jak děkuje chudšas, jenž zbohatl a hodností došel? Tím, že pohrdá dříve sobě rovnými a stydí se do kostela chodit. „Posilnil jsem,“ praví Hospodin, „jejich ramen a proto smyslili zlost proti mně.“ (Os. 7, 15.)

Toť právě vrchol nevďěku, že za dobrodiní Bohu nejen neděkujeme, nýbrž dobrodincem pohrdáme a ho urážíme. Jaký odpor vzbudil by nevďěčník proti sobě, jenž záchranci svého života dýkou by hrozil? Ani takové ohavnosti nejsou řídké a nejohavnější nachází se v letopisech východního císařství. B a s i l i u s, vladař oné říše, vypustil šíp proti jelenu neobyčejné výše, který se ráně vyhrul a svého nepřítele parohy prokláti chtěl, než v tom okamžiku jeden z družiny jeho divoké zvíře skolil. Sotva že z lovu se vrátil, blahopřáli mu k tak velkému štěstí a každý si myslil, že záchrance svého skvěle odmění. Než Basilius nechtěl mezi poddanými svými vidět toho, jemuž za život děkovati musil a proto ho osočil, že proti němu vražednou ruku pozvedl a dal ho na náměstí popravit. Kdo by se takového ďábelského nevďěku nezhrozil? Také řeční dějepiscové Cedrenus a Zonara nenacházejí dosti slov, jimiž by své opovržení vyjádřili. Kdo by teprve našel dostatek slov, jimiž by ohavnost nevďěku vylíčil, jaký lid v Jerusalemě na jevo dával proti svému Pánu a

Vykupiteli? Přišel, aby netoliko pozemské, nýbrž i věčné statky jim přinesl, aby je nejenom od nebezpečení časné smrti, nýbrž i od smrti věčné zachránil, a čím za to mu svou vděčnost projevili? V tom urputném jeku a vzteku, který z nesčetných hrdel se ozýval: „Vezmi, ukřižuj ho!“ Spasitel arci v tom lomozu poznal hlas jednoho každého! Jakou hořkost pocítil proto v srdci svém? Jak mnoho tu jich slyšel, které na poušti nasýtil, které uzdravil a kterým slovo života hlásal? Jak doslovně vyplnil se tenkrát náрек proroka: (Isai 1. 2) „Syny jsem vychoval a vyvýšil, oni pak mnou pohrdli.“ Týkají se slova tato jenom těch, kteří tehdy na ulicích Jerusalemských zuřili? Všichni ti ještě nebyli znovuzrozeni milostí Kristovou, nepřijali Ducha sv. Nuže, křesťane, jdi a přiznej se: Pane, mezi těmi hlasy, které tak nepřátelsky proti tobě zněly, slyšel jsi i můj hlas; ač jsem nebyl tehdy na náměstí jerusalemském, přece, pokud se mě týká, Tvou pohanu a smrt jsem požadoval. Neboť všichni, kteří křestní slib těžkým hříchem porušují, „křižují v sobě Syna Božího znova a v posměch vydávají. (Žid. 6.) Jestli se tedy duchem vmyslíme mezi ony rozbouřené zástupy v Jerusalemě, které volaly: „Ukřižuj ho!“, zdaž naše nenávist a ošklivost neobrátil se proti těm, kteří svého Vykupitele tak hanebně zneuctili? Tak to totiž učinil Chlodvík, král francký, kterého sv. Remigius ve víře křesťanské vyučoval. Když mu totiž o utrpení Vykupitele vykládal, volal rozhorlen: „O kéž jsem tam byl s mými Franky přítomen, byl bych Krista z jejich rukou vyrval a ty psy na kousky rozsekal.“ Avšak Remigius ho z omylu vyvedl, řka: „Pán andělů nepotřeboval by tvé pomoc, neb i Petra v rozhorlenosti napomínal; tutéž horlivost měj vzájemně k sobě a pomni, že dosavadním poblouzením v životě utrpení Ježíše Krista jsi zavinil.“

Jest to jaká vděčnost, když křesťan nemá v úmyslu Krista znovu křižovati, ale oněch hříchů se nevystříhá, které ukřižování jeho zavinily?

To docela jinak pochopil stařec Polykarp, biskup smyrnenský. Neboť když byl vyzván, aby Krista zapřel a modlám kadidlo obětoval a zároveň mu mukami bylo pohroženo, jestli by neuposlechl, odpověděl beze strachu: „86 let sloužím Pánu Bohu a nic zlého mi neučinil, jak bych tedy ho mohl odpadnutím od víry urazit?“ Hle, toť výraz pravé vděčnosti! Nemůžeme znova Krista křižovati, ale urážeti a čest jeho jména na zemi hanobiti a toť nejčernější nevděk! Jakou vděčnost požadoval by pozemský dobrodinec od toho, jehož z bídy zachránil a pozemskými statky obdařil? Než lehčí je býti Bohu vděčným, než lidem. Kdyby nemocný svému lékaři, obžalovaný advokátovi,

učedník svému mistru řekl: „Hle, pozdravuji tě co nejuctivěji, беру přesně léky, poslouchám tvých pokynů, pracuji podle tvých rozkazů,“ byli by tito s takovou vděčností spokojeni a nežádali by ještě záplaty? Jedině nebeský Dobrodinec nežádá jiného díku, než úctu a poslušnost!

Naším lékařem a mistrem je Kristus, a budeme k němu vděční, když prostředků spásy použijeme, jež nám podává, a když jako učedníci ho poslechneme a k němu přilneme a jemu se oddáme.

A kdo jsou ti, co mu skutečně náležejí? „Kteří pak jsou Kristovi, tiť ukřižovali tělo své s hříchy a s žádostmi.“ (Gal. 5, 24.) Který jest tedy výraz pravé vděčnosti za dobrodiní Boží? Heslo: „Vezmi, ukřižuj ho!“ Koho?

Jednomu ze šašků, kteří na dvorech královských dříve bývali, hrozil jiný šasek, že ho zabije. Celý bez sebe pádil tento žalovat to svému pánu, který mu řekl: „Buď bez starosti a neboj se, kdyby se odvážil na tebe ruku vztáhnouti, dám ho popraviti.“ „Ale to já nežádám,“ zvolal ustrašeně, „prosím tě jen za to, bys ho dal o den dříve popraviti, než mě zabije.“ Rozumný to požadavek a základ předpisů mravního, křesťanského života. „Měj se na pozoru, duše má,“ volá sv. Bernard, „a uvažuj dobře: Znáš někoho, jenž dlouhou řadu let s tebou u stolu sedí, pokrm z rukou tvých přijímá, kdykoliv chce s tebou se hašteří. Dle zděděného práva jest služebníkem tvým, ale poněvadž ho něžně ošetřuješ a netresceš, pozvedl nohy své proti tobě a tebe sobě podrobil a panuje nad tebou s ukrutností. Jest přítelem světa, pohrdá Bohem, zbožňuje sebe samého, jest otrokem ďáblovým; co se ti zdá, že za to zasluhuje? Kdybys rozumně soudila, zvolala bys se mnou: Hoden jest smrti. Nuže nezatajuj to, neodkládej to, nýbrž srdnatě a nemilosrdně přibij ho na kříž!“ Nepřítel ten, jenž duši ohrožuje, jest naše smrtelné tělo se svými náruživostmi, když duši do věčně záhuby uvrhlo, stihne ho též věčný trest, ale co to prospěje duši? Jest proto nutno je dříve ztrestati, než času nabylo, duši do záhuby uvrhnouti. Hle, ono touží jen po smyslných radovánkách, víru tvou ohrožuje a protiví se tvé snaze po životě věčném. Jestli si ho nepodmaníš, připraví tě o blaženost věčnou; co tedy s ním učiníš? „Vezmi, ukřižuj ho.“ Toť ono heslo, jež z milionů hrdel zaznívá v novém Jerusalemě v církvi svaté. Vy obdivuhodní obyvatelé pouště, „kteří jste mrtvení Ježíše Krista stále v těle svém nosili“ (2 Cor. 4, 10), vy nepřehledné zástupy mučedníků, kteří tělo své jste vydali jako oběť živou, — vy lilie mezi trním, panny křesťanské, které kráčely jste cestou obtížnou k vůli věčné lásce, co mám činiti se svým

smrtelným tělem, jež se mé duši protiví? Panuj nad ním s přís-
ností a následuj Mistra, svlec člověka starého a oblec nového,
který dle Boha stvořen jest v spravedlnosti a v svatosti pravdy!

Při dvoře vévody Viléma saského byl šlechtic ze sta-
rého rodu, jehož příliš úzkostlivé strojení vévodovi se nelíbilo.
Proto si ho jednou zavolal a řekl: „Příteli, jdi k mému krejčímu
a vyřiď mu můj rozkaz, by ti z mé látky dle mého střihu ušil
nový šat.“ A on odpověděl: „Proč, nejjasnější pane, nesmím se
šatit dle své chuti?“ A proč bych já tě nemohl dle své chuti ze
svých služeb propustit? A dodržel slovo. Kníže pokoje oděl se
v háv lidskosti a podržel rány z ukřižování, abychom my pama-
tovali své tělo s jeho žádostmi krotiti a tak žili, jak on žil, toť
celý úkol vděčnosti, k níž povinni jsme. Neuposlechneme-li, vy-
loučí nás z družiny své a neuzříme ho nikdy! „Jemu patří naše
duše,“ praví sv. Hildebert, „poněvadž svou duši za nás vydal.“
Jemu patří naše tělo, neboť pro nás své tělo obětoval; nuže, všimni
si dobře, co od tvé duše, co od tvého těla požaduje. Miluj ho z ce-
lého srdce a tím splníš to, co od duše žádá. Připodobni se tělu
jeho a tím splatíš, co od tvého těla žádá. Oko jeho shaslo při smrti
aby tvé oko odvrátilo se od marnivosti; ucho jeho zůstalo ote-
vřeno pro urážky a rouhání, abé tvé ucho se otevřelo k prosbám
ubohých! Roztaženy byly jeho ruce a přibity nohy na kříž, aby
tvé ruce i nohy upevněny byly v bázni Boží. Hrůzy smrti vy-
trpělo jeho tělo, aby tvé smrtelné tělo údem se stalo jeho těla
oslaveného; pozoruj, co Pánu na tobě se líbí, viz příčinu, proč pro
tebe trpěl, uvažuj o vděčnosti, kterou od tebe žádá.

XIV

„Nevinen jsem krví spravedlivého tohoto, vy vizte!” Slova Pilátova (Mat. 27. 24.).

Pilát byl zvyklý pohrdlivým okem pohlížet na vůdce židů, pohrdlivě pohlížel zprvu i na Ježíše, ale brzy se pokořil, a srdce jeho naplněno bázní a strachem tak, že neodvážil se nad ním rozsudek pronést a proto octl se v rozpacích, v jakých nikdo jiný na světě. Na jedné straně doléhali naň fariseové a vůdcové lidu: to je buřič dělá se králem, a z druhé strany Ježíš odpovídá: „Království mé není z tohoto světa“ Požadují jeho smrt, že se Synem Božím dělal a od své manželky Prokle obdrží poselství či vzkaz: „Nechťj míti nic s tím svatým!“ Tu napomíná ho Pán Ježíš: „Neměl bys žádné moci, proti mně, kdyby ti nebyla dána s hůry“, tam volají hrozivě: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův!“ Co by se bylo stalo, kdyby ho buřiči byli u caesara udali? Byl by ztratil své výhodné místo! Není tedy lepší porušit spravedlnost? A právě pod touto výhrůžkou klesá, bez síly klesá a stává se služebníkem té nejhroznější nespravedlnosti, která vůbec kdy spáchána byla, vydává jim Ježíše, a přece chce v očích jejich i před ním zdáti se spravedlivým a nevinným. „Zhřešil jsem,“ volal Jidáš Iškariotský, „zradiv krev spravedlivou“ a Pilát zpupně se omlouvá: „Nevinen jsem krví spravedlivého tohoto“. Daleko pravdivěji mluví křesťan, an praví uprostřed mezi těmito dvěma: „Jsem vinen krví spravedlivého tohoto — jsem nevinen, ale jen krví spravedlivého tohoto!“

Bylo to pět dní před smrtí Ježíše Krista, když šel z Bethanie do Jerusalema provázen svými učedníky a zastavil se u stromu fíkového, který sice měl listí, ale ne plody. Tu rozhorlil se Pán

Ježíš na strom onen a pravil: „Nechť nikdy ovoce nerodíš!“ A strom onen ihned uschl, tak že učedníci tomu se nadmíru divili. (Mat. 21.) Než ještě více musíme se diviti my, že Ježíš Kristus rozhněval se na bytost nerozumnou, a jak mohl hledat ovoce na stromě v tu dobu (březnu), kdy strom nerodí. Ale právě proto jest tato událost velmi zajímavá.

Ježíš Kristus šel právě do Jerusaléma pln touhy po spáse lidstva, i fariseů i knížat lidu, a poněvadž tito prázdni všeho ovoce — dobrých skutků — jen pokryteckými slovy se honosili, pohrdl jimi a jako dřevo neužitečné zavržení byli. Než ještě jasněji poukazuje událost tato na počátečnou lež a přetvářku, která jest původem všeho zla. Když prarodiče naši věrnost Bohu porušili, navázali si místo milosti Boží, ztraceného to oděvu, fíkové listí, a majíce se přiznat, vymlouvají se prázdnými slovy. „Adam učí mne,“ praví Ambrož, „co, značí listí stromu fíkového, neb plod dobrého skutku osobuje si spravedlivý a prázdné, bezcenné listy, volí si hříšník.“ Každý, kdo chce svou vinu skrýti a zastříti, zakrývá se tímto listím. Jest to tedy ten první a nejobyčejnější oděv výmluvy, který si každý potomek Adamův připraviti umí, drsný šat z hrubých pichlavých listí fíkových.

Nedělám to, nedopustil jsem se toho, neučinil jsem toho, proto jsem nevinnen! „Kaine, kde jest bratr tvůj Abel?“ „Nevím, či já jsem strážcem bratra svého?“ „Saul, proč jsi neposlechl hlasu Hospodinova? Proč jsi zlé činil před očima jeho? Však jsem uposlechl hlasu Hospodina.“ (1 Kr. 15. 20.)

Lidi, kteří takovým způsobem prohlašují se za nevinné, srovnává sv. Řehoř s ježkem. Neboť ježek, kdykoliv leze do ovocné zahrady sbírat ovoce, používá dobře hlavy i nohou, je-li od člověka překvapen neb pronásledován, schoulí se a nevidět mu ani hlavy, ani nohou, svine se v klubko plné ostnů, zavinul se ve svou nevinnost a tato sestává z ostnů.

Tak právě počínají si lidé, pokud se cítí volnými a nepozorovanými, mají plná ústa žertů a vtipů, pomáhajíce si rukama i nohama, jsou-li ale dopadeni a pohnáni k zodpovědnosti, skrývají se a krčí, jakoby neměli úst ani hlavy, jakoby nic nebyli udělali, nedají se přesvědčit, jen ostny své lži vystrkují a odpovídají protivným „ne“ na každou otázku, která se jim dává.

Jeden muž, jenž se v tomto umění zvláště vyznal, byl G i e z i, služebník proroka Elisea. Sýrský vojevůdce Naaman, byv očištěn radou Elisea od malomocenství svého, nabízel jemu velikých darů! Eliseus ale nechtěl ničeho přijmouti. Tu si smyslnil Giezi: „Můj pán ho ušetřil, pustím se teď za ním já a něco dostanu.“ Běžel tedy za ním a Naaman spatřiv ho, sestoupil s vozu a šel

mu vstříc a Giezi řekl: „Můj pán mě za tebou posílá, neboť právě přišli z hory Ephraim dva učedníci k němu, těm máš poslat hřivnu stříbra a dvě roucha.“ Naaman odpověděl: „Bude lépe, když vezmeš dvě hřivny“ A dal tyto dary naložit na dva služebníky, kteří je před Giezim do jeho bytu zanesli. Večer dorazili do jeho obydlí, Giezi vzal břemeno a propustil je, pak šel k Eliseovi a postavil se před něho. Týž se ho tázal: „Odkud přicházíš, Giezi?“ On ale odpověděl: „Služebník tvůj nikde nebyl“, t. j. jak se můžeš ptát, odkud přicházím, taž se napřed, kam jsem šel, neb nikde jinde jsem nebyl. Tu tedy vystrčil Giezi ostny ježka. Šel zchytra, lup svůj měl doma, teď jsa tázán, přetváří se, jakoby s místa se nebyl pohnul. Měl nohy dost rychlé, za Naamanem běžel, ústa výmluvná, ruce ochotné dary brát, a teď praví, jakoby ani rukou ani nohou neměl: „Služebník tvůj nikde nebyl“ Než muž, jakým byl Eliseus, nemohl býti tak snadno oklamán! „Co pak,“ praví, „nebylo srdce mé tam, když onen Sýr s vozu sestoupil a tobě naproti šel? Máš teď stříbro a roucha nádherná, ale k čemu? Abys si koupil olivové zahrady, vinice, ovce, krávy, najal služebníky a děvky, ale i malomocenství přichytí se tebe i potomků tvých po všechny časy.“ A Giezi odešel celý jsa pokryt malomocenstvím.

Byly mu tedy ony ostny sražený a za to mu dán jiný oděv, který ho k hanbě pokrýval, na znamení oné věčné potupy, která jednou duši i tělo hříšníka pokrývati bude, který jako Kain, Saul, Giezi nemá jiný způsob omluvy než odpor a lež!

Snad jsou lépe na tom ti, kteří umělejší a jemnější omluvou svou vinu zakrývají? Jednou takovou záminkou, kterou kdysi fatu a konstelaci hvězd přičítali, jest nyní povaha, dráždivost, n e r v o s n o s t, zlá příležitost, společnost, ďábelský návod, ano i dopuštění Boží. Že taková omluva jest neplatná, vychází z té zásady na jevo, že všechny tyto poměry a okolnosti neruší svobodu vůle.

Jiná omluva je v y t á ě k a. Tažte se, proč jedí v postní dny masa? Odpoví, že na půst zapomněli. Čiňte výtku náruživému hráči, který lehkovážným způsobem majetek utrácí, odpoví, že myslil, že vyhrá.

Připomeňte umírajícímu, proč tak málo o svou duši se staral? Odpoví, že netušil, že jeho život tak rychle uplyne!

„Nic není potupnějšího pro vojevůdce,“ praví Fabius, „než výmluva: toho bych se byl nenadál.“ Může křesťan se ospravedlnit, když zná přikázání víry? Zákon, jenž se ti v přikázáních ukládá, není vysoko, není daleko od tebe, není také v nebi napsán, že bys mohl říci: „Kdo z nás může do nebe vstoupit, aby jej snesl k nám, abychom slyšeli ho a skutkem naplnili?“ Není také někde za

mořem uschován, že bys mohl říci: „Kdo z nás bude moci se za moře přeplavat a nám ho donést, abychom mohli slyšeti a konati, což přikázáno jest?“ Nade vše pomýšlení bližší je ti onen zákon, „v tvých ústech a srdci tvém, abys ho činil.“ (Deut. 30.) Jak může o tom ještě kdo pochybovati, když tomu tak jest? Jak pak to vypadá s tou třetí omluvou, která sebechválou či sebepřeceňováním se jeví? Není tento šat utkán z listí, ani barevných a průhledných nití, je to spíše železné brnění, kterým hříšník se chrání v boji proti Bohu, proti zjevení a svému vlastnímu svědomí. Nejedná se tu o zapírání, tu se mluví: učinil jsem to, než přes to jsem spravedlivý.

Jsem spravedlivým, ujišťuje zhýralec, jako ona cizoložnice, která tvrdí: „Nic zlého jsem neučinila“ (Př. 30.) Neb smilstvo bez mezí a hrází, bez manželství nebylo nikdy hříchem!

Jsem spravedlivý, ujišťuje nevěrec, neb každý vzdělaný člověk může věriti, co se mu líbí. Jsem nevinnen, chlubí se ten, jenž zjevením Božím pohrdá, neb hříchu není; jsou ovšem hříchy, ale ty jsou: v r a ž d a, k r á d e ž, v z p o u r a — takových si vědom nejsem, potom jsem nevinnen!

Katolický křesťane, který dosud evangelium v úctě máš, ano se katolíkem zoveš, proč nejdeš léta k sv. zpovědi? „Nemám se co zpovídat!“ Ó jak šťastné to časy a blažené století, zlatý věk nevinnosti, čistoty a moudrosti zase nastal, čistota zase vládne světem, hřích zmizel, peklo vyhaslo a lucifer konečně mrtev, lidé teď nepotřebují žádného Vykupitele, žádných kostelů, kněží, modlitby, žádné zpovědi, žádné svátosti, ve své nevinnosti dojdou všichni spásy a teď už jsou blažení!

Sv. Petře, slož svou moc klíčů, není nic více, co by se mělo svazovat neb rozvazovat; vy kající, usušte svou slzu a učíňte jednou konec lítosti, vždyť přece jste nevinní, k čemu ta zbytečná starost? A kdo pak tak hřích omlouvá? Snad víra? Ach, tato na všech místech schází! Snad dobré skutky? Tyto bez víry jsou bezcenné, co tedy jiného než stále se vzcházející pýcha?

Většina hříšníků holduje pýše! S a m o l á s k o u o m á m e n i domýšlejí se, že spravedlivému Bohu bude to jednou příliš bolestno, těžko, ba nemožno, je, tak vznešené, do věčného ohně zavrhnout, jak by se to dalo myslit?

Tu na prvním místě stojí Pilát, jeden z těch, kteří se chtějí zdáti spravedlivými, ale sami sebe klamou! Odsoudil Ježíše Krista, vzdor tomu, že ho nazval „spravedlivým“ a sebe nazývá nevinným: „Nevinnen jsem krví Spravedlivého tohoto!“ Jest-li Ježíš Kristus spravedlivým, jak může býti Pilát nevinnen? To totiž, že je nevinnen, namluvila mu pýcha. Odkud ale věděl, že Pán

Ježíš je spravedlivým ? Ne z pýchy, nýbrž z pokory a jeho nepochopitelného mlčení! „Neslyšíš,“ pravil k němu, „veliké věci proti tobě svědčí?“ (Math. 27, 13.) Ježíš ale jemu neodpověděl na žádné slovo, tak že se Pilát nadmíru divil. Jaké to zde nevyzpytatelné tajemství ?

Magdalenou pohrdali v domě Šimonově jako veřejnou hříšnicí, Ježíš se jí ujímá. Apoštolé haněli ji jako rozhazovačku, ale Kristus se jí ujal a praví: „Dobrý skutek vykonala!“

Cizoložná žena přivlečena do chrámu a všichni stáli přichystaní ji kamenovat, ale Pán Ježíš pravil: „Kdo z vás je bez hříchu, ať první zvedne kámen,“ a jeden po druhém se ztratili!

Sám je obžalován, k smrti odsouzen, a hle, není tu nikoho, kdo by se ho ujal a za něho slovo ztratil! Otec nebeský vícekrát než jednou hlasem s nebe o něm svědectví vydával, ale tento hlas se neozývá: Duch sv., který okršlek zemský naplňuje a dar jazyků má, mlčí; andělé v nepřehledných zástupech ho obkličují a zahalujíce tvář svou, mlčí. Svatá Panna tu není, učedníci se rozprchli, není tu nikoho, kdo by za Ježíše Krista mluvil!

Mluv sám, Pane, či nejsi věčná Moudrost, vyšla z úst věčného Boha ? Ó myšlenko a Slovo Otce, Stvořiteli rozumu a řeči lidské, mluv za sebe!

Ano mluví, ale teď ne, nýbrž tisíc let napřed ústy proroka: „Otvírali ústa svá proti mně a jazyky jedovatými proti mně bojovali, já jsem jako němý, který neotvírá úst svých, učiněn jako člověk, který neslyší a kterýž nemá odmlouvání v ústech svých.“ (Ž. 37, 14, 15.) A proč to ? Z dvojí příčiny !

Předně protože sám byl bez viny, jak to mluvíval k nepřátelům svým: „Kdo z vás může mě vinit z hříchu“, a taková nevina nepotřebuje omluvy, ta se ospravedlňuje sama.

Dále poněvadž na se vzal hříchy světa a byl ochoten zemřítí nevinný za hříšníky, aby je ospravedlnil.

Když tedy Pán Ježíš se neomlouval jen z toho důvodu, že cizí hříchy na se vzal, kdo se ještě odváží ospravedlňovat a vymlouvat ?

Neprolil Vykupitel krev svou za lidstvo veškero ? Kdo může — jako Pilát — tvrditi: „Nevinen jsem krví Spravedlivého tohoto“ ? Jestli někdo skutečně nevinen, pak je ospravedlněn krví Ježíše Krista, kterou byl očištěn buď při křtu sv. neb ve svátosti pokání.

Kdo tedy sám sebe ospravedlňuje, sám sobě chce býti vykupitelem, a z toho důvodu jediný prostředek záchranný zavrhne, který církev sv. ustanovila, není ten nepřitelem Ježíše Krista a své vlastní duše ?

„Kdo kněžím, kteří k tomu ustanovení jsou, své hříchy zatajuje, a ve falešném klidu a bezpečnosti žije, ten,“ praví sv. Jan Chrysostomus, „je Bohu předmětem nelibosti, každý však, který uznává stav své bídy, zasluhuje svobodu milosti.“

„Kdo sám na sebe žaluje,“ praví Ambrož, „začíná býti spravedlivým, poněvadž sebe samého nešetří a uznává spravedlnost božskou!“

„Hřích, který člověk slovy svými zatajuje, Bůh sám vyjevuje, které ale vyznáním svým vyjevuje, ty zakrývá,“ jak sv. Antonín Pad. učí.

„Blahoslavení, jimžto odpuštěny jsou nepravosti a jichžto hříchové přikryti jsou. Blahoslavený muž, jemuž Hospodin nepřičetl hříchu, aniž jest v duchu jeho lsti!“ „Že jsem mlčel, sestárly kosti mé, nebo dnem i nocí tížila mě ruka tvá: Hřích svůj oznámil jsem tobě a nepravosti své jsem neukryl před tebou, a ty odpustils bezbožnost hříchu mého.“ (Ž. 31.)

Když sv. L u d v í k B e r t r a n d ve Valencii dlel a tam s apoštolskou horlivostí kázal, vrhl se mu k nohám člověk neznámý, který se zpovídal z nejhroznějších a nejošklivějších hříchů, při tom, jak s vylíčením té které nepravosti byl hotov, díval se na svého duševního soudce ostrým pohledem, aby pozoroval na obličejí hnutí duše jeho! Když se svým doznáním byl hotov a když ve tváři světcově při tak dlouhém vypravování hříchů nejošklivějších a nejhroznějších ani sebe menší stopy nepokoje, ba naopak jen radosti spatřil, zarazi se a pravil: „Ještě jeden hřích musím vám povědět, a sice ten, jehož právě teď jsem se dopustil, že sem totiž o vás zle soudil.“ — „Jak to,“ táže se světec. Cizinec odpověděl: „Při vypravování všech těch hrozných událostí díval sem se vám upřeně do oka a když jsem neviděl ve vašem obličejí ani stínu podivu, zármutku či zlosti, nýbrž radost, tu mi napadlo ze zlomyslnosti se otázat, zda vám snad ty věci nebudou se zdáti novými a zda snad vy podobných sám jste se nedopustil?“ Bertrand odpověděl: „Přiznám se ti, že sebe za lepšího nepovažuji, než tebe, než ze všech těch hříchů, z nichž jsi se mi zpovídal, nedopustil jsem se s pomocí Boží ani jednoho! Že jsem tě bez rozhořčení a ochotně poslouchal, tomu se nediv! Nevrhli jsi se dobrovolně k nohám mým? Naslouchal jsem vyznání hříchů tvých ne snad proto, že ty v nich zálibu máš, nýbrž předpokládaje, že je máš v ošklivosti a déle v nich zůstatí nechceš: Cítil jsem bolest, žeš je spáchal, ale ještě více radost, že se z nich zpovídáš!“

Který kněz by se neradoval, když věřící svá slova a smýšlení změnil a místo odporných slov: „Jsem nevinný“, vyznají: „Zhřešili jsme“ a šat z listí zavrhnou a oblečou se v roucho milosti,

když totiž použijí jediného záchranného prostředku spásy, totiž svátosti pokání!

„Dvě slova,“ praví sv. Augustin, „jsou to: Zhřešil jsem, ale v těch dvou slovech stoupá plamen obětní k nebesům.“

Zpověď je záchranou duše, ničitelkou hříchů, vítězí nad ďáblem, zavírá brány pekelné a otvírá rajske.

„Zpověď,“ praví sv. Isidor, „hojí, zpověď ospravedlňuje, všechna naděje křesťana spočívá ve zpovědi.“ V ní patrna je moc milosrdenství, neb žádný hřích není tak těžký, že by nemohl býti odpuštěn.

„Ó duchaplné zařízení!“ volá Cassiodorus, „a upřímnost, jež bezpečněji dochází cíle, než veškerá lest a úskok.“

Kdo vyzná své hříchy ve svátosti pokání, tomu není Pán Ježíš soudcem, nýbrž pomocníkem, ochráncem, Vykupitelem.

Dvojí červánky na nebi spatřiti můžeme, ranní to zář a večerní! Krásná sice je záře večerní, ale smutná, neb po ní přichází noční temnota. Krásnější je ranní záře, neb po ní následuje jasné světlo denní. Tak jest také stud, kterýž hřích uvozuje, a stud, kterýž milost a slávu uvádí. (Eccl. 4. 25.)

Stud před hřichem dán jest člověku, aby se ho varoval, a když po spáchaném hřichu je patrný, toť prostředek spásy. Jest to jakési zahanbení a pokoření, které spojeno jest s vyznáváním hříchů, ale toto pokoření dodává člověku síly a odvahy, toť červánky ranní, po nichž následuje jasný den milosti.

Jest též ale stud a ošklivost, které doznání provází, je zamezuje a kazí a toť záře večerní, po níž následuje noc, neb takové mlhavé, nejisté, nejasné či lživé doznání zavádí ještě hlouběji do temností hříchů.

Co si máme mysliti o křesťanu, který z falešného studu své hříchy nejtěžší zamlčuje? Co S o k r a t e s svému žáku, mladíku Athenskému pověděl! Týž chystal se právě vstoupit do vykřičeného domu a spatřiv svého mistra, tím rychleji do dveří skočil, by se skryl. Sokrates ale vešel za ním a pravil: „Pojď ven, synu můj, to není hanbou! Hanbou jest a trestné jednání, žes do takového domu vešel; že jsi takový dům ale opustil, jest čestné!“

„Čím více hříšník,“ učí Hugo Viktorin, „své hříchy tají, tím hlouběji do temností upadá; když se z nich vyzná, opouští temnosti, a vychází ven, a to jest čestné!“

Kdo dojde k poznání, že hřích je hanbou, nikoliv ale zpověď, ten radostně zvolá: „Byl jsem vinen, a to sám sebou, a jsem nevinný, poněvadž Ježíš Kristus mne očistil.“

Žil jsem v temnotách a krácel jsem na okraji věčné propasti. ale nastal mi opět den, po červánkách krve Kristovy!

XVI.

„Jsi-li syn Boží, sestup s kříže. (Slova diváků na hoře Kalvarii; Mat. 27, 40.)

Slova plná vzteku bylo slyšet nejen na hoře Olivetské, v domě Kaifášově, v praetoriu Pilátově a na náměstí Jerusalémském, nýbrž tentýž rozeštvaný lid provázel Pána Ježíše na horu Kalvarii, aby tam slavil triumfy své zloby, neb tam také ještě chtěli na něm vztek svůj si vylít.

Již sice visel před jejich zraky mezi dvěma lotry na dřevě kříže, již byl vpočten mezi zločince, než ani touto pohanou, ani jeho dosud prolitou krví nebyla jejich zloba a nenávist usmířena. Marně Syrachovec je učil: „Neposmívej se člověku v hořkosti duše, jestliť zajisté jeden a tentýž, který povýšuje a ponížíje, spatřitel Bůh.“ (Eccli 7, 12.)

Pohrdnuvše tímto napomenutím, toužili celí zdivočelí jen po tom, dát jemu pocítit všecko, co zloba lidská a ďábelská zmůže a vyvolili si ho za terč svého výsměchu a za tím cílem míchali se i vznešenější židé mezi luzu, neb jejich přáním bylo, jak sv. Jan Chrysostomus poznamenává, dosíci toho, aby Ježíš Kristus jako obávaný, pověstný, svůdce před obličejem všech lidí byl potupen, a tak s tímto světem se rozloučil.

Proto chodili kolem, hlavou potřásali a říkali: „Ty, který chrám Boží rušíš, a ve třech dnech jej zase vzděláváš, pomозиž sám sobě.“ (Math. 27, 43.) „Jsi-li syn Boží, sestup s kříže.“ Je-li Kristus, vyvolený Boží, ať sestoupí s kříže! „Jestliže je král Israelský, ať nyní sestoupí s kříže, a uvěříme jemu.“ (Math. 27, 42.)

Jaké to zápletky a nesrovnalosti pravdy i lži, jaká to vybraná slova, by slabověřící popletla, nesezná-li jejich převrácenost! Neb právě proto, že je Synem Božím a králem vyvoleného národa, nesešoupí s kříže, se svého to trůnu, právě proto, že Kristus je Vykupitelem, nepomůže sám sobě. Abychom zde pravdu poznali,

musíme rozjímat nejen o kříži, s něhož Ježíš Kristus sestoupiti má, nýbrž i o Ježíši Kristu samém, který s kříže sestupuje.

Rozhlédneme-li se okem pátravým po stvořeném světě, pokud v nezměrných prostorách a hloubkách nepřístupných pochopen býti může, zpozorujeme k svému úžasu, že jak v malém, tak velkém vesmíru, ba i v jednotlivých věcech jeví se vtisknuto znamení kříže, tak ze Bossuet tvrdí, že není skoro žádného viditelného tvora, na kterém by znamení kříže nebylo k nalezení. Kříž, praví křesťanský básník Prudentius, není novým, hned při stvoření světa byl naznačen v nejrozmanitějších rysech.

„Čím větší je tajemství kříže,“ poznamenává Tertulian, „tím častěji jeví se už předem znázorněno.“

„Pohled na nebe,“ praví Řehoř Nys., „a dolů k hlubinám, a pak ku koncům země a zrakům tvým objeví se kříž.“ Kamž půjdu od ducha tvého a kam před tváří tvou uteku, jestliže bych vstoupil na nebe, tam jsi ty, pakli bych sestoupil do pekla, přítomen jsi, byť bych vzal křídla svá na úsvitě a bydlil v končinách moře, i tam držela by mě pravice tvá. (Ž. 138.)

Co spatřit v slovech těch jiného než znamení kříže. Výška — propast, šířka — délka. Zadíváme-li se na ptactvo nebeské, když vznáší se s rozpiatýma křídlyma ve vzduchu, má podobu kříže! „Pohled na loď,“ praví sv. Augustin, „která mořem se plaví, stěžeň, na kterém plachty upevněny jsou, představuje kříž: v tomto znamení spásy plují lodníci rozbouřeným mořem a doplují do kýženého přístavu.“ „Pozoruj,“ učil už sv. Justin, mučedník, „všechny věci na světě jsou znamenány křížem, bez něhož nebylo by lze jich upotřebit.“

Země nemohla by býti zorávána, kdyby nebyla k pluhu křížem radlice připevněna; každý lidský nástroj, kladivo, pila, sekera, může jen v podobě této vyhovovat svému účelu. Ale i stěny našich domů, trámové na střechách, veřeje dveří a oken, ulice a silnice měst, mají tutéž podobu, nitky v šatech našich spojeny jsou nesčetnými kříži a právě tak často jeví se znamení kříže na stromech a větvích a keřích, jako v rozvětvení žil a nervů.

Tak tedy jeví se nám ve věcech živých i mrtvých, v matematickém, fysickém i organickém světě, všude kříž, ale ten největší a nejvzácnější je člověk sám, který s rukama rozpiatýma úplně kříž představuje. A vším právem nachází v tom Justin znamenitý fysický rozdíl mezi člověkem a zvířetem, že týž ve své přímé poloze může rozepnout ruce k formě kříže, čehož u zvířat není.

Přirozenost lidskou přijal na sebe Syn Boží, aby v ní jak člověk za lidstvo zemřel: kterýž jsa v způsobě boží, nepoložil toho sobě za loupež, že jest rovný Bohu, ale sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka ku podobenství lidí učiněn a v způsobu nalezen jako člověk; ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti a to k smrti kříže. (Philip 2, 6, 8.)

Postavu člověka přijal na sebe Ježíš Kristus, postava ta ale jest kříž a následovně přijal na sebe kříž, aby na kříži žil, zemřel a smrtí svou na kříži zničil smrt věčnou. Nepřátelé kříže, jsouce zaslepeni, neměli ani tušení o znamení tomto a proto volali posměšně k němu vzhůru: „Jsi-li král Israelský, Syn Boží, sestup s kříže!“ Bylo by to lidstvu k spáse prospělo, kdyby byl náhle s kříže sestoupil? „Nikoliv,“ volá sv. Bernard, „poněvadž je králem israelským, neopouští titulu své říše, nesestupuje se svého trůnu.“ „Poněvadž učil trpělivosti,“ praví Augustin, „odložil moc; ten, který měl moc z hrobu vstáti, nechtěl přece s kříže sestoupiti, svou moc zatajil, ale vyjevil své milosrdenství, když na kříži promluvil: Otče, odpusť jim!“ Kdyby tenkrát byl se dal pohnout potupou utrhačů a s kříže byl sestoupil, nebyl by nás naučil ctnosti trpělivosti!

„Nesestoupil,“ jak poznamenává sv. Bernard, „aby nám nedal příležitosti, bychom u vytrvalosti klesali, která jediné korunu zasluhuje, a aby nemusili rázem oněmneti ti, kteří netrpělivému a skleslému dodávají síly a zmužilosti slovy: Zůstaň, setrvej, nesestupuj se svého kříže, neb umlknouti by musily tyto řeči, kdyby Ježíš Kristus byl svůj kříž opustil.“

Nuže, zde právě znázorněna nejdůležitější pravda křesťanská: v trpělivosti budete ostříhati duší svých.

Kterí slovo Boží slyší a ostříhají ho, přinášejí užitek v trpělivosti. „Trpělivosti je vám zajisté potřebí, abyste, vůli Boží činíce, dosáhli zaslíbení.“ (Heb. 10, 36.) Proč jest ale tato trpělivost tak potřebná, a to každému všude a ve všech dobách? Proto, že jak znamení kříže na všech místech se nachází, právě tak, ba ještě hojněji jest na zemi rozšířeno to, co znamením tím se vyrozumívá, kříž sám, bolest a námaha, práce a utrpení.

Jedenkrát vydán byl v kterémsi japonském městě rozkaz, aby všichni ti, kteří k učení křesťanskému se hlásí a po smrti mučednické touží, před svým domem vztýčili kříž. Druhého dne bylo ve všech ulicích celého města plno křížů. Všichni pak, co se takto dobrovolně přihlásili, stali se mučedníky Kristovými. Docela jinak sběhla se událost při obléhání Jerusalema za Vespasiána a Tita. Neb-tenkrát bylo tolik židovských uprchlíků ukřižováno, že nebylo místa, kam by nové kříže postaveny býti měly, tito ale

byli mučedníky ďábluvými. Kdyby tedy všichni mučedníci Kristovi a satanovi a všichni trpící před své domy kříže postavili, zůstalo by málo místa, kde by se projít dalo. Jest tu třeba důkazu, že toto tvrzení není přehnáno ? I pohané to už věděli. Co učinil onen slavný mudrc světa S o l o n. když navštívil ho jeho přítel jsa bolestí sklíčen a hledal u něho útěchy ? Vyvedl ho na nejvyšší věž v Athénách, ukázal mu všechny nádherné paláce a chrámy a pravil: „O jak mnoho útrap a bolestí, nepokoje a starostí skrývá se pod střechami těmito!“

„Dobře se ohlédni, praví Seneca, „a nenajdeš domu, který by byl tak nešťastný, že by se nemohl těšiti, že jest ještě jiný daleko nešťastnější.“

A když už je tak mnoho těch křížů, velikých i malých, které jen v těch zdech a střechách ukryty jsou, jak mnoho teprve jest těch křížů, které v hloubi srdce ukryty, nikdy na světlo Boží nepřijdou ?

Dává se dětem hádanka: „Čeho je v domě nejvíce, ač to nevidíme ?“ A rozluštění: „Stop na podlaze!“ Než správněji mohlo by se říci: „Těch skrytých křížů, které v každém stavu, zaměstnání, ano při každé zábavě a radovánkách se nalézají.“

„Zaříd a spořádej,“ praví sv. Tomáš Kemp., „si všechno co nejpečlivěji a co nejlépe, podle svého přání a záliby a přece nic jiného neseznáš, než že buď budeš dobrovolně neb z přinucení vždy trpěti, a tak nalezneš vždy kříž buď v bolestech těla nebo v bolestech duše.“

„Skutečně,“ pravil sv. Jan Chrysostom, k obyvatelům Anti-ochie, „není života bez bídy, a tento přítomný život nemůže minouti bez trudu, nebo jak je nemožno nalézt člověka nesmrtelného, tak také nedá se naleznouti člověk, který by byl prost kříže a bolů.“

M a r i a d e M e d i c i s, manželka krále Jindřicha IV krále francouzského, matka tří synů, kteří jako králové panovali, známá svou světskou slávou, která ji obklopovala, ale i svými strašnými strastmi, které vytrpěti musila, lnula zvláštním přátelstvím k jedné dívce jménem Pasithea Crogi, která pro svou tichost, čistotu jako světice v Etrurii ctěna byla, a poněvadž se jí zdálo, že to nepřezíje býti od ní vzdálena, povolala si ji do Paříže. Pasithea poslechla a přišla, a když se plna radosti královně představila, tázala se jí tato: „Co mi dobrého a krásného přinášíš ze své vlasti ? Pasithea odpověděla: „Dar nejkrásnější a nejlepší, vybraný ze všech jiných.“

Tím zvědavost královny byla zvýšena a naléhala hned, by bez prodlení dar jí ukázala. Pasithea se vzdálila a za chvíli donesla

ohromný dřevěný kříž. Marie zhrozila se nad tím a nechtěla ho pro veliké rozměry přijmouti, než Pasithea neustala ve své naléhavé prosbě: „Přijměte ho, královno,“ volala, „přijměte ho laskavě, brzy bude ještě větší následovat.“ Zda byla falešnou prorokyní, či mluvila-li pravdu, brzy ukázala budoucnost. Neb několik dní na to padl Jindřich, manžel Marie, dýkou onoho vraha, kterého dějiny jen s odporem jmenují a sotva že oplakala svého manžela, odehrály se tři války občanské, osm dní byla v zajetí chována, a pak poslána do vyhnanství, kterémuž jen unikla tím, že upadla do nového zajetí. Znova unikla a žila několik roků ve velké bídě v Holandsku, pak v Anglii, až konečně v kruté bídě a mukách v Kolíně s životem se rozloučila.

Tedy nebylo to bez vyššího vnuknutí, když jí ona přítelkyně, služebnice Boží, donesla veliký a těžký kříž darem, z něhož až do své smrti nesestoupila, ale také ne bez důvodu jmenovala Pasithea svůj dar nejlepším a nejkrásnějším, neboť toť pravá sláva křesťana na světě, jediná, kterou se sv. Pavel chlubí: „jsem s Kristem ukřižován, nosím jeho rány v těle mém, mně svět ukřižován jest a já světu, budiž to daleko ode mne, abych se chlubil, leda v kříži Kristově.“

Jak si to vysvětlíme, že kříž Kristův je ctí a chválou křesťana. „Celý život křesťana,“ praví sv. Augustin, „pakli žije podle evangelia je kříž a mučednictví, neb život tento podle evangelia, co jest jiného, než opatrování trpělivosti uprostřed bouří, tichosti v moři urážek, důvěry uprostřed muk a trampot — podmaňování smyslů uprostřed lákavých příležitostí.“

A právě jako Ježíš Kristus s kříže nesestoupil, že byl Synem Božím, tak nemá si křesťan netrpělivě žádati se svého kříže sestoupiti, právě proto, že jest křesťanem.

„Na kříži evangelické poslušnosti,“ praví Augustin, „musí křesťan po celý život vytrvat, neboť v tomto životě není na čase hřeby kříže vytáhnouti.“

Chce-li v bezmocné trpělivosti kříž dobrovolné poslušnosti opustiti, už je mu uchystán nový kříž daleko těžší, poněvadž končí v útrapách věčných, a trvá-li na tom, sestoupit s onoho kříže, ku kterému neúprosnou povinností jest připoután a od kterého ho Bůh osvoboditi nechce, neproměňuje si pak tu kříž Kristův v kříž satana ?

Ne bez příčiny visel nevinný Spasitel mezi dvěma lotry: „V kříži Kristově,“ praví Hugo Viktorinus, „je naše sláva, v kříži kajícího lotra naše útěcha, v kříži nekajícího na levici naše výstraha.“ Na kříži Kristově je utrpení a trest bez viny a po utrpení oslava. Na kříži lotra na pravici jest utrpení a trest za hříchy,

a po trestu odpuštění a povýšení. Na kříži lotra na levici je rovněž trest za hříchy, než po trestu zavržení.

Trpíme-li tedy bez zavinění, jest to naší oslavou, trpíme-li za hříchy, je to jistota; jedno i druhé dobře uváženo, může vésti k tomu, abychom se v trpělivosti cvičili; než kdo jest tak nevinný, že by se opovážil tvrditi, že nezasloužil svých trestů a kdo se může vymlouvat, když na svém kříži v trpělivosti a s odevzdáním nesetrvá ?

Sv. František Borgiaš, před smrtí své manželky vévoda z Gaudie a jeden z nejvznešenějších hrabat španělských, šel jednou silnicí, jako řeholník, a tu setkal se s jakýmsi šlechticem, který ho pozdravil a zastavil a jako přítele z dávných dob obdivoval. „Jak se máte, jak se vám vede?“ volal. „Velmi dobře,“ odpověděl sv. František s tváří veselou. „Ale Borgia,“ pokračoval týž, „jak podnikáte pěšky tak obtížné a daleké cesty ? Vždy, jste přece na něco jiného zvyklý. Kde naleznete slušný nocleh a dobré zotavení?“ „O všechno to,“ odpověděl sv. František, „je co nejlépe postaráno, všude najdu výtečné pohoštění, nejlepší pokrm, nej pohodlnější lůžko.“ „Jak to?“ zvolal týž. „Kdo vám pomáhá ? Jaké máte služebníky?“ „Moje družina i komorník obstarají všechno.“ „Kde jsou ? Vždyť jste tu sám!“ „Poslal jsem je totiž napřed: Než abych vám to lépe vysvětlil, věc má se takto: Kdykoliv ráno srdce k Bohu povznáším, a o svém jednání v nastávajícím dni přemýšlím, učiním předsevzetí všechny strasti, námahy a útrapy, které snad Bůh v tomto dni na mě sešle, již předem ochotně přijati, jsa si dobře vědom, že všechno to a daleko ještě více za své hříchy zasluhuji; tato myšlenka je mým komorníkem, kterého napřed vysílám, a protože vše vždy lepším naleznu, než mi přísluší a než zasluhuji, vidím se všude nejlépe přijatu a pohostěnu býti.“

Šťastným věru každý křesťan, který takového sluhu si drží, jenž časně ráno k jeho službám ochotným jest.

Považujte to za pravou radost, jste-li v mnohých pokušeních, když víte, že zkouška u vaší víře plodí trpělivost, trpělivost ale je skutkem záslužným pro život věčný.

Kdo tedy u víře jest věrným a má srdce pokorné, očekává pokušení, připravuje se na ně a nemá pomyslení na netrpělivost, mrzutost neb pomstu, nepřeje si s kříže sestoupiti, nýbrž zraky upírá na velikého učitele Syna Božího na kříži. Jsou tělesné útrapy, nemoc a strasti tím křížem ? Kdo byl bolestněji, kdo smrtelněji poraněn, kdo zakusil větších bolestí než Ježíš Kristus ? Ale na tom kříži vzrůstá i naše spása, neb jak Beda píše: Nemoc těla, když trpělivě snášena bývá, člověku jako oheň v očistci počítána bývá.

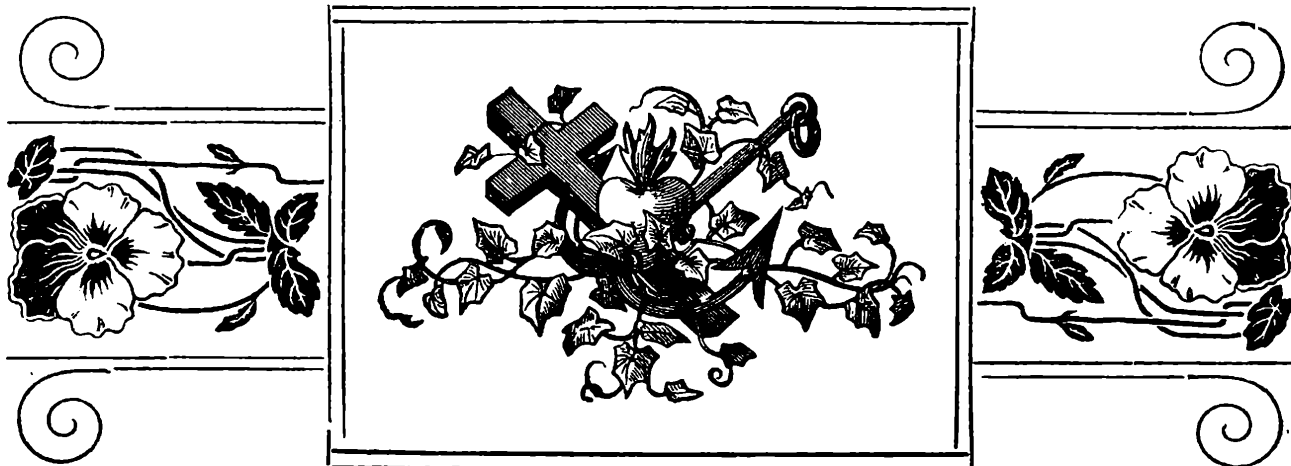
Jest chudoba a nedostatek naším křížem ? Kdo byl chudobnější než Ježíš Kristus na kříži. Ale chudoba s trpělivostí snášená, proměňuje se v bohatství věčné. Jest pohana a opovržení naším křížem ? Kdo byl trpčeji potupen, kdo hruběji posmíván, než Pán Ježíš, jediný vznešený a svatý ? „To jest velikým znamením pokory,“ uči T e r e s i a, „když někdo nevinne bývá posmíván a pomlouván a k tomu mlčí.“ Kdo tak jedná, je vznešeným následovníkem Kristovým. Ale podotýká: „Nikdy jsem neslyšela něco zlého o sobě vykládat, z čehož bych zřetelně nebyla poznala, že se toho méně vyprávělo než pravda bylo, neb i když právě nebylo to ono zlo, které jsem spáchala, přece urazila jsem Boha v jiných věcech.“ Ať jest to jakýkoliv kříž, na nějž nás vůle Boží přibíjí, když trpělivě vytrváme, vždy jest to kříž Kristův.

Proto hodí se sem krásně poznámka sv. Františka Sales.: „Nikdy s jistotou se nevypátralo, z jakého dřeva byl kříž Ježíše Krista, abychom byli poučeni, že máme všechny možné kříže přijmouti, které na nás Bůh ať již skrze kohokoliv posílá, abychom nemohli namítat: tento kříž není záviděníhodný, neb není z dřeva kříže Kristova.“

A když tak pohlédneme na celý svět viditelný, který pln jest křížů a na ten počet křížů neviditelných, jichž počet je ještě větší než těch viditelných a uvážíme, že každý člověk sobě samému, jakož i jiným je křížem, a když všechny tyto s křížem Kristovým srovnáme, namane se nám otázka: Může-li kdo na světě blahoslaveným býti, nuže, kdo jest jím ? Kdo jest bez kříže ? Než na světě nikdo bez kříže není! Kdo tedy může blahoslaven býti ? O tom nikde nenalezneme lepšího poučení než v osmém blahoslavenství. jež evangelium nám uvádí.

Jest rozkoší o kříži mluvit a myslit, o kříži básnit a pět: Tu kříž jest jeden a v světě křížů jest tolik, jimž všem skýtá oporu. Blahoslavený jest křesťan, který umí trpět a mlčet, který i když nevinne trpí na kříži, s Ježíšem setrvává.

XVII.

„Doufalte v Boha, ať ho nyní vysvobodí, chce-li mu.“ (Slova velekněží a zákoníků; Mat. 27, 43.)

Mezi schopnostmi duše lidské, ne těmi nejvznešenějšími, nýbrž stupně podřízeného jest ona, již zoveme **v t i p n o s t í**. A když všechny schopnosti duše, sotva že vůle od dobra a pravdy se odvrátila, obyčejně nic dobrého více vykonávati nemohou, takže rozum ku lsti útočiště bere a hlavně žertu užívá, by pýchu upevnil, lehkomyšlnost podporoval a pravdě přístup zabraňoval. Zlomyslný žert otřese srdcem všech, kteří nemají pravého základu, víra kolísá, bázeň Boha mizí, blud a hloupost vítězí; o kolik duší ďábelskými vtipy uvrženo do záhuby? Proto má zůstat po všechny časy zbraní, kterou Kristus má býti tupen a jeho následovníci u víře otřeseni: „Prorokuj nám, Kriste, kdo jest, jenž tebe udeřil? Zdráv buď, králi židovský!“ Takových vtipů, ač laciných, bylo i na Kalvarii používáno, neboť tam bylo právě místo, kde zloba své vítězství slavila. Jiným pomáhal, sám sobě nemůže pomoci. Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!“ Tento vtip užívá satan jako zbraně proti víře! „Doufalte v Boha, ať ho nyní vysvobodí, chce-li mu.“ Tento nelidský vtip namířen proti naději a lásce; a čím více může trpící duši tento vtip zarmoutiti, tím prospěšnějším jest na slova tato světlem víry si posvítiti. „**D o u f a l v B o h a**“, toť není hanbou, nýbrž chválou a to tou největší, „**a ť h o v y s v o b o d í**“, miluje-li ho, i tato slova jsou **v e l i k o u p r a v d o u**, nevyhnutelnou podmínkou pravé důvěry; „**a ť h o n y n í v y s v o b o d í**“ jest **r o u h á n í**, jest lež.

Když král **B e n a d a d** syrský město Samarii obléhal a právě se svými vojevůdci pitce se oddal, byl vzdor své veliké přesile

od nepatrného zástupu Samaritských poražen a na útěk zahnán. A tu řekli mu jeho vojevůdcové: „Bohové tohoto národa jsou bohové hor, proto nás přemohli; ale lépe jest, abychom bojovali proti nim na rovinách a přemůžeme je.“ Benadađ uvěřil slovům těm a přišel budoucí rok s vojskem ještě větším a položil se táborem na rovině. A tu přišel jeden z proroků ku králi Achabovi a řekl jemu: „Poněvadž syrští řekli: Hospodin jest Bohem hor a není Bohem údolí, dám všechno množství toto veliké v ruce tvé, a zvíte, že já jsem Hospodin.“ (3 Král. 20, 23—28.) Poněvadž syrští jako ostatní pohané ctili množství bohů, považovali Boha israelského za takového, který vládne horami a ne rovinou! Než jest otázkou, zda tento mylný názor ze světa už zmizel, či zda také u křesťanů se vyskytá? A tu setkáváme se s takovými křesťany, kteří praví, že Bůh jest rozdavačem všech dober milostí a slávy, jež s hůry pochodí, jak to v žalmu se čte: „Podivným jevíš se s hor věčných“, ale že není rozdavačem a pánem oněch statků nižšího řádu, které ve světě a přírodě se nacházejí, proto také ti, co téhož názoru jsou, vzhledem na statky pozemské v Boha nedůvěřují. Než je-li Hospodin Bohem hor a nebe, čím spíše je Bohem údolí a vsí přírody: Tvá, Hospodine, jest vláda, tvé bohatství, tvá sláva, tvé všechno. (1 Chron. 29.)

Stává se často při veřejných církevních slavnostech, na kterých i vládcové země účastenství mají, že mnohý surovec nesmekne dříve, dokud jemu nebylo to poručeno!

Sabejští a Chaldejští to byli, co Jobovu rodinu a statky zničili, Job ale přijal to jako z ruky Boží. Vlaštovka byla příčinou, že Tobiáš oslepl, zůstal ale klidným a trpělivým a přijal utrpení to z rukou Božích. Byl to pověstný Semei, který nadávkami, proklínáním, kamením a blátem utíkajícího Davida provázel; David byl klidný, hleděl na prvotnou příčinu. „Nechte ho nadávat,“ poručil svým průvodcům, „neb Hospodin mu přikázal, aby Davidovi se posmíval.“ O skutečně, volá B e r n a r d, muž podle srdce Božího, který dle srdce Božího nad sebou rozsudek pronesl, jazyk posměvačný jemu lál, David ale uvažoval, co Bůh skrytě proti němu působí. „Poznal jsem,“ praví týž, „že tvoji soudové spravedliví jsou a že dle pravdy své jsi mne ponížil, proto jsem oněměl a neotevřel úst svých, poněvadž Tys, Hospodine, to učinil.“ (Ž. 118, 75 a 38, 10.) Která slova jasněji dokazují tuto větu, než slova Ježíše Krista, jež pronesl k Pilátovi: „Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby Ti nebyla dána s hůry.“ Podružnou příčinou mého odsouzení jsi ty, a ti ostatní, kteří jsou ti rovni, prvou příčinou jest vůle otce mého. Hle, tu neochvějný důvod duše Bohu důvěřující.

Ale ne ve štěstí a blahobytu, nýbrž jen v utrpení může zkoušena býti. „Člověk věřící,“ praví Bernard, „nikdy nemusí mít důvěru pevnější než v utrpení a taková důvěra v utrpeních je důkazem pravé lásky k Bohu.“ Kdo by opovážil se tvrditi, že miluje Boha, kdyby i utrpení od něho nepřijímal, jako z ruky laskavého otce? A kdo by snesl takovou zkoušku bez reptání, když by tohoto Otce nemiloval?

Ulicemi kteréhos lombardského města kráčel zimní dobou rytíř v plné zbroji, když najednou zasažen byl koulí sněhovou. Rozhořčen nad tím tasil meč, by surovce na místě ztrestal, než přesvědčil se, že to byla mladá dáma, která po něm sněhovou kouli vrhla, táž, kterou on jako modlu zbožňoval; hněv jeho proměnil se v něhu, a rána ona zdála se mu spíše důkazem lásky, než hněvu či posměchu. Jak si tento rytíř počínal, tak počínali si vždy křesťané.

Tak stál — bych uvedl jediný příklad — František Borgiáš několik hodin v temné noci za hroznou sněhovou bouří u domu svého a klepal, aniž ho kdo slyšel. Když jeho služebníci konečně otevřeli a všemožně se vymlouvali, pravil s úsměvem: „Zalíbilo se nejmnocnějšímu Pánu na mě několik hodin sníh sypati.“

Toť tedy znamení pravého křesťana, že všechny strasti s vděčností přijímá a v důvěře v Boha posilněn bývá. „Z mnohých příčin,“ učí sv. Jan Chrysostomus, „zkouší Bůh právě své nejvěrnější: za prvé, by si na svých ctnostech a zásluhách nezakládali, dále, by jejich trpělivost zjevna byla a oni takovými se prokázali, že nemilují Boha toliko pro odměnu, ale že také v neštěstí klidnou mysl zachovávají, dále aby všichni, kteří do velkých utrpení upadnou, mohli patřit na veliké vzory a útěchy nabyli a tak máme, dodává sv. Jan Chrysostomus, octneme-li se v protivenstvích hněvu se chrániti, trpělivými býti a z toho poučení čerpati.“

Neboť takové právě bývá odporné pokušení: důvěřuješ v Boha, proč ti nepomáhá, vzýval jsi ho, proč tě neosvobozuje? Když Tobiáš oslepl, posmívali se mu příbuzní jeho: „Kde jest nyní tvá naděje, pro kterou jsi tolik almužny vydal a tolik mrtvých pochoval?“ I jeho vlastní manželka činila mu předhůzky: „Teď je to zjevné, že tvá důvěra je marná, ovoce tvých almužen se ukazuje.“ Ale Tobiáš odpověděl: „Nemluvte tak, neb jsme synové svatých a očekáváme život, který Bůh těm dá, kteří věrně při něm vytrvají.“

Jediná tedy důvěra křesťana, která ho schopným činí všechny útrapy snést, jest naděje v život věčný. Toť myšlenka, kterou Pavel pronesl, když pravil: „Oplývám radostí v mých utr-

peních.“ To bylo útěchou sv. Františka Seraf., když zpíval svou zamilovanou píseň: „Tam v ráji očekává mě velká odměna a proto všechny kříže a strasti mi příjemnými se zdají.

Jaký jest rozdíl mezi dělníkem, který má domek a pole a synem královským, který na vladařství čeká? Ačkoliv týž vlády říše se neujal, přece jeho radost jest větší, než dělníka, který už domek ve své moci má!

Jaký rozdíl mezi hříšníkem, který pozemské blaženosti dosáhl a bohabojným křesťanem, který se všeho odříká a nárok si činí na blaženost nebeskou?

Ačkoliv nebeské blaženosti nepožívá, jest jeho radost daleko větší, než onoho hříšníka. Blahoslavený, kdo důvěřuje v Hospodina. (Př. 16.) Ať tedy nepřátelé se posmívají a volají: „Důvěřujet v Hospodina, ať ho vysvobodí, miluje-li ho!“ Jejich volání jest pravdivé, neb značí ctnost naděje. „Kdo ve tmách chodí a nemá světla, doufej ve jméno Hospodinovo a spolehni na Boha svého.“ (Isai 50,10). Celým srdcem má křesťan Bohu důvěřovati a očekávati vysvobození ze všech útrap, chce-li tomu Bůh. A co značí tato podmínka?

Roku 1566 přijel h r a b ě M o n t i g n y z Belgie do Madridu, by se u krále ospravedlnil; to se mu ale nepodařilo a byl vsazen do žaláře. Sotva že se o tom jeho manželka dovéděla, umínila si hned vypočítavým způsobem jemu na svobodu pomoci. Poslala své čtyři krajany, kteří hudby i cizích řečí znali byli, za ním. Pod záminkou, že putují do Compostelly, dostali se až k onomu zámku, v němž Montigny uvězněn seděl. Když obyvatelé celého městečka a zámku hudbou těchto cizinců uchwáceni byli, zavolal je též správce věznice do zámku, by vězně obveselili. Tam zpívali písně italské, francouzské i holandské, kterýmžto posledním jen Montignoso rozuměl. Píseň obsahovala pozdrav z otčiny, jakož i příčinu jejich příchodu a vybídnutí jejich nástroje koupit, že v nich ukryty jsou dláta a pilníky, kterými na svobodu dostat se může. Při své písni zapomněli na strofu, jak se violon má otevřít, by se nepoškodil, a aby svou chybu napravili, napsali návod onen na papír a čekali na chlapce, který Montignymu pro chleba chodil a do něho vložili onen lístek. Nešťastnou náhodou dostal se onen papír do rukou správce věznice a celý plán byl zmařen. Co dále se stalo, nepatří sem, ale za to patří sem toto: „Jako nepatrná věc všechny plány zmařiti může, tak jsou ony klamně nazvané maličkosti s to, aby nás o naději v život věčný připravili.“ Neboť nezachováváme-li všechna přikázání, když jedno nebo druhé zanedbáváme, tu zmařena jest naděje na věč-

nou svobodu, oleje v lampě není, pošetilé panny přicházejí pozdě, brány jsou zavřeny.

„Co ti to pomůže,“ táže se sv. B a s i l i u s, „když jsi všech ostatních hříchů prost a jen jedinému sloužíš?“ Kdo hřích páše, je služebníkem hřichu, jest zajatcem! Kdo by celý zákon zachoval, ale v jediném přikázání by přestoupil, jest vinen všemi učiněn.“ (Jak. 2, 10.) „Neboť zákony Boží,“ jak praví sv. Řehoř, „jsou mnohé, ale přec zákon jen jeden, mnohé dle různosti díla, jediný v prameni lásky.“

Proto praví sv. A n t o n í n P a d., že naděje jest očekáváním věcí budoucích, která naprostou poslušnost v službě Boží předpokládá.

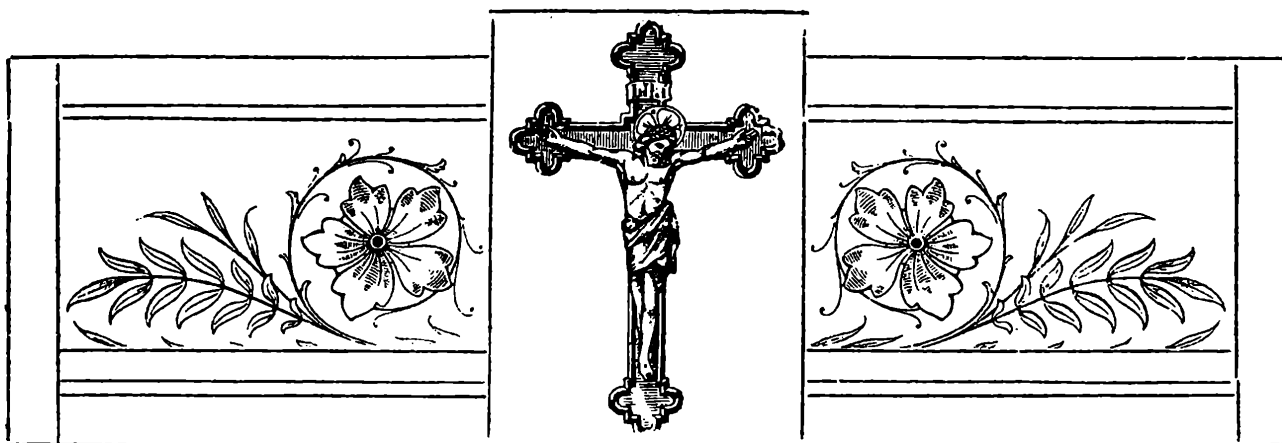
A z toho důvodu musí křesťan vážně o těchto slovech uvažovat: Důvěřuji v Boha, vysvobodí mě, miluje-li mě; setrvám-li v milosti Boží, neboť to záleží od nás, na naší pevné vůli a opravdovém předsevzetí. Jsme-li si toho vědomi, pak radostně můžeme zvolati: Bůh mě vysvobodí, jestli mne miluje, a on mě miluje, poněvadž já miluji Ho; zda říci smíme, jako oni rouhači Kristovi: Ať mě vysvobodí n y n í? Zda jest to vyjádření důvěry, či rouhání, k tomu odpověď není daleká.

Dějiny starých Římanů z oné doby, kdy dosáhli tito vlády světové, vypravují o p o d i v n é m j e d n á n í C a i a P o p i l i a, který senátem římským ku králi Antiochovi syrskému poslán byl, aby mu vyřídil, že má ustát od tažení válečného proti králi Ptolomaeovi. Antiochus přijal vyslance srdečně, podával mu ruku na pozdrav; než Caius Popilius ruky nepřijal, nýbrž pravil: „Nechme zvláštní přátelství stranou, neboť tu hlavně jedná se o veřejné zájmy.“ Podal mu nález senátu římského, v němž se mu vypovídá válka se strany Římanů, pak-li neuposlechne. Antiochus přečta nález pravil, že nejprve s přáteli o té věci se domluví. Ale Popilius nechtěl o takovém odkladu ani slyšeti, opsal svou holí kruh okolo krále a pravil: „Prve než z tohoto kruhu vykročíš, dej mi odpověď, kterou senátu donéstí mám.“ Tu konečně rozhodl se Antiochus od nepřátelství proti Ptolomaeovi upustiti a pak teprve podal jemu Popilius ruku.

Chceme být přáteli Božími? Nikdy jimi nebudeme, nezřekneme-li se vůle své a nepodrobíme-li se vůli Boží. Proto přišel jeho vyslanec na tento svět a učil: „Nepřišel jsem, abych plnil vůli svou, nýbrž toho, kterýž mě poslal.“ Proto opsal kolem nás kruh: ne každý, který mi ruku podává, jest mým přítelem; „ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž ten, který plní vůli Otce mého.“ V tomto kruhu jsme sevrěni, nemůžeme z něho vyjít, dokud neprohlásíme, zda vůli

Boží se podrobujeme, či podle své vůle žíti chceme. Budeme mu předpisy či podmínky dávat? V trampotách, opuštěnosti, svízelech zvoláme: „Bože, vysvobod' mě nyní, dnes, zítra?“ Nechceme-li býti nepřáteli Božími, neprodleně se rozhodneme vůli Boží se podrobiti, jak to vyjadřují slova: „Buď vůle Tvá jako v nebi, tak i na zemi.“ Či jest Hospodin jen Bohem hor a ne také údolí? Či jen v nebi má se Jeho vůle státi a ne také na zemi?

XVIII.

„Co jsem psal, psal jsem !“ (Slova pontského Piláta; Jan 19, 22.)

Se strašnou, ďábelskou radostí, které ani duchové pekelní ani ti, kteří v pekle našli svou vlast, neznají, nýbrž kterou jen zlotřilci znají, pokud na zemi žijí a pokud jejich zaslepenost trvá, pozorovali velekněží a knížata lidu Ježíše Krista na kříži a šerednými žerty se proslavili; než jediný pohled na nápis na kříži dostačoval přepjatost jejich pokořit a srdce jejich novými ranami rozdrásat.

Bezpodmínečnou formou nápisu byli nanejvýš roztrpčeni a proto pravili k Pilátovi: „Nepiš: Král židovský, ale že pravil: Král jsem židovský.“ (Jan 19, 21.) Pilát ale odbyl je stručnými slovy: „Co jsem psal, psal jsem!“ Co to vlastně napsal? Krásnou knihu, překrásný výtah z Písma sv., souhrn všech tajemství a útěchy, památný nápis nad hlavou Ježíše Krista. Jak k tomu přišel? Chtěl naznačiti příčinu rozsudku nad Ježíšem Kristem a zároveň zlobu a převrácenost jeho nepřátel. Dle zvyku tedy římských prokonsulů, kteří proneseného rozsudku nikdy neměnili, či spíše tajemným řízením Božím, zůstal Pilát vzdor tolika předhůzkám neoblomným a odmítl je slovy: „Co jsem psal, psal jsem!“

Zajímavá řeč, neboť toť zároveň slova Kristova, věčného soudce, a slova svědomí, soudce našeho vnitřního, slova, jež pronáší hříšník zatvrzelý i člověk ctnosti oddaný. Jsou ale též slova: co jsem psal, to jsem nenapsal a toť výrok Ježíše Krista, Vykupitele plného milosrdenství, slova ta zaznívají z úst pošetilce i moudrého, ovšem podle různých významů!

Za vlády Joakima, syna Josiášova, stalo se slovo Hospodino k Jeremiášovi, by veškerá proroctví, která jemu sdělena

byla, do jedné knihy sepsal. Jeho učedník Baruch sepsal v knihu všechna ta slova, jež mu Jeremiáš předříkával a přečetl je lidu v chrámě. O tom dověděl se J o a k i m, nepřítel pravdy, když za zimní doby se svými knížaty v paláci dlel; ihned dal si onu knihu z chrámu přinést a z ní několik stránek přečíst; na to sám knihu onu nožem rozřezal a hodil do ohně, kdež shořela; zároveň vydal rozkaz, by Jeremiáš a Baruch byli chyceni a do žaláře vrženi. Než oba tyto prostředky byly marné! Neboť Jeremiáš nebyl k nalezení a hned dostalo se mu rozkazu: „Vezmi novou knihu a vpiš do ní všechna dřívější slova.“

Tu diktoval Jeremiáš svému žáku novou knihu, která mnohem více obsahovala, než dřívější, neboť v této knize mezi jinými tresty bylo i blízké zboření Jerusaléma předpověděno a božská předpověď nedají se zamezit: „Co jsem psal, psal jsem!“

Jak se to mělo s knihou Jeremiáše, tak se to má s knihou kterou každý v srdci svém nosí a o které věčná moudrost praví: „Vpiš můj zákon v desky srdce svého. (Př. 7.) Onen písař, který ve svém zaměstnání je neunavný, všechno opisuje, čeho svědkem byl, může rovněž nazván býti prorokem, hlasatelem věčné pravdy, často jako Jeremiáš vyslovuje tresty, hrozby i nářky. I když jeho napomenutí zanedbávány a zapomínány bývají, nemůže přece svědomí to zničeno býti; neb rozkaz přijde na písaře: Vezmi knihu a vpiš do ní všechna dřívější slova, a hle, svědomí píše všechno zapomenuté a nové hříchy k tomu, jakož i nová napomenutí. „Ohlušeno,“ praví Tertulian, „může svědomí býti, neboť není Bohem, nemůže být, ale zničeno a udušeno, neboť jest od Boha.“

T a h y p í s m a s v ě d o m í — jak píše J u s t u s L i p s i u s — jsou nesmazatelný, i hlas svědomí trvá na své řeči: „Co jsem psal, psal jsem!“

A tak tedy stává pro každého člověka dvojí kniha zákona: jedna o nebi, druhá na zemi v jeho srdci; obě mají téhož původce, obě, jak praví Písmo, jsou prstem Božím psány, obě mají známky věčnosti a nedotknutelné pravdy a ze shody knih těch vyjde jedenkrát na jevo, kdo zasloužil zapsanu býti v knize života. Proto čteme u proroka: „Ustanovuji soud, a knihy byly rozevřeny. — Knihy jsou rozevřeny a ještě jiná kniha otevírá jest; kniha života a mrtví jsou souzeni z těch věcí, kteréž v knihách psány byly podle skutků jejich.“ (Apoc. 20, 12.) Poněvadž k posouzení skutků lidských — jak Suarez podotýká — jest nutná dvojí znalost, totiž zákona či práva a druhá skutků či jednání, zdá se tedy, že proto třeba více knih a to jedny, v nichž jest zákon napsán a jiné, v nichž skutky člověka, dějiny životní jednot-

livců jsou vepsány. Jaké to zvláštní knihy ? Jsou velké, malé, psány, tištěny, v které řeči psány ? Ach, všechny podobné otázky jeví se nicotnými, když knihy zákona a životopisy jednotlivců náležitě pozorujeme.

Veliká kniha zákona Božího není před žádným ukryta a bude zjevena všem lidem, kteří vůbec žili, neboť „Hospodin přichází ze Sinai, ukázal se z hory Pharan, tisícové svatých s ním, v jeho pravici ohnivý zákon. (Deut. 33, 2.) totiž starý a nový zákon, o jehož svědectví se používá slov: „Stojí psáno“ A tu mnozí v Písmě sv. čtou, než poněvadž oko jejich jest nemocné nebo špatné, bývají od plamenných slov oslepeni neb oklamáni.

„Stojí psáno“, jest heslem všech, kteří svůj názor ospravedlniti hledí, jako by nebylo také psáno: „Kdo čteš, rozuměj.“ (Mat. 24.)

Tažte se labužníka, „co stojí psáno, co tam čteš?“ a uveďte vám slova Pisma: „Jezte, přátelé moji, pijte, a hojně se napijte.“ (Cant. cant. 5, 1.)

Tažte se rozmařilců: Jak před soudnou stolicí Božskou ob-
stojíte ? a odpoví: „Dávejte almužnu a aj, všecko vám bude
čisté.“ (Luk. 11.) — Tleskač, jenž Písmo sv. znal, ukradl svému
příteli plášť. Jsa pohnán k zodpovědnosti, hájil se slovy: „Jeden
druhému břímě noste.“

Jiný jménem, G e r a r d E n t e s, jenž svou bezdětnou ženu
sekerou zabil, hájil se slovy: „Každý strom, který nenese dobrého
ovoce, vyřát bude.“

Jakýsi neznaboh, který popíral nesmrtelnost duše lidské,
našel si pro to důkaz v Písmě sv.: „Jednostejné jest zahynutí
člověka i hovad, jakož umírá člověk, tak umírá i ona, nic více
než ona. (Eccli 3, 19.) Jiný blázen dokazoval na základě těchže
pramenů, že zvířata dojdou spasení: Lidi i zvířata, Hospodine,
zachováváš. (Ž. 35, 7.)

O všech těch, kteří jednotlivé věty ze spojitosti vytrhují,
nebo zkracují, nebo dle vlastní potřeby vykládají, platí obžaloba
knížete apoštolského: „Převracují Písmo k vlastnímu zahynutí.“
(2. Petr. 3.) zneužívají Pisma ne aby nás poučili, nýbrž oklamali a
jak se proti zákonu prohřešili, budou dle zákona souzeni. Neboť
v den soudný jejich svědomí samo jim připomene, jak čísti a roz-
uměti měli: „Vlastní jejich svědomí bude proti nim svědčit a zjeví
jim „dílo zákona, které v srdcích“ jejich „psáno jest.“ (Řím. 2.)
A toť právě ona druhá kniha, v různých exemplářích, když každé
svědomí takovou knihu představuje, jež všechny myšlenky a
skutky člověka obsahuje.

Nyní arci se tážeme: Jak je to možno ? Kde jest ona kniha
a kdo může v ní čísti ? V takových obrazných rčeních zdá se nám

tato pravda býti z části nepochopitelná, z části nemožná; než jak naše poznání tu pokulhává, možna posouditi z následujícího:

Bohatý evropský osadník v Peru poslal svému krajanovi a sousedovi košík fíků darem a přiložil lístek, v němž počet ovoce udán byl. Chlapec peruviánský, jenž košíček nesl, neodolal pokušení a cestou několik fíků snědl. Farmář přijal koš i list a vytkl chlapci, že si hodně břímě ulehčil, když fíků z koše ubral, což chlapec zapíral, nemoha věc pochopiti a namítal, že lístek ani očí, ani uší, ani úst nemá, následkem toho že nic věděti nemůže. Omyl spočíval v tom, že chlapec psáti, ani čísti neuměl, ba ani ponětí o tom neměl.

My sami neseme s sebou knihu, již svědomí napsalo a která svědectví vydává o našich myšlenkách, touhách a skutcích.

„Kamkoliv se pohnu, mé poklesy,“ praví sv. Bernard, „mě následují, ať jdu kamkoliv, mé svědomí mě neopouští, vždy jest pohotově psát, co činím.“ Není to pak jen několik řádek, nýbrž přesný životopis. „O, strašné knihy,“ volá sv. Efrem, „ve kterých všechna naše slova a skutky napsány jsou, ale též myšlenky a žádosti.“ — „Ještě nedokonalého mne viděly oči tvé, a v tvé knize všichni zapsáni budou.“ (Ž. 138, 16.) — Ejhle, všechno je napsáno přede mnou, nebudu mlčet, nýbrž odplatím. (Is. 65.) Když už v srdci našem všechno tak přesně zaznamenáno jest, jak teprve v knize vševědoucího Boha?

Ne bez příčiny sklonil se Pán Ježíš a psal mlčky na zemi, když k němu cizoložníci do chrámu přivedli. Jaká slova tehdy do písku napsal, o tom se mínění různí. Jedni se domnívají, že to byla tatáž slova, která k žalobcům pronesl: „Kdo z vás je bez viny, ať zvedne první kámen“, jiní opět myslí, že to byla tatáž slova, která náhle při hostině Baltazarově na stěně se objevila (Dan. 5), než pravda zdá se nám býti blíže:

I nyní (jako tenkrát) sklání se Pán Ježíš k zemi a mlčí, jsa ochoten odpustit a zapomenout; při soudném dni se postaví, by rozsudek pronesl. Tak bude platit: „Co jsem psal, psal jsem“ a rozsudek zůstane nezměněn; pokud na zemi žijeme, píše rozsudek na zemi, do písku, není ještě nezměnitelným a jest každou chvíli hotov ho změnit a říci: „Co jsem psal, to jsem nepsal.“

Podle velikosti milosrdenství svého, volá kající duše, shlaď nepravost mou, odvráť tvář svou od hříchů mých a vymaž všechny nepravosti mé. (Ž. 50.) A Hospodin odpovídá: „Já jsem, já jsem ten, jenž shlazuje nepravosti tvé pro sebe a na hříchy tvé nebudu vzpomínati, a tak shlazená bude úmluva vaše se smrtí.“ (Isai, 43 a 28.) A kde jest toto příslibení dokonaleji vyplněno, než onou velikou listinou, listinou božského milosrdenství,

nápisem kříže Kristova. „Smazav zápis úsudku, kterýž byl proti nám, i vzal jej z prostřed, přibiv jej na kříži, slaviv vítězství nad nimi skrze sebe samého.“ (Kolos 2.) Neb toto všechno hlásá vítězný nápis na kříži: „Ježíš Nazaretský, král židovský“, toť beránek, jenž snímá hříchy světa, který vlastní krví zničil úpis věčný viny, král věčnosti, jenž peklo přemohl.

K tomu nápisu, jenž byl nad hlavou Kristovou, upírá zraky své sv. Bernard a volá: „Kristus je naším životem, naším zákonem, naší knihou, proto musí veškeré naše knihy dle tohoto vzoru psány býti, dle knihy života, a je-li to v srdci našem jinak psáno, musí to dle toho opraveno býti.“

Nikdo nás nenutí, zlé do srdcí našich psáti, a je-li hřích v srdci našem zapsán, jest ještě dosti času ho vymazat a na čistou stránku dobré skutky psáti následováním Ježíše Krista. Šťasten tedy, kdo svou tvrdošijnost přemůže a vyzná: „Co jsem psal, to jsem nepsal.“ Zásady, kterými jsem se řídil, nejsou správné; kdysi sobě i jiným chtěl jsem namluvit, že pravý život pozůstává v požitcích a světské slávě, „co jsem psal, nepsal jsem“; umínil jsem si, že ke zpovědi a sv. přijímání nepůjdu, toto předsevzetí nebudiž napsáno; proti zjevení a církvi Kristově jsem brojil, mluvil, psal; co jsem tehdy spáchal, nebudiž napsáno.

Ó, šťastný věru člověk, který osvícen milostí Boží, upustí od hříšných zásad života a počne život nový, nešťasten každý, kdo ve své pýše v boji proti Kristu až do smrti vytrvá a tak věčně zahyne; nešťasten ale také ten, který předsevzetí svá neplní.

Jak mnoho jest těch v propastech pekelných, kteří činili bohatá předsevzetí, než v nejbližší chvíli zase řídili se heslem: „Co jsem psal, nepsal jsem.“

Ve slavném onom klášteře římském, který založila sv. Františka zv. Římská, žila od r. 1626 jeptiška jménem Maria Bonaventura, která vynikala netoliko rodem, nýbrž i ctnostmi. Svou krásou a vědomostmi byla oblíbena u všech a toto vědomí vzbudilo v ní nelibost k modlitbě a životu bohumilému. Roku 1626 téměř proti své vůli účastnila se duchovních cvičení, které řídil obětavý Lancizi a hned první den učinila si předsevzetí, osvícena milostí Boží, nejen zanedbané dohoniti, nýbrž ke cti Boží v pravé dokonalosti křesťanské vyniknouti.

Trojí předsevzetí učinila tenkrát: Předně použít všech prostředků, by nevinnost duše zachovala; všechny své myšlenky a skutky dle příkladu Pána Ježíše zaříditi a konečně: ve všech protivenstvích kříž milovati a všechno pro Boha trpělivě snášeti. Od té chvíle se změnila, nebyla chvíli roztržita, stále se modlila a druhých neposuzovala a právě v modlitbě největší

zálibu měla. V přemáhání sebe samé při ošetřování nemocných vynikala nad jiné. Když přiblížila se hodina smrti její, nebylo na ní pozorovati ničeho, ačkoli snášela veliké bolesti, ba vzdychala k Bohu o větší bolesti a o milost, by se k němu brzy dostala; jedna sestra prosila ji, by na ni v nebi pamatovala, což tato jí přislíbila. Po její smrti našli ona předsevzetí, jež v den svého obrácení byla učinila, krásně napsaná a při nich tato slova: „Tyto řádky věnuji Ti, Vykupiteli duše mé, a kladu je do svaté rány Tvého boku, Tě prosím, bys mi mé poklesky odpustil a nedopustil, bys znova mnou byl urážen; od této chvíle nechci sobě, nýbrž jen Tobě náležeti.“

V čem jeví se ctnost a dokonalost této duše? V tom, že svá předsevzetí napsala? To nikoliv, nýbrž v tom, že s pomocí milosti Boží na konci života svého říci mohla: „Co jsem psala, psala jsem!“ Ukončila jsem běh života svého, věrnost jsem zachovala; co jsem opravdově slíbila, svatě jsem dodržela, co jsem psala, skutkem jsem dokázala a Věrný a Spravedlivý vepsal jméno mé do knihy života!

XIX.

„Jistě byl tento člověk **Syn Boží.**” (Slova římského setníka; Mark. 15, 39.)

Tři doby v životě Pána Ježíše jsou podivuhodné: počátek jeho pozemského života, totiž jeho vtělení, počátek jeho veřejného života, kdy totiž svůj úřad učitelský začal a konec jeho života pozemského smrtí na kříži. V každé z těchto dob slyšán byl hlas, který o jeho božské moci vydával svědectví.

Když mělo býti vyplněno příslibení jeho vtělení, pravil k nejblahoslavenější Panně Marii posel s nebe: „Co se z tebe svatého narodí, slouti bude **Syn Boží**“

Když z ústraní vystoupil, by začal konati svůj úřad učitelský, pravil sv. Jan Kř.: „Svědectví vydávám, že tento jest **Syn Boží**“.

A když konečně na kříži svou hlavu sklonil a za hlasitého křiku svou duši vypustil, zvolal římský setník: „Jistě byl tento člověk **Syn Boží**“

Co archanděl s nebe slíbil, co svědčil anděl pozemský sv. Jan Kř., to hlásá z nenadání také pohanský voják. Co Lucifer jen z daleka tušil, co popírali židé a zákoníci, co apoštolé jen z hruba a nedokonale věřili, to hlásá teď jasným hlasem vůdce těch, kteří posláni byli, by ho ukřižovali.

„Jsi-li **Syn Boží**, sestup s kříže,“ křičeli na něho židé; ne-sestoupil s kříže, na kříži trpěl a umřel a pohanský setník viděl ho na kříži trpět a umírat, oslavil Boha a zvolal: „Jistě **Syn Boží** byl tento“ Jaká to podivná příhoda — jak hluboké to tajemství. „Opačným byl tu,“ praví Theophylact, „pořad věcí“. Židé ukřižovali Ježíše, učedníci ho opustili a uprehli a pohané ho poznali.

Jak zajímavá to událost! „Kdožbykoliv vyznával, že Ježíš je **Syn Boží**, zůstává Bůh v něm a on v Bohu. A myť jsme poznali

a uvěřili lásce, kterou k nám Bůh má, neb Bůh je láska.“ (1. Jan 4, 15, 16.)

Paprskem této lásky, právě v onom okamžiku zasažen, kdy Láska za nás umírala, obrátil se nepřítel věčné lásky a stal se jejím vyznavačem a hlasatelem. A když anděl zvěstoval: „Slouti b u d e Syn Boží“ a Jan Kř.: „toto j e s t Syn Boží“, volá proti tomu pohanský setník: „Jistě Syn Boží b y l tento“.

V těchto třech svědectvích naznačena: budoucnost, přítomnost a minulost. Zemřel původce života ? Přešla věčnost časem ? Přestal Bůh býti ? Viz, toť tajemství víry.

Ten, který je bez počátku a konce, začal býti a přestal býti, původce života se zrodil a zemřel, věčný a nezměnitelný byl, všechno toto obsaženo ve slovech: „J i s t ě S y n B o ž í b y l t e n t o.“

Byl-li kdy jaký člověk, s nímž štěstí si zahrálo, a stal-li se nejnápadnějším příkladem Božího trestu, že s výše trůnu do propasti pohany, s vrcholku blahobytu do hlubin bídy svržen byl, byl to jistě nešťastný A n d r o n i k u s, který koncem XII. století na východě panoval. Teprve tři leta byl vladařem, když popudem Isaka Angela r. 1185 zuřivé spiknutí proti němu zosnováno bylo. Andronicus byl zajat, na rukou i nohou spoután a dva těžké řetězy mu kol krku přikovány, a v takovém stavu předveden byl před Isaka Angela, jenž mezitím už se trůnu byl zmocnil. Angelus přijal ho s odpornou pýchou, zasypal ho nadávkami a vydal ho pak vojákům a rozvzteklé luze, aby s ním dělali, co se jim líbí. A tu teprve počalo strašné divadlo; neb nestydatá luza ze všech stran se na něho shrnula, bili ho a plivali mu v tvář, bodali ho do žeber, za vlasy táhali, zuby mu vyrazili, šaty s těla mu strhali a vlékli ho za strašných nadávek po ulici; na konec uťali mu i pravou ruku a uvrhli ho do tmavého vězení, kde ho bez jídla a pití bez pomoci zanechali. Ale to nebyl ještě konec jeho útrap. Druhého dne vyvlékli ho z vězení, jedno oko mu vypíchli, vlasy mu ostříhali, na hlavu mu posadili ošklivou z cibule upletenou korunu, kol beder hodili mu roztrhaný plášť, posadili ho tváří vzad na vychrtlého prašivého velblouda, dali mu směšné žezlo do levé ruky, která mu ještě zůstala a vezli tak po náměstích, mezitím co z oken domů, kudy jeli, na něho výkaly, popel, smetí, ba hrnce vařící vody chrstány byly. — Když konečně dojeli na forum uvázali ho hlavou dolů za nohy na dva sloupy a každý z luzy mohl s ním ohavné kousky provádět, jak se mu zalíbilo, až konečně vojáci v žertu, aby zkusili, čím meč je ostřejší, současně v zádech ho probodli.

A při všech těchto útrapách nebylo na nešťastníkovi onom pozorováno ani známky vzteku neb zoufalství, nebylo ho slyšet

ani naříkat, ani proti zpustlé luze hněvivého slova pronést; jediné, co z úst jeho bylo slyšeti, byla slova: „Smiluj se nade mnou, Bože, smiluj se nade mnou“, a častěji slova, která k lidu opakoval: „Proč chcete slabé stéblo zlomit?“

Andronikus seznal ve svém osudu trest Boží a podrobil se jemu se srdcem zkroušeným, neb i on sám násilně zmocnil se trůnu, dav jinocha Alexia, kterého císař Manuel jeho opatrnosti svěřil, zavraždit. Než přece vzdor tomu nemůžeme si bez ošklivosti a soustrasti vzpomenout na jeho utrpení; ač byl vládcem východního císařství uznán, ošklivou jeví se ona pohana, kterou si utržil od svých nejnižších poddaných a služebníků.

Ach, jak neslýchanými musí se nám jeviti ony útrapy, které snášel Ježíš Kristus, který jest roveň Bohu Otci, muka, která ne za vinu, nýbrž bez viny, ne z přinucení, nýbrž dobrovolně snášeti musil, a to vše od lidí, které láskou obsypával, kteří u porovnání s ním ničím nejsou, od lidí, kteří jako dítky hněvu nebyli hodni ani na jeho tvář patřiti.

Pochybujeme-li, zda jeho muka trpčí a bolestnější byla, než onoho nešťastného Andronika, uvažujme o nich, jak navrhuje sv. Jan Chrysostomus: „Pokoj nebes vydáván jest zrádcovým políbením, ten, který vše objímá a udržuje je poután, který všem věcem trvání a spojení dává, jest svázán, který všechno k sobě táhne, jest vlečen, pravda od lži je obžalována, kterému všichni nebešťané k službám stojí, je před Kaifáše představen, Svatost tak krutě trestána, pokora a mírnost mrskána, dobrota odpouštějící souzena, majestátnost tupena, síla posmívána, ten, který déšť sesílá, je popliván, který nebesa rozpíná, je na kříži hřeby přibit, který nechává řeky téci, octem napájen, a když už žádná z muk nezbyvá, přece smrt se ho straní, neb na něm ničeho nenalézá, co by její bylo.

A tu zavolal Syn Boží sám smrt, když hlasitě zvolal: „Dokonáno jest“. Sám tedy smrt zavolal, když hlavu naklonil a duši svou vypustil, a hle, tu roztrhla se opona chrámová na dva kusy s hora až dolů, země se třásla, skály pukaly, a tu puklo v té hrůze i jejich srdce a oni s hrůzou volali: „Jistě Syn Boží byl tento!“

Jaký to byl paprsek světla, který tak najednou srdce jejich osvítil? Ona zpustlá chátka, nevěrní vojáci, kteří na Andronika se vrhli a k smrti ho mučili, věděli docela dobře, že jest to jejich císař, přece ho nešetřili a rozšlapali ho jako červa; tito pohanští vojáci, kteří na hoře Kalvarii na stráži stáli, neměli dosud tušení, že ten, koho ostríhají, jest jejich král a Bůh, poněvadž večer před tím táhli proti němu jako lupiči, jako zločince ho Kaifášovi vydali, jako nevěrného služebníka ho k sloupu přivázali a bičovali,

a jeho tichost a trpělivost je jen k většímu vzteku pobádala, že ho tím více týrali, než jim bylo nařízeno. Tropili si z něho žerty, trnovou korunu mu na hlavu posadili, těžkým křížem bedra jeho obtížili, žluč mu podali k pití, na kříži údy natáhli a probodli, na kříži ještě se mu posmívali a ač tříhodinná temnota je děsila, přece neustávali jemu se rouhat, odporný nápoj jemu podali a žertovali: „Hle, Eliáše volá“ — až konečně, když míra jejich surovosti byla dovršena a Ukřižovaný volá, tu volají s lítostí: „Syn Boží byl tento“, tu teprve poznali ho jako svého Pána a vůdce.

Jak poznali jeho moc v okamžiku jeho zničení? Jak poznali živého v okamžiku smrti?

Pán Ježíš sám předpověděl: Až pozvednete Syna člověka — až toho, kterého za pouhého člověka považujete, ukřižujete, pak poznáte, že on Synem Božím byl, který život sám v sobě má.

Když srdnatý Gedeon, soudce a vůdce Israele, v noci jen 300 ozbrojenců byl provázen a táhnul proti velikému vojsku Madiánskému a Amalekytskému, nesl každý troubu a meč v jedné a hlíněnou nádobu v ruce druhé, v níž hořící pochodeň schována byla. Až u samého tábora začali troubit a rozbili hliněné nádoby. že pochodně jasně ozařovaly tmavou noc; ihned nepopsatelná hrůza zmocnila se celého ležení, ve zmatku a strachu všechno dávalo se na útěk a navzájem se vraždili.

Ona hlíněná nádoba, v níž hořící pochodeň byla uchována. může býti předobrazem oné nejsvětější než přece smrtelné přirozenosti lidské, která světlo božské moci a velebnosti v sobě skrývala. Nebeský Gedeon v polední tmě na kříži visící, zatroubil v troubu, když promluvil slova vítězná nebe a peklo pronikající: „Dokonáno jest, Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého“ tu rozbil onu hliněnou nádobu, která božskou jasnost v sobě skrývala, puklo jeho srdce lidské, neb on sám to byl, který schránku svého pozemského těla rozbil, neb nikdo jiný než on sám neměl moci duši od něho požadovati, hle, tu vynikl jasně paprsek nadhvězdného světla a pronikl i do propastí pekelných, tu bili se diváci s lítostí v prsa a prchali s Kalvarie, tu zvolal hejtman: „Zajisté Syn Boží byl tento!“ Tu vyplnilo se předpovědění, až Syna člověka povýšíte, poznáte, že jsem to já a když budu povýšen, všechno potáhnu k sobě.

Jako magnet tajemnou silou přitahuje železo, tak i Pán Ježíš tajemnou silou přitahuje nejzatvrzelejší srdce lidská, a to trojí páskou: svým tělem, svou duší, svým božstvím. Ač tato trojí páska v nesmírné bolesti zdála se zmařena býti, ana duše od těla se odloučila, ale tu zůstalo božství s tělem i duší nerozlučně

spojeno, tak že duše od těla odloučená „v krvi věčného zákona zajatce k sobě táhla a z limbu vysvobodila“ (Zach. 9.) a bezduché, krví zbrocené tělo, jež na kříži viselo, všechny přítomné k lítosti a pokání pohnulo.

„Kristus trpěl,“ praví sv. Augustin, „ale ne že by své moci byl pozbyl, Kristus zemřel, ale života neztratil, jeho smrt nebyla odnětím božství, nýbrž oddělením jeho těla“; než proto nezemřel jako pouhý člověk, nýbrž jako Bohočlověk, a jako se jak Bohočlověk zrodil, tak také jak Bohočlověk trpěl.

Podivná, jména nemající, nepochopitelná smrti! Ta duše, jež se od těla odloučila, tělo, jež od nebeské duše se odloučilo, zůstaly spojeny poutem nekonečným, jediná božská Přirozenost, osoba Slova obě nerozlučně spojovala. Mohl je kdo odloučit? Žádná moc na světě.

Je-li podivným vtělení Syna Božího, je podivnějším jeho smrt. Tu se nebe od země odloučilo; nebeská duše od pozemského těla, duše s Bohem spojená od těla s Bohem spojeného, proto též se země ve svém nitru chvěla, nebe se zatmělo, skály pukaly, proto osvětlilo nadzemské světlo temnoty a hlasitě zvolal pohanský setník: „Zajisté Syn Boží byl tento“

Roku 1571, jak dosvědčuje biskup Majolus, byli v kterémsi vězení římském uvěznění dva muži, kteří stejné jméno měli, z nichž jeden nevinný a druhý zločincem byl. Když rozsudek nad vinníkem byl prohlášen, volali ho pochopové a kázali mu vyjít, ale zločinec máje tušení, kam volání směřuje, zůstal klidně v koutě sedět a nevinný nic zlého netuše, bez bázně vyšel ven a pochopové bez dalšího dotazování ho odvlékli, a tím se stalo, že onen nevinný byl popraven. Omyl se vysvětlil, až ten, co v žaláři zůstal, měl býti na svobodu propuštěn!

Co stalo se v Římě z omylu lidského, totéž stalo se v Jerusalemě z plnosti lásky božské. V témž žaláři úpěli starý hříšný Adam a nevinný Ježíš Kristus, onen pro své hříchy, tento dobrovolně.

Oba měli totéž jméno: „S y n ě l o v ě k a“ Synem člověka je každý potomek Adamův a Kristus nazýval se též Synem člověka. Barabáš (česky: Syn otcův) jmenoval se hříšník, věčného Otce syn jest Kristus; onen byl Adam pozemský, tento nový nebeský; nad starým Adamem vynesena byla smrt, ale nebeský Adam místo něho vyšel, nechal nad sebou pronášet slova: „Ne toho, ale Barabáše nám propust“; neb toť účel jeho tužby, by Barabáš byl propuštěn.

A teprve tehdy, když nevinný zemřel, a obět svou dokonal, poznali nespravedliví, že oni vlastně ten trest zasluhují, tu bili

se v prsa a vraceli se do Jerusalema, a tu zvolal pohanský setník: „Jistě Syn Boží byl tento“

„V moudrosti své, on spravedlivý, mnohé ospravedlní a jejich poklesky sám smyl.“ „My všichni jako ovce zbloudili jsme, jeden každý na cestu svou se uchýlil, a Hospodin složil na něj nepravosti všech nás. Obětován jest, protože sám chtěl a neotevřel úst svých. Z úzkosti a soudu vyňat jest, rod jeho kdo vypraví?“ (Isai 53.) Tak táže se božský věstec, ale pohanský setník vypráví tajemství toto: „Zajisté Syn Boží byl tento“

Když starý Tobiáš ze slepoty své byl vyléčen a spatřil bohaté požehnání, jež syn jeho do domu přinesl a když se dověděl o všech těch dobrodiních, která týž od svého průvodce přijal, tu uvažoval, jak by to průvodci oplatiti měl, a proto nabízel mu polovici peněz. Sotva že byl poučen a sám se přesvědčil, že tato pomoc není od člověka, nýbrž od anděla, který za tím účelem s nebe sestoupil a přijal jen zdánlivou podobu člověka, tu bázeň úcty projela jeho tělem, padl tváří svou na zemi a neodvážil se na něho pohlédnouti, ani nemohl jemu slovy děkovati.

Kdyby ten, který nám daleko více prokázal a pro nás trpěl, byl jen pouhý člověk, rodem, moudrostí, krásou a dobrotou významenaný, „spanilý tvářností nad syny lidské“ (Ž. 44.), jak jinak než s vděčností a láskou bychom si na něho vzpomínali? Když ale slyšíme a vidíme, že nekonečně víc než člověkem byl, víc než andělem, „jistě Syn Boží byl tento“, co vám zbývá jiného, než padnouti k nohám jeho a jemu se klanět? A když Tobiáš onomu andělu, kterého považoval za člověka, polovici peněz nabízel, co nabídnete onomu člověku, který je Synem Božím, naším průvodcem do krajin života. Snad polovici z polovice, poloviční srdce? Poloviční vůli?

Ničím více a ničím méně nejsme jemu povinni, než celou svou bytostí; co jsme, víme a zmůžeme, musíme k jeho cti a chvále zasvětit i věnovati. Už sice věříme v Syna Božího, ale jak v té víře žijeme? „Za všechny zemřel, by živoucí více sobě nežili, nýbrž jemu, který za všechny zemřel“. (2 Kor. 5.) „Což vykoupí bratr bratra? (Ž. 48), vykoupí člověk člověka? nedá Bohu výplaty své ani ceny za vykoupení duše své“ Hle, prvorozený mezi svými bratry mnohé vysvobodil, člověk vysvobodil člověka, ale tento člověk jistě byl Synem Božím, byl jím Kristus Ježíš, jest jím a bude jím, včera, dnes i na věky.“ (Ž. 13.)

XX.

„Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl ještě živ jsa : Po třech dnech zase vstanu.“ (Slova velekněží; Mat. 27, 63.)

Tu noc z velikého pátku na bílou sobotu, tu svatou noc, ve které světlo světa duším v předpeklí zasvitlo, ztrávili velekněží, fariseové a nejstarší z lidu ve velikých úzkostech a starosti. Ač Pána věčné slávy tak málo znali, že ho ukřižovali, a proto jejich nevěra (jak se to u všech nevěrců stává) nebyla tak jistá a dokonalá, že by je nebyla obava trápila, že jeho předpovědění mohou se vyplnit.

A k tomu všemu jejich zlost se stupňovala, novými ranami jejich srdce raněno, jejich zbabělá zloba pokořena, když onoho večera se dověděli, že mužové jejich stavu, fariseové a knížata lidu, totiž Nikodem a Josef z Arimathie, bez bázně a všech ohledů Ukřižovaného s kříže sňali a co nejuctivěji pochovali. Toto, jejich pýše protivné jednání, musilo se jim zdáti jako předehra buď skutečného nebo předstíraného z mrtvých vstání, proto vydali se časně ráno v plném počtu k Pilátovi a pravili: „Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl ještě živ jsa: Po třech dnech zase vstanu. Rozkaž tedy, by hrob byl až do třetího dne střežen, aby snad učedníci jeho nepřišli a neukradli ho a potom lidu řekli, že vstal z mrtvých.“ Srovnáme-li s těmito slovy to, co se později stalo a co následujícího dne k strážcům mluvili, poznáme, že není nikde tak spleť lži, z které by pravda tak vítězně zářila.

„K r i s t u s v s t a l,“ tak jása církev, „pravdivě, jak to byl předpověděl,“ a stal se soudcem a vůdcem všech, kteří toužebně si žádají skrze něho povstat, jedenkrát podle těla, nyní duchem.

Jest doba v roce církevním, totiž ku konci svatého týdne, kdy mnozí slibují a říkají: v těchto třech dnech povstanu: Zda skutečně povstali, či jak sami řekli, stali se svými svůdci, vysvítá ze známek oslaveného těla a oslavené duše.

Jestli kdy použito bylo od veřejných úřadů pečeti k svědectví nejradostnější pravdy, pak to byla ona pečeť vysoké rady Jerusalemské, kterou velekněží hrob Pána Ježíše tak slavnostně začetili!

„Neb,“ praví sv. Jan Chrysostomus, „tak jako byl hrob začetěn a stráží obsazen, nemohl se tu stát podvod,“ a poněvadž tedy podvod nebyl možný, ale hrob vzdor tomu byl prázdný, tu jest zjevno beze vší pochybnosti, že ten, jenž v něm ležel, z mrtvých vstal.“ Co pomáhají ubohým jejich další lži, které zlatem obtěžkávají a do úst strážců kladou: „řekněte, mezitím, co jsme spali, přišli jeho učedníci a odnesli ho,“ podporovali tím jen rozhlášení události této a potvrzovali její jistotu a to hlavně, že odvolávali se na spící svědky, dále že tvrdili, že římsí vojáci spali a šramotem ani se neprobudili, ježž kámen by byl způsobiti musil a dále připisovali učedníkům Kristovým takovou odvahu, o které tito ani zdání neměli, když se jak víme, zbaběle ukrývali, a když první noci neodvážili se tělo Ježíšovo odnésti, kdy hrob nebyl strážěn, tím méně byli by se toho odvážili, když hrob byl už obsazen; konečně proto, že vojáci vzdor podplacení neopomenuli o událostech, jež u hrobu se sběhly, Pilátovi zprávu podati, který o tom, jak Hegesippus, Tertulian, Eusebius a Orosius dosvědčují, císaři Tiberiovi rovněž zprávu podal.

Tak to tedy řídila prozřetelnost Božská, že i nepřátelé Kristovi, proti své vůli, stali se svědky jeho z mrtvých vstání. A jako jejich lži nemohly pravdu tohoto radostného tajemství zmařit, nýbrž ještě jasněji potvrdit, tak ani jejich strážci tomu nezabránili, ani jejich pečeť, kterou na hrob přitiskli, odvalen kámen teprve tehdy a pečeť zlomena, když už hrob byl prázdný a Ježíš z něho byl vyšel.

A tak hlídači, kámen, pečeť, sloužili jen k tomu, že poznali krásu z mrtvých vstalého Spasitele a každého oslaveného těla v těch známkách, o nichž už sv. apoštol se zmiňuje: „rozsívá se v porušení, vstane v neporušitelnosti, rozsívá se v neslýchlosti, vstane v slávě, rozsívá se v nemoci, vstane v moci, rozsívá se tělo hovadné, vstane tělo duchovní.“ (1. Kor. 15.)

První známkou oslaveného těla je neporušitelnost: „Toto porušitelné tělo musí obléci neporušitelnost, toto smrtelné nesmrtelnost.“ (1. Kor. 15.)

„Nebudou lačněti ani žízniti, slunce na ně nebude bít ani vedro.“ (Isai 49.) „Nebude smrti, ani bolesti, ani nářků, neboť první věci pominuly.“ (Zjev. 7.) Jako paprsek sluneční, praví Vincenc Ferr., nemůže býti mečem rozřat, ohněm zničen, vodou utopen ani hnilobou potřísněn, tak také tělo oslavené nemůže

žádným způsobem újmy vzíti, ba ani pekelný oheň jemu škoditi nemůže. A jako světlo není jen neporušitelné, nýbrž i jasné a zářící, tak druhou známkou těla oslaveného jest jasnost: „Seje se v opovržení, vstane ve slávě, t. j. v jasnosti. Neboť učí sv. apoštol: „promění tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti jeho“ (Filip. 3, 21.) To poznal ve skutečnosti Romuald, syn vévody z Ravenny, jak sv. Petr Dam. vykládá, když jako jinoch do kostela přišel, kde tělo slavného biskupa a mučedníka Apolináře uloženo bylo, tam modlil se se zápalem a slíbil, že cele Bohu se zasvětit, pakliže se mu tento sv. biskup ve své podobě viditelné zjeví. A náhle, mezi tím, co se ještě modlil, stál před ním tento v biskupském oděvu ozářen nadpozemským jasnem. A kdykoliv týž vynikající Romuald viděl slunce vycházet, zdálo se mu, jako lampička u porovnání s oním nebeským leskem. A proto také učil Pán Ježíš: „spravedliví zářiti budou jako slunce v říši Otce jejich.“

A jako světlo sluneční nejen jasné, nýbrž nad míru rychlé jest, jest třetí známkou těla oslaveného rychlost: rozsévá se v nemoci, „vstane v moci“, t. j. v rychlosti. „Dostanou peruti jako orlice, poběhnou a nebudou umdlévati, půjdou a neustanou.“ (Isai 40, 1.)

Svatí, praví Hieronymus, jsou všude, neboť jsou v okamžiku tam, kde býti chtějí. Jako paprsek světelný, praví Vincenc, náhle od východu k západu dorazí a oko v okamžiku i nejvzdálenější hvězdy uvidí, tak i v okamžiku bude tělo tam, kde duše ho míti chce.

Ač paprsek světelný jen průhlednými tělesy proniknouti může, tělo oslavené pronikne všady čtvrtou známkou svou: duchovostí. „Rozsévá se tělo hovadné, vstane duchovní,“ jemuž zákon fysický nemůže nikde jaké překážky klásti.

A jako všechny tyto známky těla oslaveného již za života Ježíše Krista na něm patrný byly: nesmrtelnost, kdy prošel středem těch, kteří ho se skály svrhnouti chtěli, jasnost, při proměnění na hoře Tábor, rychlost, kdy šel po vlnách mořských, duchovost, an zrodil se z panenské matky, tak také mnohé svaté své ještě za života jejich podobnými dary vyznamenal: ani oheň, ani jed, ani vlny mořské jim ublížiti nemohly, neporušitelné po celá století zůstaly jejich ostatky, jasnost ozařovala jejich obličeje, rychlostí myšlenky přeneseni byli, jako jáhen Filip, z jednoho místa na druhé.

Vykládá se o asijském B o m b a s t u P a r a c e l s u, který před čínského císaře předstoupil s nadějí na bohatou odměnu a jemu dokazoval, že se mu podařilo naléztí nápoj nesmrtelnosti,

ale když ho císaři podati chtěl, upil z něho rychle více jak polovici jeden z císařovy družiny: Císař ho na místě chtěl ztrestat a tu onen pravil: „Je-li to nápoj nesmrtelnosti, pak rána tvá mi neublíží, pakli je to klam, zbavíš mě života, a v tom případě chtěl tě Bombastus Paracelsus oklamat.“

Řečí touto byl vladař zase poučen a poznal, že všichni lidé jsou smrtelní a proti tomuto zlu není pomoci.

Můžeme si zjednat dar neporušitelnosti či ochrany před utrpením? Ovšem, jen láskou ku kříži a vznešenou silou ctnosti pokory, neboť tato zajišťuje nám věčnou blaženost a chrání nás před nájezdy nepřátelskými, by duši naší smrtelně uškoditi nemohli. Kdykoliv nám bída, odříkání, nebo bolest za těžkou připadá, nechť nám tato myšlenka síly dodá: „toto porušitelné musí jednou neporušitelnost obléci,“ kdykoliv vášně srdcem naším burácí a jedná se o zachování čistoty, vzpomeňme si: „toto smrtelné, musí obléci nesmrtelnost“.

Ne bez příčiny velebí *Plutarch* slavného Julia Drusa, jehož dům tak byl stavěn, že ze všech stran do něho sousedé nahlédnouti mohli. Když onen dům si postaviti hodlal, nabídl se mu stavitel, že za pět talentů vystaví jemu dům, jenž se všech stran před očima zvědavců bude chráněn. Drusus ale, jsa mužem poctivým, nabídnuv jemu deset talentů, pravil: „S radostí ti deset talentů dám, pakli mi můžeš vystavěti dům, jehož stěny by byly průhledné jako křišťál, by všichni občané způsob života mého pozorovati mohli.“

Co Drusus o svém občanském životě mluvil, to by měl každý křesťan říci o svém nitru; šťasten každý, kdo při sv. zpovědi upřímným jest a nechá knězi nahlédnouti do svého nitra, šťasten každý křesťan, jehož svědomí jest čisté.

„Svůdce tento, řekl živ jsa, ve třech dnech zase vstanu,“ tak plni obavy mluvili velekněží k Pilátovi. Jejich rouhavá řeč není bez pravdy; jest svůdcem, poněvadž vstal z mrtvých; vstal z mrtvých, by vůdcem byl k životu opravdovému. Kolik milionů lidí, mučedníků, panen a vyznavačů přivedl už k životu věčnému? „Až budu povýšen ze země, všechno potáhnu k sobě.“ Magnet božské lásky, který všechny živé k sobě táhne, jest Kristus, z mrtvých vstalý, který všechny živé k sobě táhne, jest Kristus, z mrtvých vstalý, ve slávě Otce svého. „Protož jestli jste s Kristem povstali, co s hůry jest, hledejte, mějte smysl pro to, co s hůry jest a ne pro pozemské jediné.“ (Kol. 3.)

Ach, jak mnohý křesťan, pokud ještě žil, každoročně říkával: ve „třech dnech vstanu“, kolem velikonoce začnu s pomocí Ježíše Krista nový život? ale byl jen svůdcem, jenž sám sebe klamal.

Proto povšimnutí hodna jsou slova Guerricova: „Jediné Kristovo z mrtvých vstání zjednalo duším lidským milost dvojitého z mrtvých vstání: předně ze smrti hříchů, a to božskými tajemstvími, za druhé ze spánku vlažnosti.

„Neb kde jest,“ myslil si opat Guerricus, „jaký křesťan který by tak lhostejným byl, že by neožil a nezatoužil po životě bohumilém, když slyší radostí plná slova: „Kristus vstal z mrtvých?

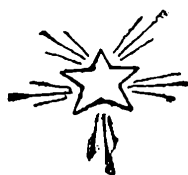

OBSAH.

Strana

Jest užitečno, aby jeden člověk umřel za lid, a ne aby všecken národ zahynul. (Jan 11, 50.)	5
2. Co mi dáte a já vám ho zradím? (Mat. 26, 15.)	12
3. Kteréhožkoliv políbím, tenť jest, držte ho a vedte opatrně. (Mat. 26, 48.) (Marek 14, 44.)	19
4. Aj, nyní jste slyšeli rouhání, co se vám zdá? (Mat. 26, 65.)	25
5. Prorokuj nám Kriste, kdo jest, jenž Tebe udeřil? (Mat. 26, 68.)	32
6. Neznám člověka toho. (Mat. 27, 72.)	40
7. Tedy král jsi Ty? Otázka Pilátova. (Jan 48, 37.)	48
8. Co jest pravda? Otázka Pilátova. (Jan 18, 38.)	54
9. Co nám do toho, ty viz. Slova velekněží. (Mat. 27, 4.)	62
10. Vezmi tohoto a propuť nám Barabáše. Slova lidu v Jerusalemě. (Luk. 23, 18.)	69
11. Ejhle člověk. Slova Pilátova. (Jan 19, 5.)	76
12. Odkud jsi Ty? Otázka Pilátova. (Jan 19, 9.)	82
13. Nevíš-li, že mám moc Tebe ukřižovati a mám moc Tebe propustiti? Otázka Pilátova. (Jan 19, 10.)	89
14. Vezmi, vezmi, ukřižuj ho! Slova lidu v Jerusalemě. (Jan 19, 15.)	94
15. Nevinen jsem krví spravedlivého tohoto, vy vizte! Slova Pilátova. (Mat. 27, 24.)	99
16. Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže. Slova diváků na hoře Kalvarii. (Mat. 27, 40.)	106
17. Doufal v Boha, ať ho nyní vysvobodí, chce-li mu. Slova velekněží a zákoníků. (Mat. 27, 43.)	113
18. Co jsem psal, psal jsem. Slova Piláta Pontského. (Jan 19, 22.)	119
19. Jistě byl tento člověk Syn Boží. Slova římského setníka. (Mark. 15, 39.)	125
20. Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl ještě živ jsa, po třech dnech zase vstanu. Slova velekněží. (Mat. 27, 63.)	131

A. M.

Křesťanská evičení nebo Výklad velkého katechismu pro dospělé a věřící. Napsal Jan Novák. Stran 2127. Cena 16 K.

Láska za lásku. Řeči postní. Napsal Fr. Herzog. Stran 90. Cena 80 h.

Marnotratný syn. Obraz hříchu a pravého pokání. Sedmero postních řečí. Napsal Fr. Herzog. Stran 128. Cena 70 h.

Obrazy z umučení Páně v rámci století dvacátého. Připojeno kázání na Velký pátek. Napsal Fr. Jirásko. Stran 98. Cena 70 h.

Památky postních pátků. Patero exhort postních. Promluvil B. K. Stran 35. Cena 40 h.

Pán Ježíš na hoře Kalvarii. Šestero postních kázání. Napsal Frant. Janovský. Stran 70. Cena 80 h.

Paraklytus. Kázání na dobu svatodušní. Napsal Fr. Janovský. Stran 242. Cena 2 K 40 h.

Perly posvátného řečnictví. Dle kázání B. Geisslera. Vyšlo VI. dílů po 3 20 K.

Pastýřský list Josefa Jiřího Strossmayera. Přeložil Jan Hudeček. Stran 50. Cena 30 h.

Petr hřešící a kající. Šestero řečí postních. Napsal J. Ježek. Stran 42. Cena 40 h.

Ranní kázání na neděle doby vánoční. Napsal J. B. Stran 78. Cena 80 h.

Růže červené, jež v čase svatopostním u věnec svinul a ctitelům nebes Královny napsal Dr. Karel L. Řehák. Stran 110. Cena 1 K.

Řeči liturgické čili výklady o posvátných obřadech v církvi katolické. Napsal Fr. X. Vohnout. Stran 307. Cena 4 K.

Řeč slavnostní při kněžských druhotinách P. Fr. Eisenfesta. Napsal Dr. Karel Beránek. Stran 15. Cena 20 h.

Sedmero hlavních hříchů. Postní kázání. Napsal J. H. Stran 58. Cena 60 h.

Snubní promluvy. V Tomáš Coufal. 44 promluv ke snoubencům v kostele. Stran 86. Cena 60 h.

Sváteční kázání. Dle P. Matěje Fabra T. J. Sestavil Fr. Janovský. Stran 278. Cena 3 K.